

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om barndagvård och av vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om barndagvård ändras. I enlighet med programmet för statsminister Jyrki Katainens regering överförs beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran och dagvårdstjänster, liksom förvaltningen och styrningen av desamma från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet. Efter överföringen är barndagvården inte längre socialservice i enlighet med socialvårdslagen. De uppgifter som har att göra med dagvård överförs från social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Ett undantag utgör de uppgifter som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och Institutet för hälsa och välfärd har. De kvarstår oförändrade trots överföringen mellan förvaltningsområdena.

Överföringen gäller inte de ekonomiska stöd som beviljas som alternativ till barndagvården och som regleras i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. Beredning-

en av lagstiftningen om stöden samt förvaltningen och styrningen av dem kommer fortfarande att skötas inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

I propositionen föreslås inga ändringar i rätten till dagvård eller kommunernas skyldighet att tillhandahålla dagvårdsservice. Överföringen ska genomföras så att den inte orsakar några kvalitetsförsämringar i dagvårdssystemet eller förändringar för dem som anlitar dagvårdstjänsterna. Också efter överföringen ska socialvårdslagstiftningen tillämpas på dagvården i tillämpliga delar.

De ändringar i lagen om barndagvård och i andra lagar som har samband med dem vilka gäller överföringen av barndagvården är avsedda att vara temporära till dess att en lag som gäller småbarnsfostran stiftas.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2013.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis	4
Inledning	4
Statliga myndigheter och andra aktörer	4
Institutet för hälsa och välfärd	5
Utbildningsstyrelsen	6
Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården	7
Regionförvaltningsverken	8
Delegationen för småbarnsfostran	8
Kompetenscentrum inom det sociala området	9
Barndagvården i socialvårdslagstiftningen	10
Tillsyn	12
Finansiering	15
Klientavgifter inom barndagvården	17
Stöd för hemvård och privat vård av barn	17
Personal och klienter inom dagvården	18
Förvaltningen av dagvården på lokal nivå	18
Kostnaderna för dagvård	19
Utveckling av dagvården och småbarnsfostran	19
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	22
2.3 Bedömning av nuläget	23
Kvalitet	23
Förvaltning	24
Tillsyn	26
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	26
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	27
4.1 Ekonomiska konsekvenser	27
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	28
4.3 Samhälleliga konsekvenser och konsekvenser för klienterna	31
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	32
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	32
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats	33
5.3 Samband med andra propositioner	34
DETALJMOTIVERING	35
1 LAGFÖRSLAG	35
1.1 Lagen om barndagvård	35
2 kap. Förvaltning	36
3 kap. Privat barndagvård	41
1.2 Socialvårdslagen	43
1.3 Barnskyddslagen	44
1.4 Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	44
1.5 Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården	46
1.6 Hälso- och sjukvårdslagen	46
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	46
3 IKRAFTTRÄDANDE	47

4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	47
	LAGFÖRSLAG.....	51
	Lag om ändring av lagen om barndagvård.....	51
	Lag om ändring av 17 § i socialvårdslagen.....	57
	Lag om ändring av barnskyddslagen	58
	Lag om ändring av 2 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	60
	Lag om ändring av 14 b § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården.....	61
	Lag om ändring av 32 och 34 § i hälso- och sjukvårdslagen	62
	BILAGA.....	63
	PARALLELTEXTER.....	63
	Lag om ändring av lagen om barndagvård.....	63
	Lag om ändring av 17 § i socialvårdslagen.....	74
	Lag om ändring av barnskyddslagen	75
	Lag om ändring av 2 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	78
	Lag om ändring av 14 b § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården.....	80
	Lag om ändring av 32 och 34 § i hälso- och sjukvårdslagen	81

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering 2011—2015 ska beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran och dagvårdstjänster, liksom förvaltningen och styrningen av desamma överföras till undervisnings- och kulturministeriet. Samarbetet med social- och hälsovården i fråga om småbarnsfostran intensifieras. I regeringsprogrammet konstateras också att tillgänglig småbarnsfostran och förskoleundervisning av god kvalitet ska garanteras hela åldersklassen. I enlighet med regeringsprogrammet ska en lag som gäller småbarnsfostran stiftas.

I planen för utveckling av utbildningen och forskningen för 2011—2016 konstateras att lagberedningen, förvaltningen och styrningen i fråga om småbarnsfostran och dagvårdstjänster överförs från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet vid ingången av 2013. Det konstateras även i den planen att det ska stiftas en lag som gäller småbarnsfostran och att en regeringsproposition om detta ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2014.

Vid regeringsförhandlingarna enades man om att överföringen gäller den dagvårdsservice som avses i 1 § i lagen om barndagvård (36/1973, nedan *dagvårdslagen*). Överföringen gäller inte de ekonomiska stöd som beviljas som alternativ till barndagvården och som regleras i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996).

Dagvård är socialservice i enlighet med 17 § i socialvårdslagen (710/1982). På dagvården har man vid sidan av lagen om barndagvård och förordningen om barndagvård (239/1973, nedan *dagvårdsförordningen*) även tillämpat annan socialvårdslagstiftning till exempel i fråga om dagvårdsavgifter och privat dagvårdsservice. När dagvården överförs till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde är den inte längre socialservice i enlighet med socialvårdslagen.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Inledning

Enligt 2 § i lagen om statsrådet (175/2003) utfärdas bestämmelser om ministeriernas ansvarsområden och om fördelningen av ärendena mellan dem genom lag eller genom förordning av statsrådet. I 11 § i samma lag föreskrivs att när indelningen av ministeriernas ansvarsområden ändras överförs ämbetsverken, inrättningarna, organen och bolagen inom ett ministeriums förvaltningsområde till det ministeriums förvaltningsområde som de hör till enligt den nya indelningen. Också anhängiga ärenden, av ministeriet ingångna avtal och övriga förbindelser samt rättigheter och skyldigheter som följer av dem överförs till det ministerium som de hör till enligt den nya indelningen.

Statsrådet kan i överensstämmelse med en ändring i indelningen av ministeriernas ansvarsområden överföra en tjänst som har inrättats vid ett ministerium till ett annat ministerium. Likaså kan en i 9 § 1 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994) avsedd tjänsteman som utnämnts för viss tid förflyttas till ett annat ministerium till utgången av den tid för vilken tjänstemannen har utnämnts. En tjänst kan överföras och en tjänsteman förflyttas utan tjänstemannens samtycke endast om överföringen eller förflyttningen inte inverkar på tjänstemannens frihet att välja bostadsort.

I lagen om statsbudgeten (423/1988) föreskrivs om överföring av anslag när ett ministeriums ansvarsområde ändras.

Statliga myndigheter och andra aktörer

I 3 kap. i reglementet för statsrådet (262/2003) finns bestämmelser om ministerierna och deras ansvarsområden. Enligt 10 § i reglementet fördelar sig ärendena på ministe-

riernas ansvarsområden så som föreskrivs i 3 kap. Behörigt ministerium är det ministerium till vars ansvarsområde ärendet huvudsakligen hör.

Enligt 11 § i reglementet ska ministerierna behandla till det egna ansvarsområdet hörande ärenden som gäller verksamhets- och ekonomiplanering, resultatstyrning, lagberedning, informationssamhället, förvaltning, datasystem, forskning, utveckling och övervakning, internationella och ägarfrågor gällande sådan statlig egendom som är i det egna ansvarsområdets besittning samt andra sådana ärenden som ska anses höra till skötseln av de uppgifter som hör till det egna ansvarsområdet. Ministerierna behandlar ärenden som gäller de ämbetsverk, inrättningar, affärsverk, fonder utanför budgeten, samfund, bolag och andra organ som hör till deras ansvarsområden. Likaså ska ministerierna behandla ärenden som gäller andra organ med uppgifter som hör till deras ansvarsområde samt styra regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna i ärenden som hör till deras ansvarsområde.

Enligt 22 § i reglementet omfattar social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde främjande av hälsa och social välfärd samt förebyggande av sjukdomar och sociala problem, socialservice och hälsovårdsservice, läkemedelsförsörjning, hälsoskydd och övervakning av strålskador och kemikalier samt genteknologisk kontroll, utkomstskydd, verksamheten på försäkringsmarknaden, arbetarskydd och jämställdhet mellan kvinnor och män.

Enligt 1 § i statsrådets förordning om social- och hälsovårdsministeriet (90/2008) omfattar ministeriets uppgifter bland annat social- och hälsovårdstjänster samt planering av och statsandel för social- och hälsovården samt tryggnad av barns, ungas och familjers välbefinnande. Enligt 2 § i förordningen hör bland annat Institutet för hälsa och välfärd och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården till ministeriets ansvarsområde.

Enligt 18 § i reglementet för statsrådet omfattar undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde utbildning och vetenskap, konst, kultur, idrott och ungdomsarbete, ar-

kivväsendet, museiväsendet och det allmänna biblioteksväsendet, den evangelisk-lutherska kyrkan, det ortodoxa kyrkosamfundet och övriga religionssamfund samt studiestöd och upphovsrätt.

Enligt 1 § i statsrådets förordning om undervisnings- och kulturministeriet (310/2010) omfattar ministeriets uppgifter bland annat förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning samt övrig allmänbildande utbildning, grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning, vuxenutbildning och fritt bildningsarbete, universitetsundervisning, yrkeshögskoleundervisning, vetenskaplig forskning och ungdomsarbete. Enligt 2 § i förordningen omfattar ministeriets ansvarsområde bland annat Utbildningsstyrelsen och de statliga läroanstalter som hör till dess verksamhetsområde.

Institutet för hälsa och välfärd

Enligt 1 § i lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008) finns institutet till för att främja befolkningens välfärd och hälsa, förebygga sjukdomar och sociala problem och utveckla social- och hälsovården och dess service. Institutet lyder under social- och hälsovårdsministeriet. Enligt 2 § i lagen ska institutet 1) undersöka och följa befolkningens välfärd och hälsa, faktorer som påverkar dem och problem i anslutning till dem, hur utbredda problemen är och möjligheterna att förebygga dem, samt utveckla och främja åtgärder för att främja välfärd och hälsa och minska problem i anslutning till dem, 2) undersöka, följa, utvärdera, utveckla och styra verksamheten inom social- och hälsovården och ge experthjälp som behövs för att genomföra sådan politik och tillämpa sådana tillvägagångssätt och sådan praxis som främjar välfärd och hälsa, 3) bedriva forskning och utveckling inom branschen och främja innovationer samt ta initiativ och göra framställningar som behövs för att utveckla social- och hälsovården och dess service och främja befolkningens hälsa och välfärd, 4) vara en statistikmyndighet enligt 2 § 2 mom. i statistiklagen (280/2004) och upprätthålla datafiler och föra register inom området så som föreskrivs särskilt och sörja för

kunskapsunderlaget inom sitt uppgiftsområde och för nyttiggörandet av det 4 b) svara för planeringen, styrningen och uppföljningen av den elektroniska behandlingen av klientuppgifter inom social- och hälsovården och informationsadministrationen i anslutning därtill samt av användningen och realiseringen av riksomfattande informationssystemtjänster, 5) utveckla och uppdatera centrala termer, definitioner och klassificeringar inom social- och hälsovården samt 6) delta i internationell verksamhet inom sitt område. Institutet ska dessutom sköta de uppgifter som det har enligt lag eller med stöd av lag eller som social- och hälsovårdsministeriet förelägger det.

Genom lagen om Institutet för hälsa och välfärd upphävdes lagen om folkhälsainstitutet (828/1981) och lagen om forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (1073/1992), och organisationernas verksamheter slogs samman för att bilda det nya Institutet för hälsa och välfärd. Enligt övergångsbestämmelsen i 11 § i lagen om Institutet för hälsa och välfärd avser en hänvisning till forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården efter lagens ikraftträdande en hänvisning till Institutet för hälsa och välfärd. Således är Institutet för hälsa och välfärd expertmyndighet för socialvården i enlighet med 4 § i socialvårdslagen.

Statens statistikväsen ska sörja för att statistik över samhällsförhållandena och deras utveckling framställs för allmänt bruk. Institutet för hälsa och välfärd är i enlighet med statistiklagen den myndighet som sköter denna samhällsuppgift. Institutet framställer statistik om social- och hälsovårdsområdet. I fråga om förfaringsätt för insamling av uppgifter samt planering och framställning av statistik iakttar institutet de principer som föreskrivs i statistiklagen, lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (409/2001) och lagen om riksomfattande personregister för hälsovården (556/1989). Institutet har producerat statistik över antalet dagvårdsbarn samt om personalen och kostnaderna för dagvården. Insamlingen av materialet sköts i huvudsak av Statistikcentralen.

Institutet för hälsa och välfärd har varit expertmyndighet för dagvården och ansvarat för utvecklingen av den. Under de senaste åren har utvecklingsarbetet fokuserat på att genomföra innehållet i handboken Grunderna för planen för småbarnsfostran (VASU, Stakes 2003, reviderad upplaga 2005, handböcker 61) som utarbetats av institutets föregångare, Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården, och på att producera stödmaterial och ordna handledning och utbildning om handboken. Under 2004—2010 har Institutet för hälsa och välfärd/Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården tillsammans med Finlands kommunförbund följt och rapporterat om den administrativa placeringen av dagvården i kommunerna. Institutet för hälsa och välfärd/Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården administrerade under 2004—2009 en egen webbmiljö för småbarnsfostran, Varttua. Institutet för hälsa och välfärd har varit nationell och internationell expertmyndighet inom småbarnsfostran och dagvård och bland annat producerat innehållsmässig information om dessa områden samt om socialservicesystemet. Institutets internationella verksamhet på området har bestått av nordiskt samarbete och arbete inom OECD:s (Organisation for Economic Co-operation and Development) nätverk för förskoleverksamheten (OECD Network on Early Childhood Education and Care).

Utbildningsstyrelsen

Enligt 1 § i lagen om utbildningsstyrelsen (182/1991) finns utbildningsstyrelsen som ett centralt sakkunnigämbetsverk under undervisningsministeriet för utvecklings- och förvaltningsuppgifter inom undervisningsväsendet. Enligt 1 § 2 mom. bestäms vilken utbildning och vilken annan verksamhet som hör till utbildningsstyrelsens verksamhetsområde genom förordning. Enligt 2 § har Utbildningsstyrelsen till uppgift att svara för utvecklandet av utbildningen inom sitt verksamhetsområde, främja uppnåendet av goda resultat i utbildningen och ge akt på hur ut-

bildningen ordnas. Utbildningsstyrelsen ska sköta de uppgifter som särskilt föreskrivs eller bestäms för den samt utföra de uppdrag som undervisningsministeriet ger.

Närmare bestämmelser om Utbildningsstyrelsens verksamhetsområde finns i 1 § i statsrådets förordning om Utbildningsstyrelsen (805/2008). Enligt förordningen är den utbildning som avses i 1 § 2 mom. i lagen om Utbildningsstyrelsen grundläggande utbildning, förskoleundervisning, påbyggnadsundervisning, förberedande undervisning som ordnas för invandrare före den grundläggande utbildningen samt morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasieutbildning, grundläggande yrkesutbildning, undervisning och handledning som ordnas för handikappade i tränings- och rehabiliteringssyfte samt utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning som ordnas för invandrare, yrkesinriktad vuxenutbildning, fritt bildningsarbete, samt grundläggande konstundervisning.

Enligt 1 § 4 mom. i förordningen främjar Utbildningsstyrelsen livslångt lärande, effektivt ordnad undervisning och utbildning av hög kvalitet, utbildningspolitiska mål som har föreskrivits för undervisning och utbildning och som satts av statsrådet och undervisningsministeriet samt genomför utvärderingar av inlärningsresultatet.

Enligt 14 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning beslutar Utbildningsstyrelsen om målen för och det centrala innehållet i den grundläggande utbildningens olika läroämnena, ämnesshelheter, elevhandledningen och annan undervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning samt om de centrala principerna för samarbetet mellan hemmet och skolan och för elevvården och om målen för den elevvård som hör till undervisningsväsendet (grunderna för läroplanen). Enligt 14 § 3 mom. i samma lag bereds det beslut som gäller grunderna för läroplanen av Utbildningsstyrelsen i samråd med forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården i fråga om förskoleundervisningen, elevvården samt samarbetet mellan hemmet och skolan.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Enligt 1 § i lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (669/2008) är verket ett centralt ämbetsverk under social- och hälsovårdsministeriet som genom styrning och tillsyn ska främja tillgodoseendet av rättsskyddet och tjänsternas kvalitet inom social- och hälsovården samt hanteringen av hälsorisker i livsmiljön och hos befolkningen. Genom lagen upphävdes lagen om rättsskyddscentralen för hälsovården (1074/1992) och lagen om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (1146/1994) och deras verksamheter överfördes till det nyinrättade Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

Verkets behörighet utvidgades vid ingången av 2010 till att omfatta styrningen och övervakningen av socialvården och den 1 oktober 2011 till att omfatta tillståndsförvaltningen inom socialvården i fråga om privata serviceproducenter med riksomfattande verksamhet.

Enligt 2 § ska verket sköta den tillståndsförvaltning, styrning och tillsyn som föreskrivs för det i de lagar som gäller social- och hälsovården och som nämns i paragrafen. Av de lagar som gäller dagvård nämns i paragrafen bl.a. socialvårdslagen och lagen om privat socialservice (922/2011). Vidare konstateras i paragrafen att verket ska sköta de uppgifter som det har enligt bestämmelser i lagstiftningen om abort, sterilisering, assisterad befruktning, användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål och medicinsk forskning samt uppgifter som det har enligt någon annan lag eller förordning. Verket ska dessutom sköta de uppgifter som med stöd av den ovan avsedda lagstiftningen hör till dess ansvarsområde och som social- och hälsovårdsministeriet ålägger verket.

Trots den utvidgade behörigheten sker tillsynen fortfarande huvudsakligen nära den lokala nivån, dvs. vid regionförvaltningsverken. Enligt 3 § i socialvårdslagen ska Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, som lyder under social- och hälsovårdsministeriet, styra regionförvaltnings-

verkens verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringsätt och beslutspraxis vid styrningen och övervakningen av socialvården. Dessutom styr och övervakar verket socialvården när det är fråga om principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden, ärenden som gäller flera regionförvaltningsverks verksamhetsområden eller hela landet och ärenden som ett regionförvaltningsverk är jävigt att behandla.

Tillsynsärenden som gäller dagvård är sådana ärenden som har behandlats vid regionförvaltningsverken även efter det att Tillstånds- och tillsynsverkets behörighet utvidgades, eftersom de vanligen inte är sådana ärenden enligt 3 § 3 mom. i socialvårdslagen som avses ovan. Sedan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården fick i uppgift att sköta den riksomfattande styrningen och övervakningen av socialvården har verket behandlat ett enda klagomål som gällde dagvård på grund av att regionförvaltningsverket var jävigt.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken driver tillsammans ett riksomfattande informationssystem (registret Valveri, tidigare Ysteri) för handläggning av tillstånds- och anmälningssärenden som avses i lagen samt för övervakning och statistikföring av verksamheten. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården är registeransvarig och ansvarar också för informationssystemets funktion. Det kommunala organet ska utan dröjsmål lämna regionförvaltningsverket de uppgifter som organet fått med stöd av anmälningsskyldigheten, med undantag för uppgifter om serviceproducenter som producerar endast privat familjedagvård. Uppgifterna om anmälningsskyldiga dagvårdsproducenter ska föras in i registret av regionförvaltningsverket. Det hör till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens uppgifter att föra registret. En årsavgift tas ut av serviceproducenter som är upptagna i Valveri.

Regionförvaltningsverken

Bestämmelser om regionförvaltningsverkets verksamhet finns i lagen om regionför-

valtningsverken (896/2009) och i statsrådets förordning (906/2009). Enligt 4 § i lagen sköter regionförvaltningsverken uppgifter som särskilt föreskrivs för dem inom bl.a. social- och hälsovården samt inom utbildningsväsendet och det övriga bildningsväsendet. Enligt 7 § i lagen ansvarar finansministeriet för den allmänna administrativa styrningen av regionförvaltningsverken. Enligt 10 § styr ministerierna regionförvaltningsverkens verksamhet inom sina egna ansvarsområden. Finansministeriet sörjer för styrningen av verksamheten när det gäller regionförvaltningsverkets gemensamma funktioner och övriga åtgärder som behövs med tanke på en enhetlig verksamhet inom verket.

Regionförvaltningsverket ansvarar enligt 3 § i socialvårdslagen för planeringen, styrningen och övervakningen av socialvården inom sitt verksamhetsområde. I socialvårdslagen definieras vilka rättigheter och förfaringsätt regionförvaltningsverken kan tillämpa i sin uppgift.

De uppgifter inom social- och hälsovårdsväsendet som styrs av social- och hälsovårdsministeriet och de uppgifter inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen som styrs av undervisningsministeriet (numera undervisnings- och kulturministeriet) hör till regionförvaltningsverkets ansvarsområde för basservice, rättsskydd och tillstånd. Ett undantag utgör de uppgifter inom det svenskspråkiga undervisningsväsendet som hör till regionförvaltningsverkens ansvarsområde. De sköts vid den svenskspråkiga serviceenheten, som finns i samband med Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland som en fristående enhet i förhållande till verkets övriga ansvarsområden.

Delegationen för småbarnsfostran

Enligt 1 § i statsrådets förordning om delegationen för småbarnsfostran (524/2004) finns det i samband med social- och hälsovårdsministeriet en delegation för småbarnsfostran vars mål är att stödja och främja en övergripande utveckling av småbarnsfostran. Enligt 2 § i förordningen ska delegationen främja, stärka och samordna samarbetet mel-

lan olika förvaltningsområden, organisationer, forsknings- och utbildningsinstitutioner, kommuner och andra instanser, bevaka och utvärdera den nationella och internationella utvecklingen i småbarnsfostran och lägga fram förslag om ett långsiktigt utvecklande av småbarnsfostran, verka för att stärka småbarnsfostrans ställning i samhället och sköta andra uppdrag som social- och hälsovårdsministeriet förelagt den i enlighet med målen för delegationen. Enligt 3 § ska medlemmarna representera instanser som är viktiga för utvecklandet av småbarnsfostran. I delegationen ska sakkunskapen inom förvaltningen, forskningen, utbildningen, organisationerna och det kommunala fältet vara representerad.

Delegationen har tillsatts för en tredje mandatperiod som började den 24 februari 2011 och löper ut den 31 december 2013. Delegationen består av en ordförande och en vice ordförande samt 20 medlemmar som har personliga suppleanter. Delegationen har letts av en representant för social- och hälsovårdsministeriet. Delegationen har haft medlemmar från social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Institutet för hälsa och välfärd och Utbildningsstyrelsen. Medlemmarna har representerat universitet, yrkeshögskolor, läroanstalter på andra stadiet, kommuner samt fack- och medborgarorganisationer på området. Under denna mandatperiod har delegationen också medlemmar från finansministeriet och arbets- och näringsministeriet. Delegationen sammanträder i medeltal fyra–fem gånger per år. Under mandatperioderna har delegationen haft sammanlagt fem sektioner med ansvar för utveckling av personalens utbildning och kompetens, utveckling av familjedagvården, utveckling av arbetet med invandrare inom småbarnsfostran, forskning och internationell utveckling inom småbarnsfostran samt utveckling av lagstiftningen om småbarnsfostran. Utöver sektionsarbetet utredde delegationen behoven av att reglera den öppna verksamheten inom småbarnsfostran och bearbetade vidare det förslag som sektionen lämnade till rådet för utvärdering av högskolorna och rådet för utvärdering av utbildningen. Förslaget gällde en nationell utvärdering av personalutbildningen inom området för

småbarnsfostran. Delegationen har deltagit som sakkunnigorgan i aktuella beredningsuppgifter med anknytning till småbarnsfostran, hört sakkunniga, tagit fram utlåtanden och arrangerat seminarier.

Kompetenscentrum inom det sociala området

Enligt 1 § i lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området (1230/2001) är syftet med verksamheten att skapa och upprätthålla en regional samarbetsstruktur som täcker hela landet i avsikt att främja baskompetensen och specialkompetensen inom det sociala området samt säkerställa specialservice och specialisttjänster som kräver specialkompetens och förutsätter samarbete på regional nivå inom det sociala området. Ett kompetenscentrum kan bildas av kommuner och samkommuner i varje verksamhetsområde tillsammans med universitet, yrkeshögskolor och andra läroanstalter inom området för social- och hälsovård, förbund på landskapsnivå, regionförvaltningsverk, organisationer och företag samt andra parter som är verksamma inom social- och hälsovården. Enligt statsrådets förordning om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området (1411/2001) finns det nio kompetenscentrum.

Enligt 2 § i lagen har ett kompetenscentrum till uppgift att inom sitt verksamhetsområde säkerställa

- 1) utvecklandet och förmedlingen av den sakkunskap som behövs inom det sociala området, 2) utvecklandet av bastjänster samt utvecklandet och förmedlingen av specialservice och specialisttjänster som kräver specialkompetens, 3) en mångsidig växelverkan mellan grundutbildningen, påbyggnadsutbildningen och fortbildningen och det praktiska arbetet inom det sociala området, 4) genomförandet av forsknings-, försöks- och utvecklingsverksamheten inom det sociala området, samt 5) genomförandet av andra uppgifter som tjänar det syfte som anges i 1 § 1 mom.

Kompetenscentrumen inom det sociala området är inte statliga myndigheter. De har dock en uppgift och en administration som fastställs i lagen om kompetenscentrumverk-

samhet inom det sociala området. För att trygga kompetenscentrumens grundläggande verksamhet betalas statsunderstöd. Statsunderstödet bestäms enligt invånarantalet och arealen för varje kompetenscentrums verksamhetsområde. Det statsunderstöd som betalas till det svenskspråkiga kompetenscentrumet bestäms enbart enligt den svenskspråkiga befolkningens andel av hela landets befolkning. Närmare bestämmelser om grunderna för och betalningen av statsunderstödet finns i förordningen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området. Sammanlagt 3,5 miljoner euro har reserverats för kompetenscentrumverksamheten i statsbudgeten för 2012. I ramarna för statsfinanserna 2013—2016 konstateras att en besparing på sammanlagt 2,5 miljoner euro per år görs i omkostnaderna för förvaltningsområdets inrättningar samt i statsunderstödet för kompetenscentrumen inom det sociala området före utgången av ramperioden.

Enligt 5 § i lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området finns det i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet en delegation för kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området som tillsätts av statsrådet för fyra år i sänder. Delegationen har till uppgift att dra upp riktlinjer på riksnivå för kompetenscentrumverksamheten, se till att en överenskommelse ingås om varje kompetenscentrums särskilda insatsområden samt också i övrigt samordna och stödja kompetenscentrumens verksamhet. Till kompetenscentrumens uppgifter hör att säkerställa att specialservice och specialisttjänster som kräver specialkompetens och som förutsätter ett riksomfattande befolkningsunderlag utvecklas och förmedlas enligt en arbetsfördelning som avtalas separat i delegationen. I fråga om utvecklingen av småbarnsfostran står kompetenscentrumen inom det sociala området nära det kommunala fältet och samarbetar med kommuner, forskningsinstitut, utbildningsorganisationer, organisationer, regionförvaltningsverk och övriga aktörer. Utvecklingen av småbarnsfostern som en del av kompetenscentrumverksamheten sker i form av projekt, undersökningar, utredningar och utbildning. Fokus i utvecklingen ligger på att utveckla det regi-

onala samarbetet, producera information, utveckla nya arbetsmetoder, bedriva erfarenhetsbaserad forskning och på att sprida utvecklingsarbetet bland dem som utför det praktiska arbetet. Kompetenscentrumen inom det sociala området har även en stark roll i det regionala genomförandet och den riksomfattande styrningen av det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (*Kaste-ohjelma*).

Barndagvården i socialvårdslagstiftningen

Med socialvård avses i 1 § i socialvårdslagen socialservice, utkomststöd, sociala understöd, sociala krediter och med dessa sammanhängande funktioner som är avsedda att främja och upprätthålla enskild persons, familjs och samfunds sociala trygghet och prestationsförmåga. Enligt 2 mom. i samma paragraf tillämpas bestämmelserna i lagen på socialvård om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Enligt 5 § i socialvårdslagen ska kommunen ha hand om planeringen och verkställandet av socialvården. Enligt 4 § i lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården (733/1992), som behandlar ordnandet av socialvård, kan en kommun ordna de uppgifter som hör till social- och hälsovården bland annat genom att sköta verksamheten själv, genom att anskaffa service från staten, en annan kommun, en samkommun eller någon annan offentlig eller privat serviceproducent, eller genom att serviceanvändaren ges en servicesedel med vilken kommunen förbinder sig att, upp till det värde som fastställts för sedeln enligt kommunens beslut, betala de tjänster som serviceanvändaren köper av en privat serviceproducent som kommunen godkänt. Vid anskaffning av service från en privat serviceproducent ska kommunen eller samkommunen försäkra sig om att servicen motsvarar den nivå som krävs av motsvarande kommunala verksamhet.

Enligt 15 § i socialvårdslagen ska kommunen i brådskande fall eller när omständigheterna annars kräver det ordna socialservice även för andra personer som vistas i kommunen än kommunens invånare. Enligt 4 § i so-

cialvårdsförordningen (607/1983) ska ovan nämnda omständigheter, utöver i brådskande fall, även anses föreligga bland annat då en person på grund av studier eller arbete eller av motsvarande skäl vistas i kommunen utan att personens hemort enligt lagen om hemkommun (201/1994) ändras till följd av det.

Enligt 6 § i socialvårdslagen ska uppgifter i samband med verkställigheten av socialvården skötas av ett eller flera kollegiala organ som utses av kommunen. Organet ska även företräda kommunen, bevaka dess rätt och föra talan i ärenden som angår individuell verkställighet av socialvården samt i dessa ärenden på kommunens vägnar ingå avtal och andra rättshandlingar. Kommunen kan själv besluta vilket kollegialt organ som ska sköta de uppgifter som kommunen har enligt lagen om barndagvård. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för den riksomfattande styrningen oberoende av förvaltningsområde på kommunnivå.

Enligt 2 § i socialvårdslagen tillämpas på i lagen avsedd verksamhet lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården och lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009), om inte något annat bestäms genom lag.

Enligt 17 § 2 mom. i socialvårdslagen ska kommunen bland annat sörja för ordnandet av barndagvård. De viktigaste bestämmelserna om barndagvården finns i lagen om barndagvård och i förordningen om barndagvård. Den övriga socialvårdslagstiftningen innehåller också ett stort antal bestämmelser som tillämpas på dagvården.

I lagen om barndagvård föreskrivs bland annat om dagvårdsformer, målsättningar för dagvården, kommunens skyldighet att ordna dagvård, föräldrars eller andra vårdnadshavares rätt att få en dagvårdsplats för barnet, ändringssökande och om tillsynen över dagvården. I lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005, nedan *behörighetslagen*), föreskrivs om behörighetsvillkoren för personal inom barndagvården.

I 40 § i socialvårdslagen föreskrivs om kommuners och samkommuners skyldighet att ordna socialvård på finska eller svenska i enspråkiga och tvåspråkiga kommuner. I

1 mom. hänvisas även till bestämmelserna i 10, 18 och 20 § i språklagen (423/2003) om klientens rätt att använda, bli hörd och få expeditioner på finska eller svenska samt om hans eller hennes rätt till tolkning vid användningen av dessa språk hos myndigheterna. En hänvisning till språklagen och till 40 § i socialvårdslagen finns även i 4 § 3 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000, nedan *klientlagen*).

I 40 § 3 mom. i socialvårdslagen konstateras att kommunen respektive samkommunen ska se till att nordiska medborgare vid behov har möjlighet att använda sitt eget språk, finska, danska, isländska, norska eller svenska, när de anlitar socialvårdstjänster. Kommunen eller samkommunen ska så långt det är möjligt sörja för att nordiska medborgare får behövlig tolk- och översättningshjälp. Innehållet i bestämmelsen motsvarar artikel 5 i den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster och artikel 2 i konventionen mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om nordiska medborgares rätt att använda sitt eget språk i annat nordiskt land (nordiska språkkonventionen).

Klientlagen gäller också barndagvård. I lagen finns de viktigaste rättsliga principerna om socialvårdsklienters rättigheter i fråga om medbestämmande, bemötande och rättsskydd inom socialvård som ordnas av såväl myndigheter som privata aktörer. Syftet med lagen är att främja klientmedverkan och förtroendefulla klientrelationer samt klientens rätt till god service och gott bemötande inom socialvården. Lagen behandlar även frågor om sekretess, tystnadsplikt och utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. I lagen föreskrivs också om systemet med socialombudsmän. Kommunen ska utse en socialombudsman. Socialombudsmannen kan vara gemensam för två eller flera kommuner. Socialombudsmannen finns till för klienter inom både den offentliga och den privata socialvården. Socialombudsmannens verksamhet är inte socialservice enligt 17 § i socialvårdslagen, utan främst handledning och rådgivning som hör till kommunens socialvård enligt 13 § 1 mom. 4 punkten i den lagen. Socialombudsmannen har behandlat några enstaka

dagvårdsrelaterade ärenden som gällt tillgången till dagvård och beslutsförandet i samband med detta, planeringen av småbarnsfostran och rehabilitering för barn som är i behov av särskild vård och fostran samt anordnande av nödvändiga transporter för barn. Antalet ärenden har inte statistikförts.

Bestämmelser om den behörighet som krävs av dagvårdspersonalen finns i behörighetslagen och i statsrådets förordning om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (608/2005, nedan *behörighetsförordningen*). Syftet med behörighetslagen är att främja socialvårdsklienters rätt till socialvård av god kvalitet och gott bemötande genom att förutsätta att yrkesutbildad personal inom socialvården ska ha den utbildning och förtrogenhet som behövs. Behörighetsvillkoren för personal inom socialvården ska enligt behörighetslagen och behörighetsförordningen iaktas inom alla kommunala och statliga förvaltningsområden och inom privat socialservice enligt lagen om privat socialservice.

Bestämmelser om behörigheten för lärare som ger förskoleundervisning och specialundervisning samt för ledare i morgon- och eftermiddagsverksamheten finns i förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998).

Enligt 53 § i socialvårdslagen ska kommunen sörja för att socialvårdspersonalen beroende på grundutbildningens längd, hur krävande arbetet är och befattningsbeskrivningen i tillräcklig utsträckning deltar i den kompletterande utbildning som ordnas för den. Social- och hälsovårdsministeriet kan vid behov genom förordning utfärda närmare bestämmelser om den kompletterande utbildningens innehåll, art och omfattning samt om ordnande, uppföljning och utvärdering av utbildningen.

Tillsyn

De viktigaste bestämmelserna om tillsyn över barndagvården finns i socialvårdslagen, lagen om privat socialservice och lagen om barndagvård. Tillsynen över socialservice bygger på en modell med tre aktörer.

Enligt 3 § 1 mom. i socialvårdslagen hör den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av socialvården till social- och hälsovårdsministeriets uppgifter. Regionförvaltningsverken ansvarar enligt 2 mom. för planeringen, styrningen och övervakningen av verksamheten inom sitt område. Regionförvaltningsverken utövar den praktiska tillsynen över dagvården. Den styrning och tillsyn som regionförvaltningsverken utövar kan delas in i förhands- och efterhandsåtgärder. Förhandstillsynen och förhandsstyrningen omfattar bland annat tillstånds- och anmälningsförfaranden, information, resursstyrning, informationsstyrning, inspektionsbesök, rådgivning, utbildning och genomförande av riksomfattande tillsynsprogram. Efterhandstillsynen och efterhandsstyrningen omfattar bland annat behandling av klagomål och tillsynsärenden samt inspektioner i samband med pågående tillsynsärenden. Ett tillsynsärende kan vara laglighetsövervakning som inletts på myndighetens eget initiativ till följd av misstankar om felaktigt eller lagstridigt förfarande av en part. Behandlingen av ett sådant tillsynsärende ska grunda sig på lagens bestämmelser om myndighetens tillsynsuppgifter. I fråga om förfarandena vid behandlingen av tillsynsärenden iaktas bestämmelserna i förvaltningslagen. Vid skötseln av tillsynsärenden kan regionförvaltningsverken som sista metod ta till de förläggande bestämmelser och administrativa tvångsmedel som finns i substanslagstiftningen.

Enligt 3 § 3 mom. i socialvårdslagen styr Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, som lyder under social- och hälsovårdsministeriet, regionförvaltningsverkens verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringsätt och beslutspraxis vid styrningen och övervakningen av socialvården. Dessutom styr och övervakar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården socialvården i synnerhet när det är fråga om principiellt viktiga eller vitsyftande ärenden, ärenden som gäller flera regionförvaltningsverks verksamhetsområde eller hela landet och ärenden som regionförvaltningsverket är jävigt att behandla.

Enligt 6 § 3 och 4 mom. i lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har verket och regionförvaltningsverken utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att till varandra lämna ut upplysningar och utredningar som behövs för de uppgifter som avses i 2 §. Upplysningarna och utredningarna kan också lämnas ut via en teknisk anslutning. Innan anslutningen öppnas ska det säkerställas att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

Enligt 55 § i socialvårdslagen kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket inspektera en kommuns och en samkommuns verksamhet enligt lagen samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten när det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kan dessutom av grundad anledning ålägga regionförvaltningsverket att förrätta en inspektion. En inspektion får förrättas utan förhandsanmälan. En inspektör ska ges tillträde till verksamhetsställets alla lokaler. Vid inspektionen ska, trots sekretessbestämmelserna, alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. Därtill ska inspektören trots sekretessbestämmelserna och utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektören kan biträddas av sådana experter som behövs för inspektionen. Polisen ska vid behov ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket handräckning för utförandet av en inspektion. Det ska föras protokoll över inspektionerna. Genom förordning av statsrådet kan det vid behov utfärdas bestämmelser om omständigheter som särskilt ska beaktas vid inspektionerna, inspektionsförfarandets närmare innehåll samt om det protokoll som ska föras över inspektionen och om dess förvaring och förvaringstid.

I 56 § i socialvårdslagen föreskrivs att om det upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten i tillhandahållandet eller genomförandet av soci-

alvården eller om verksamheten i övrigt strider mot lagen, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket meddela föreskrifter om hur de ska avhjälpas. När föreskrifter meddelas ska utsättas en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska vidtas. Om klientsäkerheten så kräver kan det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller användningen av en verksamhetsenhet eller del därav eller av en anordning förbjudas omedelbart.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket kan vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning förbjuds, förplikta kommunen eller samkommunen att iaktta föreskrifterna om hur bristerna eller missförhållandena ska avhjälpas.

Beslut som fattats av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller av regionförvaltningsverket om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del därav eller av en anordning ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

I 57 § i socialvårdslagen föreskrivs att om det vid styrningen och övervakningen av socialvården konstateras att en kommun eller samkommun vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt lagen har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, kan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket ge kommunen eller samkommunen eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning för framtiden.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket kan, om ärendet inte föranleder en anmärkning eller andra åtgärder, uppmärksamma den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iakttas. I en sådan anmärkning eller ett uppmärksamgörande som gjorts av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och

hälsovården eller regionförvaltningsverket får ändring inte sökas genom besvär.

På produktion, genomförande och övervakning av privat socialservice tillämpas lagen om privat socialservice, om inte annat föreskrivs i någon annan lag. För genomförande av privat socialservice gäller dessutom lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården och det som annars föreskrivs om socialservice.

Lagen om privat socialservice trädde i kraft den 1 oktober 2011 och genom den upphävdes lagen om tillsyn över privat socialservice (603/1996). Syftet med lagen är att säkerställa att rätten till socialservice av god kvalitet tillgodoses för de klienter som anlitar privat socialservice. Lagen gäller också privat dagvård.

Lagen innehåller bland annat bestämmelser om produktion av privat socialservice, verksamhetsbetingelser, servicens kvalitet, tillståndsförfarande, tillsyn och registret över tillhandahållare av privat service.

Med privat socialservice avses enligt 3 § de former av socialservice som nämns i 17 § i socialvårdslagen och den professionella handledning och rådgivning inom det sociala området som en enskild person, en sammanslutning eller en stiftelse eller ett affärsföretag bildat av ett offentligt samfund producerar mot ersättning genom drivande av rörelse eller yrkesutövning. Med verksamhetsenhet avses en funktionell helhet där klienten tillhandahålls tjänster som avses i lagen. Med tillståndsmyndighet avses regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och med tillsynsmyndighet det kommunala organ som avses i 6 § i socialvårdslagen eller den tjänsteinnehavare som organet utsett, regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

Bestämmelser om tillsyns- och styrmedel inom den privata socialservicen finns i 19–23 § i lagen om privat socialservice. I 19 § föreskrivs det att om det vid styrningen och övervakningen av privat socialservice konstateras att en serviceproducent vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt lagen har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, och ärendet inte för-

anleder andra åtgärder, kan tillståndsmyndigheten ge serviceproducenten eller den ansvariga personen en anmärkning för framtiden eller uppmärksamma den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iakttas. I 20 § föreskrivs det att om en privat socialserviceproducent inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet eller skyldighet att ansöka om tillstånd eller om brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten upptäcks i ordnandet eller genomförandet av socialservice eller om verksamheten i övrigt strider mot lagen, kan tillståndsmyndigheten meddela ett föreläggande om att de ska avhjälpas. När föreläggandet meddelas ska det utsättas en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska vidtas. Enligt 21 § kan tillståndsmyndigheten, om klientsäkerheten så kräver, förbjuda verksamheten eller bestämma att den ska avbrytas eller förbjuda användningen av en verksamhetsenhet, av en del av den eller av en anordning. Tillståndsmyndigheten kan förplikta serviceproducenten att iakttä det föreläggande som avses i 20 och 21 § vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet, av en del av den eller av en anordning förbjuds, eller helt eller delvis återkalla ett tillstånd att producera socialservice som den beviljat, om denna lag om privat socialservice eller de bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den väsentligt har överträtts i verksamheten. En förutsättning för återkallande är dessutom att bristerna eller missförhållandena i verksamheten inte har avhjälpits trots tidigare anmärkningar och förelägganden från tillståndsmyndigheten.

Enligt 6 § i lagen om privat socialservice ska varje producent av privat socialservice utarbeta en plan för egenkontroll som omfattar serviceproducentens alla former av socialservice för att säkerställa att verksamheten är tillbörlig. Serviceproducenten ska hålla planen för egenkontroll offentligt framlagd och följa hur den förverkligas. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården får meddela föreskrifter om innehållet i planen för egenkontroll och om hur den ska utarbetas och följas upp.

I lagen om barndagvård finns särskilda bestämmelser om privat dagvård och tillsynen över den. En enskild person eller en sammanslutning som bedriver barndagvårdsverksamhet mot ersättning är skyldig att inom två veckor från det att verksamheten inleddes lämna in en anmälan till det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen och som svarar för barndagvården. Organet ska övervaka dagvårdsverksamheten så som föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet. Enligt förordningen om barndagvård ska organet omedelbart efter att anmälan inkommit granska dagvårdsplatsen och se till att dagvårdsplatsen och den vård som ges där uppfyller de sanitära och andra krav som uppställts för dagvården. De åtgärder för tillsyn i efterhand som organet kan vidta anges i 29 § i dagvårdslagen, där det föreskrivs att organet med lämpliga medel ska försöka rätta till saken om en dagvårdsplats eller den vård som ges där konstateras vara olämplig eller bristfällig. Har rättelse inte skett inom förelagd tid, kan organet förbjuda dagvård av barn på dagvårdsplatsen. Det kommunala organet kan som tillsynsmyndighet enligt lagen om privat socialservice till exempel tillhandahålla dagvårdsproducenter styrning och rådgivning. Med stöd av samma lag kan organet dessutom inspektera verksamhetsenheter som producerar denna service. Därtill ska det kommunala organet föra en förteckning över dem som bedriver privat dagvårdsverksamhet.

Kommunen ska i enlighet med lagen om privat socialservice underrätta regionförvaltningsverket om inspektionerna och sina slutsatser om dem. Verket kan vid behov använda de tillsyns- och tvångsmedel som avses i lagen för att avhjälpa bristerna.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket driver tillsammans ett riksomfattande informationssystem för handläggning av tillstånds- och anmälningsärenden som avses i lagen om privat socialservice samt för övervakning och statistikföring av verksamheten. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården är registeransvarig och ansvarar också för informationssystemets funktion. Det kommunala organet ska utan dröjsmål

lämna regionförvaltningsverket de uppgifter som organet fått med stöd av anmälnings-skyldigheten, med undantag för uppgifter om serviceproducenter som producerar endast privat familjedagvård (13 § i lagen om privat socialservice).

Tillsynen och registren över socialservicen har också nära anknytning till skatterättsliga tolkningar. Enligt 38 § i mervärdesskattelagen (1501/1993) är socialvård momsfri verksamhet. Enligt den skatterättsliga definitionen avses med socialvård verksamhet som bedrivs av en producent av socialvårdstjänster under övervakning av socialvårdsmyndigheterna, då verksamheten har till syfte att sörja för vården om barn och ungdomar, barndagvården, åldringsvården, omsorgen om utvecklingsstörda, andra tjänster och stödåtgärder för handikappade, missbrukarvården samt annan motsvarande verksamhet. Enligt skatteförvaltningens anvisning 604/40/2011 är privat socialservice momsfri om serviceproducenten är införd i registret över privata serviceproducenter eller har lämnat in en anmälan om verksamheten till den kommun inom vilken tjänsterna produceras. Organet som ansvarar för socialvården inom den kommun på vars område tjänsterna produceras ska övervaka verksamheten och ge information om hur anmälnings-skyldigheten uppfylls. Socialvården ska basera sig antingen på ett myndighetsbeslut eller på ett skriftligt avtal mellan serviceproducenten och klienten. Serviceproducenten ska ha en serviceplan eller annan motsvarande plan som gjorts upp i samarbete med klienten. Serviceproducenten ska ha en plan för egenkontroll, vars genomförande serviceproducenten följer upp.

Finansiering

Kostnaderna för dagvården finansieras genom en statsandel, kommunens finansieringsandel och inkomster från klientavgifter.

Lagen om statsandel för kommunal basservice tillämpas på statsandel som beviljas för driftskostnader i fråga om sådana uppgifter för kommunerna om vilka det föreskrivs i lagen om barndagvård. Finansministeriet beviljar kommunen statsandel och beslutar om ut-

jämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna. Statsandelsfinansieringen för dagvården, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen beviljas centraliserat via ett och samma system som förvaltas av finansministeriet. Statsandelen grundar sig på invånarantal enligt åldersklass och beviljas kommunerna. Även om de kalkylmässiga grunderna för statsandelarna för social- och hälsovård respektive förskoleundervisning och grundläggande utbildning beräknas separat, bygger de på samma lag om statsandel för kommunal basservice. Finansministeriet bereder i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet samt undervisnings- och kulturministeriet de inverknings- och statsandelsgrunderna som förändringar i de statsandelsåligganden som avses i lagen har och beräkningen av statsandelsgrunderna med avseende på beredningen av statsbudgeten. Statsandelarna betalas ut av Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning. I 10 § i lagen om statsandel för kommunal basservice föreskrivs att i fråga om tvåspråkiga kommuner och kommuner inom samernas hembygdsområde höjs grundpriset för den allmänna delen med ett belopp som är lika med grundpriset för den allmänna delen multiplicerat med 0,10.

De kalkylerade kostnaderna för socialvården i kommunen fås genom addition av de produkter som fås när grundpriserna för socialvården, angivna enligt åldersklass, multipliceras med antalet invånare i kommunen i respektive åldersklass. De grundpriser som avses i statsandelslagen fastställs årligen särskilt för varje åldersklass genom förordning av statsrådet. I fråga om 0—6-åringarna i kommunen multipliceras produkten med kommunens dagvårdskoefficient. Till den på så sätt erhållna summan läggs kommunens kalkylerade kostnader som fastställts på grundval av arbetslöshet, funktionshinder och barnskyddet. Enligt 16 § i lagen om statsandel för kommunal basservice beräknas dagvårdskoefficienten så att kvoten mellan kommunens sysselsatta arbetskraft som arbetar inom service- och förädlingsbranscherna och kommunens hela sysselsatta arbetskraft divideras med motsvarande kvot för hela landet. När koefficienten bestäms används

Statistikcentralens uppgifter om sysselsättningen som baserar sig på uppgifterna för det år som började tre år före finansåret.

På barndagvård tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Enligt 3 § i den lagen ska varje kommun anvisa resurser för den social- och hälsovård som ligger till grund för statsandelen. I lagen föreskrivs också om statsunderstöd för anläggningsprojekt inom social- och hälsovården. I praktiken har anslag för anläggningsprojekt inte längre beviljats i statsbudgeten, med undantag för finansiering av stimulerande karaktär. Sådan finansiering för investeringar i byggande har beviljats i en tilläggsbudget 2009 och 2012.

Sedan 2002 har det i statsbudgeten beviljats ett särskilt statsunderstöd för att säkerställa social- och hälsovårdstjänster på samiska inom samernas hembygdsområde. Anslaget får användas till att betala statsunderstöd via sametinget till kommunerna inom samernas i 4 § i sametingslagen (974/1995) avsedda hembygdsområde för att trygga social- och hälsovårdstjänster på samiska. Sedan 2004 har understödet uppgått till 600 000 euro per år. Anslaget används enligt de avtal som ingås mellan sametinget och kommunerna inom samernas hembygdsområde och som fastställs av regionförvaltningsverket i Lappland. År 2011 anvisades 117 573,50 euro av anslaget för dagvårdsservice för samiska barn.

I statsbudgeten ingår dessutom under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel ett särskilt anslag för att stödja kultur- och språkboversamhet på enaresamiska, skolt-samiska och nordsamiska. År 2011 uppgick anslaget till 350 000 euro. I de fall där den samiska verksamheten inte uppfyller kraven för barndagvård i dagvårdslagen till exempel i fråga om behörighetsvillkoren för personalen kan verksamheten finansieras med det särskilda anslaget som kultur- och språkboversamhet.

Europeiska kemikaliemyndighetens utländska personal anses höra till de personer som avses i 4 § 2 mom. i lagen om hemkommun som vistas tillfälligt i Finland och inte har hemkommun här. Enligt artikel 12 i överenskommelsen om säte mellan Republi-

ken Finlands regering och Europeiska kemikaliemyndigheten (40/2008) ska barn till myndighetens personal ha tillträde till dagvård i kommunal regi i Finland på samma grunder som barnen i den kommun där de bor. Enligt överenskommelsen ersätts de extra kostnader som detta förorsakar kommunerna ur statsbudgeten av anslag som tas in under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel. Överenskommelsen har satts i kraft genom lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen om säte mellan Finlands regering och Europeiska kemikaliemyndigheten (1304/2007). Under moment 33.10.52 i statsbudgeten (vissa familjeförmåner som ska ersättas av staten) finns ett anslag för anordnande av dagvård i Finland för barn till personalen vid EU:s kemikaliemyndighet. Av anslaget under momentet betalas till den kommun som tillhandahåller dagvård för barn till personalen vid EU:s kemikaliemyndighet skillnaden mellan de totala kostnaderna för tillhandahållandet av tjänsten och familjens betalningsandel. I statsbudgeten för 2012 har 500 000 euro reserverats för ändamålet.

Klientavgifter inom barndagvården

Avgifterna för barndagvård fastställs i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992, nedan *klientavgiftslagen*) och den förordning som utfärdats med stöd av den (912/1992, nedan *klientavgiftsförordningen*). I 7 a § i klientavgiftslagen föreskrivs om grunderna för avgiften, storleken på avgiften för heldagsvård, avgiften för dagvård på deltid, avgiftsprocenter och inkomstgränser, avgiften för tillfällig dagvård och om indexjusteringar. I 10 § föreskrivs om de faktorer som ska beaktas vid bestämmande av betalningsförmågan och i 10 a § om inkomster som ligger till grund för bestämmande av dagvårdsavgiften.

Enligt 11 § i klientavgiftslagen ska en avgift som fastställts för socialvårdsservice efterskänkas eller nedsättas till den del förutsättningarna för personens eller familjens försörjning eller förverkligandet av personens lagstadgade försörjningsplikt äventyras

av att avgiften tas ut. Efterskänkande eller nedsättning av avgiften tillämpas som första åtgärd innan utkomststöd beviljas. I 13 § i klientavgiftslagen och 24 § i klientavgiftsförordningen föreskrivs om avgifter som tas ut av dem som inte är bosatta i Finland.

Enligt 7 a § 11 mom. i klientavgiftslagen justeras avgifterna för barndagvård vartannat år och enligt 14 b § publicerar social- och hälsovårdsministeriet de indexjusterade eurobeloppen i Finlands författningssamling inom november månad av justeringsåret.

I klientavgiftsförordningen föreskrivs bland annat om den avgift som tas ut för outnyttjad mottagningstid som inte avbeställts (25 §) och om den avgift som tas ut för frånvarotid (32 §).

Stöd för hemvård och privat vård av barn

I Finland har man velat skapa alternativ till dagvården när familjerna ska ordna vården av små barn. Stödet för hemvård av barn infördes stegvis från och med 1985. Som ett tredje alternativ kan familjerna välja privat dagvård. Stöd för privat vård har beviljats sedan augusti 1997. Bland dessa tre alternativ har familjerna rätt att välja den lösning som bäst lämpar sig för deras och barnens behov. Systemet för småbarnsomsorg är en integrerad helhet som ofrånkomligen påverkas av ändringar i någon av beståndsdelarna. En nedskärning av hemvårdsstödet ökar till exempel efterfrågan på dagvård.

I lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn föreskrivs om rätten till ekonomiskt stöd för ordnande av vård av barn som ett alternativ till en dagvårdsplats. Enligt 2 § avses med stöd för hemvård av barn ett ekonomiskt stöd som betalas till en förälder eller annan vårdnadshavare för ordnande av vården av ett barn och som kan bestå av vårdpenning och vårdtillägg. Med stöd för privat vård av barn avses ett ekonomiskt stöd som betalas till en vårdproducent som anges av en förälder eller annan vårdnadshavare för ordnande av vården av ett barn och som kan bestå av vårdpenning och vårdtillägg. I lagen finns också bestämmelser om partiell vårdpenning.

Enligt 3 § betalas stöd för hemvård och privat vård på det villkor att barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare inte väljer en dagvårdsplats enligt 11 a § 1 mom. i lagen om barndagvård och att barnet faktiskt är bosatt i Finland.

Uppgifterna enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn handhas enligt 8 § av Folkpensionsanstalten. Kommunen betalar ersättning till Folkpensionsanstalten för de kostnader som föranleds av stöd som har betalats enligt lagen, med undantag för vissa fall som avses i 3 § 2 mom. där ersättningen till Folkpensionsanstalten betalas av staten. På de utgifter som lagen orsakar kommunen tillämpas enligt 12 § lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården och lagen om statsandel för kommunal basservice, om inte något annat bestäms genom lag.

Personal och klienter inom dagvården

Enligt en statistikrapport om barndagvård från Institutet för hälsa och välfärd var sammanlagt 223 088 barn i dagvård 2010. Av dessa var 204 747 barn i kommunal dagvård (92 procent) och 18 341 (8 procent) i privat dagvård med stöd för privat vård.

Överföringen av förvaltningsområdet berör de barn som är i kommunal dagvård, dvs. 204 747 barn och deras familjer. Följande statistiska uppgifter gäller barn som är i kommunal dagvård. Majoriteten av barnen (78,6 procent) vårdades på daghem. Av alla 0—6-åringar i dagvård var 21,4 procent i familjedagvård. 80 procent av alla barn i dagvård var i heldagsvård och 20 procent i deltidsvård. Sju procent av barnen (14 650 barn) är i s.k. skiftvård som ordnas på kvällar, nätter och veckoslut.

Andelen barn som är i dagvård varierar efter deras ålder. År 2010 var 513 barn under ett år i kommunal dagvård, dvs. knappt en procent av befolkningen i denna ålder. 48 procent av de tvååriga barnen och 72 procent av de femåriga barnen var i dagvård. Nästan alla sexåringar deltar i förskoleundervisning enligt lagen om grundläggande utbildning som i regel ordnas i daghemmen. Förutom

förskoleundervisning utnyttjar 66,2 procent av sexåringarna kommunal dagvårdsservice.

Drygt åtta procent av de barn som är i kommunal dagvård (16 800 barn) fick särskilt stöd och cirka sex procent (12 000—12 500) var barn med invandrarbakgrund.

Enligt statistikrapport 25/2011 från Institutet för hälsa och välfärd fanns det 615 privata dagvårdsenheter år 2010. Det finns ingen nationell statistik över antalet kommunala dagvårdsenheter.

Enligt statistikrapport 46/2011 från Institutet för hälsa och välfärd (Barndagvård 2010) arbetade 45 procent (52 300) av personalen inom den kommunala socialservicen inom barndagvård 2010. Personalen består av dagvårdschefer, barntädgårdslärare, specialbarntädgårdslärare, daghemschefer, närvårdare, barnskötare, familjedagvårdare och assistenter. En jämförelse mellan yrkesgrupper (Personal inom kommunernas sociala tjänster och hälso- och sjukvård 2010, Institutet för hälsa och välfärd 28/2011) visar att de största yrkesgrupperna var närvårdare och motsvarande (inklusive barnskötare) 20 830 (39,8 procent), barntädgårdslärare (inklusive handledare och fostringspersonal inom socialområdet, övriga specialister) 12 610 (24,1 procent) och familjedagvårdare 12 030 (23 procent). Ingen separat statistik förs över andelen specialbarntädgårdslärare utan de ingår i siffran för barntädgårdslärare.

År 2010 arbetade sammanlagt cirka 41 700 personer inom privat socialservice. Cirka 9 300 av dem arbetade inom privat dagvård.

Förvaltningen av dagvården på lokal nivå

I merparten av kommunerna lyder dagvården antingen under undervisningsväsendet eller under socialväsendet. En enkät som Finlands kommunförbund lät göra i februari 2012 visar att allt fler kommuner har överfört dagvården från socialväsendet till undervisningsväsendet. Våren 2012 lydde dagvården under undervisningsväsendet i 214 kommuner, dvs. i 67 procent av alla kommuner. I dessa kommuner bor 73 procent av alla 0—6-åringar. Socialnämnden har hand om dagvården i sammanlagt 84 kommuner, dvs. i 26 procent av alla kommuner. I dessa kommu-

ner bor 22 procent av alla barn under skolåldern.

Enligt enkäten hade 22 kommuner organiserat dagvården på annat sätt. I 12 av de kommuner som valt andra former av förvaltning sköts dagvården av samkommuner för basservice. Tre av kommunerna tillämpar en livscykelmodell. I tre kommuner lyder dagvården under kommunstyrelsen, i tre kommuner sköts den av ett affärsverk och i en kommun lyder den under servicenämnden.

Kostnaderna för dagvård

År 2010 uppgick kostnaderna för den kommunala daghems- och familjedagvården till 2 146,4 miljoner euro. Kostnaderna för övrig barndagvård uppgick samma år till 65,7 miljoner euro. Övrig barndagvård omfattar lekverksamhet för barn. De senaste årens ökning i dagvårdskostnaderna beror dels på det ökade antalet barn, dels på ökningen i löneutgifter för dagvårdspersonalen. Kostnaderna för familjedagvård stod för 21 procent av dagvårdskostnaderna 2010. Under de senaste åren har familjedagvårdens andel av kostnaderna minskat.

Avgiftsintäkterna från daghems- och familjedagvården uppgick till 299,6 miljoner euro 2010. De avgifter som tas ut för dagvården täcker 14 procent av dagvårdskostnaderna. Dagvårdsvavgifterna hade indexjusterats 2010. Avgifterna för barndagvård är kommunernas inkomst och tas inte i beaktande när statsandelar bestäms.

Kommunerna får själva besluta om storleken på de avgifter som tas ut för lekverksamhet för barn. Avgifterna för lekverksamheten täcker cirka fem procent av kostnaderna.

För barn i privat vård kan man få stöd för privat vård eller en servicesedel av kommunen.

Servicesedlar för privat dagvård används i några (tio) kommuner. I vissa kommuner kan servicesedlar beviljas enbart för vård på daghem eller enbart för familjedagvård. Dagvård som ordnas med hjälp av servicesedlar är på kommunen ansvar och för ändamålet kan beviljas statsandelsfinansiering. I dagsläget finns det få erfarenheter av att använda servicesedlar inom barndagvården.

Utveckling av dagvården och småbarnsfostern

Dagvården och småbarnsfostern har utvecklats som en del av socialvården. De strategiska riktlinjerna för social- och hälsopolitiken samt regeringsprogrammet och styrningen av lagstiftning, resurser och växelverkan enligt social- och hälsovårdsministeriets strategi bildar en helhet som styr utvecklingen av social- och hälsovården. Utvecklingskraven inom området påverkas också av den koncernstyrning som hör till social- och hälsovårdsministeriets uppgifter, av egna strategier hos institutionerna inom förvaltningsområdet och av internationella uppdrag.

Barndagvården har utvecklats som en del av den finländska familjepolitiken, vars mål är att ge barnen en trygg uppväxtmiljö och säkerställa att föräldrarna har materiella och ekonomiska förutsättningar att bilda familj och uppfostra barn. Barnfamiljer ges stöd i form av service, ekonomiska bidrag och familjeledigheter. Lika tillgång till service av lika kvalitet och till ett rimligt pris samt att alternativ skapas för familjerna har varit centrala principer i fråga om utvecklingen av systemet för vård och fostran av små barn.

Förutom av lagen och förordningen om barndagvård styrs planeringen och genomförandet av dagvårdsverksamheten i väsentlig grad av statsrådets principbeslut av den 28 februari 2002 om riksomfattande riktlinjer för förskoleverksamheten (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2002:10) och av grunderna för planen för småbarnsfostern som utarbetats av forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes, handböcker 61, 2003, andra reviderade upplagan 2005).

Principbeslutet om riksomfattande riktlinjer för förskoleverksamheten innehåller centrala principer för förskoleverksamhet som ordnas och övervakas av samhället samt prioriteringar i utvecklingsarbetet. Enligt riktlinjerna är förskoleverksamhet fostrande växelverkan som äger rum i barnets olika livsmiljöer och vars mål är att främja barnets sunda uppväxt, utveckling och inläring. Förskoletjänsterna stöder uppfostran i hemmet. Enligt principbeslutet är den förskoleverksamhet

som samhället ordnar och övervakar en helhet som består av omsorg, fostran och undervisning. En åtgärd som fördes fram i riktlinjerna är bland annat en revidering av lagstiftningen om dagvård.

Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården gav ut handboken *Grunderna för planen för småbarnsfostran* den 30 september 2003. Handboken är ett styrmedel på nationellt plan inom småbarnsfostran. Dess syfte är att främja verkställandet av småbarnsfostran på samma grunder i hela landet och styra den innehållsliga utvecklingen på området. Tillsammans med *grunderna för läroplanerna* inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen bildar *grunderna* inom småbarnsfostran en helhet som på nationell nivå främjar barnens välbefinnande, tillväxt och inläring. Utgångspunkten är en syn på småbarnsfostran som är förenlig med de nationella riktlinjerna. Även om *grunderna* för planen för småbarnsfostran är en rekommendation har så gott som alla kommuner gjort upp lokala planer för att styra verkställandet av småbarnsfostran i kommunen. *Grunderna* reviderades utifrån resultaten av en enkät bland olika aktörer och den reviderade upplagan togs i bruk i augusti 2005. Institutet för hälsa och välfärd har fortsatt arbetet med att omsätta åtgärderna i handboken i praktiken.

Institutet för hälsa och välfärd svarar för utvecklingen av barndagvården och småbarnsfostran. Utvecklingen sker i enlighet med statsrådets principbeslut om riksomfattande riktlinjer för förskoleverksamheten. Ett centralt utvecklingsförslag i riktlinjerna var att ett riksomfattande styrdokument skulle utarbetas. Ansvaret för detta ålades den dåvarande Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården. Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården, numera Institutet för hälsa och välfärd, har fokuserat sina utvecklingsåtgärder inom småbarnsfostran på att främja verkställandet av *grunderna* för planen för småbarnsfostran bland annat genom att ordna handledning och utbildning och producera stödmaterial. Att bygga upp och administrera webbtjänsten för småbarnspedagogik, Varttua, var en annan viktig utvecklingsåtgärd.

Sakinnehållet i Varttua är numera en del av webbtjänsten Kasvun kumppanit som drivs av Institutet för hälsa och välfärd. Utvecklingsprojekten har huvudsakligen varit samarbetsprojekt. Projekten har samfinansierats av social- och hälsovårdsministeriet, Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården och övriga medverkande aktörer.

Institutet för hälsa och välfärd har bistått kompetenscentrumen inom det sociala området i synnerhet när det gäller forsknings-, försöks- och utvecklingsverksamhet samt vid behov i andra uppgifter som avses i 2 § i lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området. Institutet har därtill publicerat en årlig statistikrapport över barndagvården. Statistiken över barndagvården grundar sig på uppgifter som Statistikcentralen samlat in från kommunerna, på statistiken över kommunernas och samkommunernas ekonomi och verksamhet samt på uppgifter från Folkpensionsanstalten om barn som vårdas med stöd för privat vård. Statistiken inkluderar alla barn i kommunal dagvård oavsett om dagvården administrativt lyder under socialväsendet eller undervisningsväsendet. Uppgifterna om kommunal dagvård är från den 31 december.

Utöver den separata statistiken om barndagvård omfattade institutets utgivningskalender 2011 sex statistikprodukter som innehöll dagvårdsrelaterad information. Institutet för hälsa och välfärd gav ut följande statistikprodukter: 1) Personal inom kommunernas sociala tjänster och hälso- och sjukvård, 2) Privat socialservice (FOS-publikation), 3) Social- och hälsovårdspersonalen (FOS-publikation), 4) Sociala utgifter och deras finansiering (FOS-publikation), 5) Statistisk årsbok om social- och hälsovården (FOS-publikation) och 6) Privat serviceproduktion inom social- och hälsovården (FOS-publikation). Statistiken grundar sig på bl.a. Statistikcentralens, regionförvaltningsverkens och Institutet för hälsa och välfärds egna uppgifter och på separata datainsamlingar som institutet utfört. Dessutom förser institutet de organ som för internationell statistik över social- och hälsoområdet med uppgifter från Finland.

Institutets statistik- och indikatorbank Sotkanet är avsedd som stöd för beslutsfattare och experter inom social-, hälso- och sjukvårdssektorn när de planerar, följer upp och fattar beslut. Den kostnadsfria webbtjänsten innehåller uppgifter om befolkningens hälsa och välfärd i Finlands alla kommuner från och med 1990. Uppgifterna kan också fås på följande nivåer: ekonomisk region, landskap, sjukvårdsdistrikt och hela landet. Sotkanet visar uppgifterna snabbt och enkelt i form av siffror, grafiska figurer och kartor på antingen finska, svenska eller engelska.

I Sotkanet finns indikatorer över service för barn, unga och familjer samt mer specifikt med anknytning till dagvård (bland annat barn i kommunala daghem och i familjedagvård, heldags- och deltidsvård, antalet vårdagar, lekverksamhet och förskoleundervisning). Informationen i Sotkanet produceras i samarbete mellan olika aktörer, och även i gott samarbete med undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

Enligt lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården ska statsrådet vart fjärde år fastställa ett nationellt utvecklingsprogram för social- och hälsovården (Kaste-ohjelma). Programmet för 2012—2015 fastställdes av statsrådet den 2 februari 2012 och fortsätter delvis det utvecklingsarbete som inleddes under den föregående programperioden 2008—2011.

Programmet binder samman regeringsprogrammet och styrningen av lagstiftning, resurser och växelverkan enligt social- och hälsovårdsministeriets strategi. I programmet definieras målen för reformarbetet på området och de åtgärder som krävs för att uppnå dem.

Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för den strategiska ledningen av programmet samt för lagberedningen och fullföljandet av programmet på olika sätt. Delegationen för social- och hälsovården och ledningsgruppen under den samt fem regionala ledningsgrupper ansvarar för beredningen och genomförandet av programmet. De regionala ledningsgrupperna ansvarar för det regionala genomförandet av programmet.

Programmets mål uppnås genom samarbete mellan kommuner, samkommuner, olika för-

valtningsområden, organisationer, församlingar, företag, utbildningsenheter och nationella och regionala forsknings- och utvecklingsenheter. Institutet för hälsa och välfärd och Arbetshälsoinstitutet genomför landsomfattande utvecklingsåtgärder och stöder lagberedningen och kommunernas utvecklingsarbete med sin egen sakkunskap. Sakkunniga från Finlands Kommunförbund och frivilligorganisationer inom social- och hälsovårdsområdet stöder också verkställandet. Organisationerna deltar i programmets nationella, regionala och lokala utvecklingsprocesser särskilt i egenskap av sakkunniga som företräder dem som använder tjänsterna.

Uppnåendet och genomförandet av målen i programmet främjas med statsunderstöd för utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården. Kommuner och samkommuner inom social- och hälsovården kan ansöka om statsunderstöd för regionala, eller i vissa fall för nationella, utvecklingsprojekt. Statsunderstödet får utgöra högst 75 procent av projektets totala kostnader. I den förordning som gäller utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården (287/2008) föreskrivs om närmare villkor för beviljande av statsunderstöd och om förfarandet vid ansökan om och betalning av understöd.

Social- och hälsovårdsministeriet samordnar i samarbete med olika finansierare även annan finansiering avsedd för kommunernas, samkommunernas, organisationernas och företagens projekt inom social- och hälsovården i syfte att främja programmets mål. Förutom projektfinsieringen använder de olika aktörerna egna resurser för reformarbete i enlighet med programmets riktlinjer.

Barndagvården och servicen inom småbarnsfostran har utvecklats inom ramen för temat barn, unga och barnfamiljer i Kaste-projekten. Målet har varit att förnya servicen som helhet så att man på en grundläggande nivå utvecklar och sammanför tjänster som stöder utvecklingen samt förebygger och korrigerar problem och störningar över de nuvarande sektorsgränserna. Specialtjänsterna utvecklas för att stödja basservicen genom olika alternativa insatser. Dessutom förs tjänsterna direkt ut i barnens och ungdomarnas

utvecklingsmiljöer, dvs. hemmen, daghemmen, skolorna och fritidsverksamheten.

Projekt som gäller barn, unga och barnfamiljer finns inom alla fem Kaste-områden. Åren 2008—2011 uppgick statsunderstödet för barn, unga och barnfamiljer till sammanlagt 33 582 000 euro.

Programmet Kaste föregicks av det nationella projektet för trygga tillgången av hälso- och sjukvården i framtiden (2001—2007) och utvecklingsprojektet för det sociala området (2003—2007) som båda var statsrådets initiativ.

Målet för utvecklingsprojektet för det sociala området var att trygga tillgången och kvaliteten på socialservice i hela Finland. För att nå målen inrättades över 20 riksomfattande delprojekt. Särskilda insatsområden för utveckling i fråga om barndagvården och servicen inom småbarnsfostran var tidig intervention, familjedagvård, stärkande av småbarnsfostran och specialsmåbarnsfostran inom dagvården, regional utveckling av dagvårdsservicen, ökad föräldradeltaktighet och utveckling av mångkulturell småbarnspedagogik.

I fråga om utvecklingen av småbarnsfostran står kompetenscentrumen inom det sociala området nära det kommunala fältet och samarbetar med kommuner, forskningsinstitut, utbildningsorganisationer, organisationer, regionförvaltningsverk och övriga aktörer. Utvecklingen av småbarnsfostran som en del av kompetenscentrumverksamheten sker i form av projekt, undersökningar, utredningar och utbildning. Fokus i utvecklingen ligger på att utveckla det regionala samarbetet, producera information, utveckla nya arbetsmetoder, bedriva erfarenhetsbaserad forskning och på att sprida utvecklingsarbetet bland dem som utför det praktiska arbetet. Kompetenscentrumen inom det sociala området har även en stark roll i det regionala genomförandet och den riksomfattande styrningen av programmet Kaste.

Utöver de utvecklingsprojekt som beskrivits ovan har social- och hälsovårdsministeriet genom sina anslag för forskning och utveckling finansierat enskilda utvecklingsprojekt inom småbarnsfostran inom ramen för sina tillgängliga resurser. Under 2000-talet

genomfördes drygt tio riksomfattande projekt och finansieringen för enskilda projekt varierade mellan 60 000 och 240 000 euro. Fokusområden för utveckling har varit specialsmåbarnsfostran, familjedagvård, kvalitetsledning inom småbarnspedagogiken, verkställande av grunderna för planen för småbarnsfostran, utveckling av en webbtjänst för småbarnspedagogik samt fostringsgemenskap. Det senaste forsknings- och utvecklingsprojektet Mobbningsförebyggande arbete inom småbarnsfostran pågick 2009—2010. Projekten har varit samarbetsprojekt. Samarbetsparter har varit bland annat Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (numera Institutet för hälsa och välfärd), universiteten, kompetenscentrumen inom det sociala området, Merikosken kultoutus- ja tutkimuskeskus (numera Verve), Mannerheims barnskyddsförbund och Folkhälsan.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Bland de nordiska länderna hör den centrala och lokala administrationen av småbarnsfostran till undervisningsväsendet i Sverige, Norge och på Island. I Danmark var småbarnsfostran tidigare underställd socialministeriet, men efter det senaste valet överfördes förvaltningen till barn- och undervisningsministeriet i oktober 2011. I EU:s medlemsländer har trenden gått mot ett enhetligt system för fostran och utbildning där småbarnsfostran och skolundervisningen bildar en funktionellt, innehållsmässigt och administrativt sammanhängande helhet.

I Sverige är förskolan (det rikssvenska begreppet för all barnomsorg för barn under skolåldern) underställd utbildningsdepartementet. Barn som fyllt sex år går i förskoleklass. Kommunerna är dessutom skyldiga att erbjuda avgiftsfri förskola för 3–5-åringar i 525 timmar per år, dvs. tre timmar om dagen. 90 procent av alla barn över tre år går i förskola.

I Norge överfördes småbarnsfostran från barn- och familjdepartementet till undervisnings- och vetenskapsdepartementet 2005.

Småbarnsfostran erbjuds i Norge för barn under skolåldern, dvs. barn under sex år.

På Island är småbarnsfostran underställd undervisnings-, forsknings- och kulturministeriet och den utgör den första nivån i Islands utbildningssystem. I samband med förskolelagen från 2008 stiftades nya egna lagar för alla skolformer och nivåer som bildar en sammanhängande helhet. Lagen förpliktar till samarbete mellan förskolan och den grundläggande utbildningen.

I de nordiska länderna genomförs småbarnsfostran enligt en så kallad integrerad modell. Det innebär att vården, fostran och undervisningen utgör en helhet inom ett och samma system. Verksamheten omfattar alla barn under skolåldern, personalen är utbildad och utbildningskraven för den är desamma oberoende av barnens ålder. Verksamheten styrs genom enhetliga riksomfattande planer.

OECD har gjort internationella jämförelser mellan systemen för småbarnsfostran i dess medlemsländer. I många europeiska länder organiseras småbarnsfostran enligt en decentraliserad modell där barnomsorgen och undervisningen sköts av olika aktörer. Administrativt sett är undervisningen underställd undervisningsministeriet medan social-, hälso- eller arbetsministeriet, lokala myndigheter eller familjerna ansvarar för barnomsorgen.

Uppdelningen görs vanligen mellan barn under och över tre år. Den pedagogiska verksamheten anordnas på deltid i huvudsak för barn över tre år, den sköts av en person med lärarutbildning och den bygger på en nationell läroplan. I gruppen kan utöver läraren finnas en assistent för vilken utbildningskraven varierar. Personalstyrkan dimensioneras vanligen så att det finns ett stort antal barn per lärare i varje grupp. Verksamheten är i regel avgiftsfri och målet är att erbjuda den för alla. När det gäller eftermiddagsvården finns det olika modeller i olika länder, men ofta ansvarar familjerna själva för att ordna vården.

I ett decentraliserat system är verksamheten för barn under tre år betydligt sämre kvalitetsmässigt. I verksamheten ligger betoningen på omsorg, den sköts av en mindre utbildad personal och den styrs inte av riksomfat-

tande planer. Dagvården ges på heltid, men tillgången motsvarar inte efterfrågan. Klientavgifterna för dagvård som tillhandahålls av privata aktörer är ofta höga.

2.3 Bedömning av nuläget

I Finland är barndagvården en serviceform som förenar småbarnspedagogik med välfärdsservice för familjer. Den finländska barndagvårdens grundläggande uppgift kännetecknas av den så kallade *Educare*-modellen (*education* och *care*), som kombinerar omsorg, fostran och undervisning. Såväl barnens behov när det gäller omsorg, fostran och undervisning som föräldrarnas behov av vårdplatser för sina barn beaktas som en helhet inom ett och samma system. Barndagvård är en viktig service för barnfamiljer och kan i betydande grad påverka barnens och familjernas välbefinnande. Dagvården gör det möjligt för föräldrarna att delta i arbetslivet och främjar jämställdhet mellan könen. Småbarnsfostran av hög kvalitet har positiva effekter på barnens välbefinnande och inlärning och bidrar till att minska fattigdom och social ojämlikhet. Den jämnar ut skillnader som beror på levnadsförhållanden och ger således alla barn lika möjligheter att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar.

Kvalitet

I internationella kvalitetsbedömningar, som görs av t.ex. OECD och Unicef (United Nations Children's Fund), placerar sig Finlands system för småbarnsfostran i täten på flera delområden. Exempelvis den pedagogiska personalens utbildningsnivå och personalmängden i förhållande till antalet barn är högre än i OECD-länderna i genomsnitt.

Förenta Nationernas kommitté för barnets rättigheter framförde dock i de slutsatser som den lämnade till Finland den 17 juni 2011 sin oro över bristerna i småbarnsfostran. Dessa gäller bl.a. det otillräckliga antalet utbildad personal, det dåliga relationstalet för personal per barn och den rapporterade låga kvaliteten på dagvården och förskoleundervisningen som enligt kommittén beror på avsaknaden av minimistandarder. Morgon- och eftermiddags-

dagsverksamheten för elever i årskurs ett och två fick positivt betyg av kommittén, men den uttryckte sin oro över att kommunerna inte är skyldiga att ordna sådan verksamhet, vilket gör det svårare för föräldrarna att förena arbete och familjeliv. I slutsatserna rekommenderade kommittén bland annat att Finland ökar sina resurser och effektiviserar den förebyggande servicen. I fråga om småbarnsfostran rekommenderade kommittén att Finland ska bereda en ny allmän lag om förskoleverksamheten som sammanför alla bestämmelser som gäller den tidiga barndomen och förstärker barnrättsperspektivet. Kommittén rekommenderade vidare att täckningen och kvaliteten när det gäller utbildningsprogrammen för den tidiga barndomen förbättras bl.a. genom att öka antalet vårdpersonal och förbättra relationstalet personal per barn så att gruppstorlekarna begränsas och kontinuiteten i vårdförhållandet bättre blir säkerställda. Kommittén rekommenderade också att Finland uppmuntrar fler föräldrar vars barn inte deltar i dagvård att anmäla sina barn till förskoleverksamheten för att deras kunskaper i finska och deras sociala färdigheter ska utvecklas samt för att göra övergången till skolan lättare och förebygga skolavhopp och misslyckande i skolan.

Föräldrarnas syn på kvaliteten på tjänsterna inom småbarnsfostran har utretts både lokalt och i hela landet. Enligt den senaste riksfattande enkäten (Föräldrar som utvärderare av kvaliteten på småbarnsfostran. Stakes rapporter 22/2008) är föräldrarna huvudsakligen nöjda med kommunernas utbud av service inom småbarnsfostran: nästan 80 procent var nöjda med servicen. Föräldrarna var särskilt nöjda med personalens yrkeskunskap. Där- emot ansåg de att antalet anställda inom dagvården är för litet.

Enligt ett omfattande, opublicerat enkätmaterial som samlats in av Helsingfors universitet i kommunerna i södra Finland på vårvintern 2012 är såväl föräldrar som barn i stort sett nöjda med kvaliteten på dagvården. Nästan alla barn som besvarade enkäten uppgav att de ofta eller alltid trivs i dagvården. Enligt enkäten trivs barnen ännu bättre i familjedagvård än på daghem. Även föräldrarna uppskattar dagvården. De upplever att deras

barn mår bra på dagvårdsstället, att personalen är sakkunnig och kompetent, att atmosfären är accepterande och varm och att man respekterar föräldrarnas synpunkter. Något som de ansåg att särskilt borde utvecklas var mer enhetliga pedagogiska metoder och principer.

Förvaltning

Den administrativa placeringen av småbarnsfostran har varit föremål för diskussion redan i flera år. Man har diskuterat frågan såväl på kommunal nivå som inom statsförvaltningen.

Inom statsförvaltningen hör småbarnsfost- ran till både undervisnings- och kulturmini- steriets och social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområden. Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för förskoleundervis- ningen och morgon- och eftermiddagsverk- samheten medan barndagvården i olika for- mer och stödet för hemvård och privat vård, som erbjuds som alternativ till dagvården, hör till social- och hälsovårdsministeriets an- svarsområde.

I den rapport om dagvårdsförvaltningen som de utredare som hade tillsatts av under- visnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet lämnade den 1 mars 2010 återges de intervjuade organisa- tionernas uppfattningar om vilka dagvårdens viktigaste uppgifter är. Svaren varierade be- roende på om administrationen sköttes av so- cial- och hälsovårdsministeriet eller av un- dervisnings- och kulturministeriet. Enligt rapporten betonade de som talar för att admi- nistrationen ska skötas av social- och hälso- vårdsministeriet dagvårdens roll som en del av all socialservice, stödet till barnen och familjerna och förebyggande av utslagning samt barnomsorg som ger båda föräldrarna möjligheter att arbeta. Som starka sidor lyfte de fram barnens utveckling till samhällsmed- lemmer, god omsorg och den yrkeskunskap som finns hos många yrkesgrupper och som kompletterar den omsorg som ges av föräld- rarna i hemmet.

De som enligt rapporten förespråkade att dagvården bör underställas undervisningsmi-

nisteriet ansåg att den grundläggande uppgiften uttryckligen är småbarnsfostran och betonade barnets rätt till sådan som en del av en enhetlig utbildningsväg. Aspekter som nämndes var stödet för barnets utveckling och lärande och att olika färdigheter utvecklas i ett tillräckligt tidigt stadium. En motivering var också kommunernas administrativa lösningar som syftat till att skapa en mer sammanhängande övergång mellan dagvården, förskoleundervisningen och skolan. Utredarnas slutsats var ett förslag om att dagvårdsförvaltningen ska överföras från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet.

Ur kommunernas synvinkel orsakar den administrativa fördelningen av småbarnsfostran på två ministerier en viss oklarhet bland annat när det gäller att samordna lagstiftningen och få en uppfattning om de olika styrsystemen. I utredarnas rapport ansågs det vara viktigt att statsförvaltningen är i linje med den förvaltningsmodell som kommunerna valt. Genom att ge dagvården en ny ställning inom statsförvaltningen blir den förvaltningsmässiga indelningen mellan kommunerna och staten tydligare och styrsystemet blir smidigare och enhetligare. Om hela utbildningssystemet finns inom undervisningsministeriets förvaltningsområde kan det styras och utvecklas bättre som en funktionell helhet samtidigt som man säkerställer att barnen får stöd i sin utveckling och sitt lärande och utvecklar olika färdigheter i ett tillräckligt tidigt stadium. Något som också talar för en överföring till undervisnings- och kulturministeriet är kommunernas administrativa lösningar, som syftat till att skapa en mer sammanhängande övergång mellan dagvården, förskoleundervisningen och skolan.

Inga bedömningsstudier har gjorts om hur väl en statlig styrning av småbarnsfostran fungerar.

Inom regionförvaltningsverken hör barn- dagvården, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen numera alla till ansvarsområdet för basservice, rättsskydd och tillstånd utom uppgifterna inom det svenskspråkiga undervisningsväsendet.

På lokal nivå har kommunerna kunnat ordna dagvårdsförvaltningen enligt kommunens

beslut, först med stöd av en försökslag från och med augusti 2003 och permanent sedan lagändringarna trädde i kraft vid ingången av 2007. Kommunen kan besluta vilket kollegialt organ som ska sköta de uppgifter som kommunen har enligt lagen om barndagvård och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. I kommunerna bildar systemet för småbarnsomsorg fortfarande en helhet, och samma organ ansvarar i regel för dagvården och för stödet för hemvård och privat vård, som beviljas som alternativ till dagvård.

Överföringen av dagvårdsförvaltningen från socialväsendet till undervisningsväsendet har tilltagit under de senaste åren. Kommun- och servicestrukturreformen innebar färre kommuner och fler ändringar i dagvårdens förvaltningsmässiga ställning. I samband med kommunsammanslagningarna har man nästan utan undantag också tagit ställning till dagvårdsförvaltningen, och ofta har kommunerna beslutat att organisera den under undervisningsväsendet. I dagsläget är dagvårdsförvaltningen underställd undervisningsväsendet i över hälften av kommunerna.

Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården gjorde år 2006 en enkät om erfarenheterna av överföringen av förvaltningen (Stakes 9/2007). Enligt de kommuner som besvarade enkäten är de viktigaste fördelarna med ändringen ett bättre samarbete mellan småbarnsfostran och den grundläggande utbildningen, en sammanhängande utbildningsväg, gemensam småbarnsfostrans och dagvårdspersonal och en integrerad pedagogik. Enligt kommunerna har överföringen av förvaltningen stött utvecklingen och ordnandet av småbarnsfostran. Reformen har inte påverkat dagvårdskostnaderna eller resursfördelningen i någon större grad. Bedömningarna försvårades dock av att det hade gått en så kort tid sedan reformen.

Även utredarnas rapport innehåller intervjuer som beskriver upplevelser av reformerna i den lokala förvaltningen. Som positiva sidor nämns möjligheten till bättre samarbete och multiprofessionalitet, bättre hjälp och en smidigare studiegång för barn i behov av särskilt stöd samt mer flexibel lokalanvändning.

Som en negativ sida med överföringen framfördes rädslan att samarbetet mellan dagvården och socialväsendet försämras.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering har regeringen kommit överens om att beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran och dagvårdstjänster, liksom förvaltningen och styrningen av desamma överförs till undervisnings- och kulturministeriet.

Tillsyn

När Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens ansvarsområde utökades till att omfatta socialvården överfördes sammanlagt 11 tjänster från regionförvaltningsverken för att sköta hela socialvårdsområdet. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården fick ingen ny personal när det ålades riksomfattande uppgifter i anslutning till tillstånd inom socialvården.

Tillsynsuppdragen inom social- och hälsovården har ökat. De resurser som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har till sitt förfogande har visat sig vara otillräckliga i förhållande till verkets uppgifter.

För att lätta på tillsynsörden bereds olika författningsändringar som bland annat gäller stärkande av anmärkningsförfarandet, förkortande av deskriptionstiderna och stärkande av egenkontrollen. Om de aktuella ändringarna inte leder till att de ärenden som verket ska behandla minskar, blir man vid social- och hälsovårdsministeriet troligen tvungen att också överväga möjligheterna att minska verkets lagstadgade uppgifter.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Det föreslås att beredningen av lagstiftningen om barndagvård, liksom förvaltningen och styrningen av densamma ska överföras från social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde i enlighet med regeringsprogrammet. Överföringen gäller de tjänster som avses i lagen om barndagvård. Överföringen gäller inte de ekonomiska stöd som beviljas som alternativ

till dagvården och som regleras i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn.

Reformen ska genomföras genom behövliga tillägg till den gällande lagen om barndagvård och de övriga lagar som överföringen förutsätter. Lagen om barndagvård utökas dessutom med bestämmelser som innehåller hänvisningar till den socialvårdslagstiftning som fortfarande ska tillämpas på dagvården. Avsikten är att genomföra överföringen av dagvårdsförvaltningen så att dagvårdsservicens kunder inte utsätts för förändringar och utan att kvaliteten på det nuvarande dagvårdssystemet försämras. Inga ändringar i rätten till dagvård föreslås.

Efter överföringen är dagvården inte längre socialservice i enlighet med 17 § i socialvårdslagen. Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde har dagvårdsservicen varit en del av det system som innefattar socialvården och socialservicen och den lagstiftning som gäller detta system. Inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde saknas motsvarande författningar till exempel i fråga om klienternas ställning, klientavgifter och regionförvaltningsverkens behörighet. Därför har man vid beredningen ansett det vara nödvändigt att den lagstiftning som gäller dagvården och som hänför sig till socialvården delvis ska tillämpas på dagvården även efter överföringen av förvaltningen. Även vissa myndighetsuppgifter kommer fortfarande att lyda under social- och hälsovårdsministeriet. Denna lösning säkerställer att klienternas och dagvårdspersonalens ställning inte försämras.

I regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering konstateras att det ska stiftas en lag som gäller småbarnsfostran. I samband med beredningen av den lagen bereds en lagstiftning för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som kan tillämpas på dagvården, vilket gör att hänvisningar till författningar inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde som gäller socialvård inte längre kommer att behövas. Då blir överföringen av förvaltningen fullt genomförd. Det skulle ha varit möjligt att genomföra överföringen i samband med stiftandet av den lag som ska gälla småbarnsfostran. Under beredningen kom

man dock fram till att överföringen ska genomföras enligt en snabbare tidtabell så att den blir verklighet redan vid ingången av 2013.

Överföringen av förvaltningen förutsätter flera tekniska ändringar i den gällande socialvårdslagstiftningen. I och med att dagvården efter överföringen inte längre är socialservice eller en del av socialvården är de hänvisningar till socialvård eller socialservice som finns i lagarna inte längre tillämpliga på dagvården. Eftersom överföringen av dagvården enligt besluten inte får påverka klientens ställning, bör man säkerställa att dessa bestämmelser kan tillämpas på dagvården även efter överföringen. Därför föreslås det att lagen om barndagvård ska innehålla motsvarande bestämmelser som de som i dagsläget finns i socialvårdslagstiftningen och hänvisningar till den socialvårdslagstiftning som fortfarande ska tillämpas. Beslut om innehållsmässiga förändringar i dagvården fattas först när den lag som ska gälla småbarnsfostran stiftas.

Efter överföringen sköter social- och hälsovårdsministeriet inte längre uppgifter som hänför sig till dagvården. Ministeriets arbete tangerar dock även dagvårdsservicen när det sköter uppgifter som gäller tryggnad av barn, ungas och familjers välbefinnande i enlighet med statsrådets förordning om social- och hälsovårdsministeriet.

För att säkerställa att dagvården fungerar kommer dock Institutet för hälsa och välfärd och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården fortfarande att sköta de dagvårdsrelaterade uppgifter som hör till dem. Dessa uppgifter fastställs i lagen om barndagvård. Social- och hälsovårdsministeriet svarar för resultatstyrningen av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och Institutet för hälsa och välfärd i fråga om de dagvårdsrelaterade uppgifter som fortfarande sköts av dessa, efter att ha avtalat om resultatmålen med undervisnings- och kulturministeriet. Således ska resultatmålen för undervisnings- och kulturministeriets dagvårdsrelaterade uppgifter inkluderas i de resultatavtal som social- och hälsovårdsministeriet ingår med de ämbetsverk som hör till dess förvaltningsområde.

Verksamheten i kompetenscentrumen inom det sociala området kan även i fortsättningen omfatta utvecklingsprojekt som har att göra med eller ska genomföras inom dagvården. Detta gäller fall där projekten anknyter till främjande av de social- och hälsopolitiska målen för barn, unga och familjer, men kompetenscentrumens lagstadgade skyldighet till regional utveckling av dagvården skulle upphöra i och med överföringen.

Samarbetet mellan ministerierna och inrättningarna är viktigt för att dagvårdssystemet ska fungera. Även i regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering poängteras det att samarbetet med social- och hälsovården i fråga om småbarnsfostran ska stärkas och att samordningen inom statsrådet i frågor som gäller barn, unga och familjer ska förbättras. Ett starkare samarbete mellan undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet i fråga om service och förmåner för barn och familjer behövs i synnerhet då alternativen till dagvården, dvs. stöden för hemvård och privat vård av barn, fortfarande ska hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Detta uppnås genom att utveckla samarbetsformerna och införa en bestämmelse om samarbetskyldigheten i lagen om barndagvård.

Delegationen för småbarnsfostran fortsätter sin verksamhet, men efter överföringen lyder den under undervisnings- och kulturministeriet. Delegationen kommer att ledas av en representant för undervisnings- och kulturministeriet.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inga ekonomiska konsekvenser.

Förslaget medför inga ändringar för användarna eller anordnarna i fråga om rättigheter och skyldigheter eller avgifter och kostnader i samband med dagvården. Överföringen av förvaltningen innebär tills vidare inga ändringar i finansieringssystemet för basservi-

cen. Förslaget ska genomföras kostnadsneutralt så att anslagen överförs från huvudtiteln för social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde till huvudtiteln för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

Statsrådet lämnade den 4 april 2012 en redogörelse om ramarna för statsfinanserna 2013—2016 (SRR 1/2012 rd). I rambeslutet konstateras att beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran och dagvårdstjänster, liksom förvaltningen och styrningen av desamma, överförs från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet. I anslutning till överföringen förs två årsverken över från social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Samarbetet med social- och hälsovården i fråga om småbarnsfostran intensifieras.

Överföringen genomförs genom att överföra ett årsverke eller 70 000 euro från moment 33.01.01 (social- och hälsovårdsministeriets omkostnader) samt ett årsverke eller 70 000 euro från moment 33.03.04 (omkostnader för Institutet för hälsa och välfärd) till moment 29.01.01 (undervisnings- och kulturministeriets omkostnader).

De kalkylerade kostnaderna för dagvård för 0—6-åringar beräknas uppgå till 2 393 600 000 euro år 2013. Kostnaderna för kompletterande utbildning för dagvårdspersonalen uppgår till 3 000 000 euro. Kostnaderna för socialombudsmän inom dagvården beräknas bli små. De ovannämnda kostnaderna ingår numera i de kalkylerade kostnaderna för socialvården i statsandelen för bas-servicen. Av beräkningstekniska orsaker sker sammanföringen med de kalkylerade kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning ännu inte vid ingången av 2013. Detta tas dock i beaktande i den pågående statsandelsreformen.

Eftersom dagvården inte längre är socialservice efter överföringen av förvaltningen överförs den andel av anslaget som är avsett att säkerställa social- och hälsovårdstjänster på samiska inom samernas hembygdsområde och som använts för dagvårdsservice på samiska från social- och hälsovårdsministeriets

förvaltningsområde till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Andelen ska användas för att trygga tillgången på dagvård på samiska även efter överföringen. Från moment 33.60.36 i budgeten (statsunderstöd för att säkerställa social- och hälsovårdstjänster på samiska) överförs 120 000 euro till moment 29.10.30 inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

Anslaget på 500 000 euro för anordnande av dagvård i Finland för barn till personalen vid EU:s kemikaliemyndighet under moment 33.10.52 i statsbudgeten (vissa familjeförmåner som ska ersättas av staten) överförs i sin helhet från social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde till moment 29.10.30 inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

Förslaget påverkar inte dagvårdsservicens ställning i fråga om mervärdesskatt eftersom mervärdesskattelagen inte ska ändras i detta sammanhang. Därför blir det inte heller aktuellt att omvärdera hur skatteförvaltningens anvisning om momsfrihet för socialvårdstjänster ska tillämpas på dagvårdsservice.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

När dagvården överförs till undervisnings- och kulturministeriet på riksomfattande nivå leder det sannolikt till att kommunerna organiserar dagvården i samband med bildnings- och undervisningsväsendet. Då kommer förvaltningslösningarna i kommunerna och i hela landet att vara i linje med varandra. Detta anses göra styrsystemet för dagvården mer överskådligt. Överföringen medför inga ändringar i kommunernas skyldighet att ordna dagvårdsservice.

Överföringen av förvaltningen innebär att beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran och dagvårdstjänster, liksom förvaltningen och styrningen av desamma, överförs från social- och hälsovårdsministeriet och dess förvaltningsområde till undervisnings- och kulturministeriet och dess förvaltningsområde. I lagen om statsrådet föreskrivs att när indelningen av ministeriernas ansvarsområden ändras överförs ämbetsverken, inrättningarna, organen och bolagen inom ett mi-

nisteriums förvaltningsområde till det ministeriums förvaltningsområde som de hör till enligt den nya indelningen. Också anhängiga ärenden, av ministeriet ingångna avtal och övriga förbindelser samt rättigheter och skyldigheter som följer av dem överförs till det ministerium som de hör till enligt den nya indelningen. Överföringen har konsekvenser för verksamheten inom statsrådet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Institutet för hälsa och välfärd, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken. Uppgifterna i anslutning till dagvård utgör bara en del av verksamheten vid de ämbetsverk som hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde, och därmed överförs inget ämbetsverk till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

Alla dagvårdsrelaterade uppgifter som hör till social- och hälsovårdsministeriet överförs till undervisnings- och kulturministeriet. Dessa är bland annat lagberedning och styrning, verksamhets- och ekonomiplanering, förvaltning, internationella ärenden, informationssystem, frågor som gäller forskning, utveckling och uppföljning samt andra frågor som bör anses höra till området. De ändringar som överföringen förutsätter görs i reglementet för statsrådet och de författningar som gäller undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde och uppgifter. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar fortfarande för resultatstyrningen av Institutet för hälsa och välfärd och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården också i fråga om de dagvårdsrelaterade uppgifter som blir kvar hos dem, efter att ha avtalat om resultatmålen med undervisnings- och kulturministeriet.

Statsrådet kan i överensstämmelse med en ändring i indelningen av ministeriernas ansvarsområden överföra en tjänst som har inrättats vid ett ministerium till ett annat ministerium. En tjänst kan överföras och en tjänsteman förflyttas utan tjänstemannens samtycke endast om överföringen eller förflyttningen inte inverkar på tjänstemannens frihet att välja bostadsort. Enligt statstjänstemannalagen kan en tjänst som inte specificeras i statsbudgeten överföras till ett annat ämbetsverk. De behövliga anslagen överförs till det

mottagande ministeriet eller ämbetsverket på motsvarande sätt. På grund av överföringen av förvaltningen överförs ett årsverk från social- och hälsovårdsministeriet och ett årsverk från Institutet för hälsa och välfärd till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverkens resurser bibehålls.

De statsandelar som beviljas kommunerna för att täcka driftskostnaderna för dagvården betalas av finansministeriet. Överföringen av dagvården från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet föranleder inga överföringar av statsandelar mellan dessa ministerier. I fortsättningen bereder finansministeriet enligt 46 § i statsandelslagen i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet de inverknings- och statsandelsgrunderna som förändringar i de statsandelsåligganden som avses i lagen har och beräkningen av statsandelsgrunderna med avseende på beredningen av statsbudgeten, dock så att beredningen av frågor som gäller dagvård sker i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet.

Efter överföringen är dagvård inte längre socialservice. Målet med överföringen har varit att lösgöra dagvården från socialvårdssystemet. Uppgifterna för myndigheterna inom social- och hälsovårdsområdet begränsas enligt den lagstiftning som gäller dem till social- och hälsovården. Man har dock ansett det ändamålsenligt att inte ändra på de uppgifter med anknytning till barndagvård som Institutet för hälsa och välfärd och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har. Från och med ingången av 2013 kommer Institutet för hälsa och välfärd att sköta dagvårdsrelaterade expert- och statistikföringsuppgifter enligt vad som avtalas i resultatavtalet mellan institutet och social- och hälsovårdsministeriet. Social- och hälsovårdsministeriet avtalar med undervisnings- och kulturministeriet om målen för dagvården i resultatavtalet. I resultatavtalet mellan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och social- och hälsovårdsministeriet avtalas på motsvarande sätt om verkets dagvårdsrelaterade uppgifter efter att mini-

steriet avtalat om målen med undervisnings- och kulturministeriet.

Den regionala tillsynen över dagvården har utövats av regionförvaltningsverken med stöd av 3 § i socialvårdslagen. Regionförvaltningsverkens behörigheter i fråga om tillsynen över undervisningsväsendet är snävare än vid tillsynen över dagvården. För att dagvårdsklienternas ställning inte ska försämrats efter överföringen av förvaltningen föreslås det att regionförvaltningsverkens nuvarande behörigheter i fråga om tillsynen över dagvården ska hållas oförändrade. Enligt en ny bestämmelse i lagen om barndagvård ska regionförvaltningsmyndigheterna svara för den regionala tillsynen över barndagvården på samma sätt som hittills. Förändringen har således inga direkta konsekvenser för deras verksamhet. Det föreslås att uppgifterna inom den svenskspråkiga dagvården tills vidare ska förbli oförändrade och att de inte i detta skede ska överföras till den svenskspråkiga serviceenheten för undervisningsväsendet. Överföringen av dagvården till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde påverkar på sin höjd arbetsfördelningen mellan enheterna inom regionförvaltningsverkens ansvarsområden, eftersom uppgifterna i anslutning till social- och hälsovårdstjänster och utbildning hör till samma ansvarsområde. Enligt 10 § i lagen om regionförvaltningsverken styr ministerierna regionförvaltningsverkens verksamhet inom sina egna ansvarsområden. Efter överföringen av förvaltningen styr undervisnings- och kulturministeriet regionförvaltningsverken i frågor som gäller dagvården.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kommer fortfarande att ha ansvaret för den riksomfattande styrningen av och tillsynen över dagvården trots att den inte längre är socialservice. Styrningen och övervakningen är sådana uppgifter som avses i 2 § 1 mom. 3 punkten i lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och som verket har enligt någon annan lag eller förordning och som det kommer överens om i resultatavtalet med social- och hälsovårdsministeriet.

Tillsynsärenden som gäller dagvård är sådana ärenden som har behandlats vid region-

förvaltningsverken även efter det att Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens behörighet utvidgades, eftersom de vanligen inte är den typ av ärenden som avses i 3 § 3 mom. i socialvårdslagen. I praktiken har verket således inte utövat styrning av och tillsyn över dagvården, med undantag för driften av ett riksomfattande informationssystem för handläggning av anmälningsärenden och övervakning och statistikföring av verksamheten. Verkets viktigaste uppgift i fråga om dagvården har varit att svara för registret över tillhandahållare av privat service i enlighet med lagen om privat socialservice. De tillståndsmyndigheter som anges i lagen om privat socialservice driver tillsammans ett riksomfattande informationssystem (registret över tillhandahållare av privat service) för handläggning av tillstånds- och anmälningsärenden som avses i lagen samt för övervakning och statistikföring av verksamheten. En separat del i informationssystemet är registret över privata socialserviceproducenter. Verket har också ansvarat för att informationssystemet fungerar som det ska. En tillståndsmyndighet ansvarar för de uppgifter som den fört in i registret och för att utlämnandet av uppgifter är förenligt med lag. Tillståndsmyndigheten får använda registeruppgifter i den omfattning dess uppgifter kräver det.

Vid bedömningen av de uppgifter i anslutning till tillsynen över dagvården som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kommer att ha efter överföringen bör verkets resurser beaktas.

Med stöd av hälsoskyddslagen (763/1994) ska den kommunala hälsoskyddsmyndigheten regelbundet övervaka de sanitära förhållandena i både kommunala och privata dagvårdsenheter enligt en tillsynsplan för hälsoskyddet. Överföringen av småbarnsfostran från social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde påverkar inte den tillsyn över dagvårdsenheter som utövas med stöd av hälsoskyddslagen.

Efter överföringen kommer kompetenscentrumen inom det sociala området inte längre att ha till uppgift att utveckla dagvården, eftersom dagvården inte längre hör till

det sociala området och kompetenscentrumens lagstadgade verksamhet begränsar sig till utveckling inom det. Trots detta kan dagvården, en viktig utvecklingsmiljö för barn, vara en del av kompetenscentrumens utvecklingsverksamhet i de fall där en verksamhet eller ett projekt har startats för att uppfylla målen för socialvården. På motsvarande sätt deltar till exempel skolor i olika Kaste-projekt. Även dagvårdsenheter kan fortfarande ingå i verksamhetsfältet för dessa projekt. Överföringen av dagvårdsförvaltningen kräver inga ändringar i lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området.

I lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreskrivs att i ärenden som gäller anläggningsprojekt är undervisnings- och kulturministeriet eller närings-, trafik- och miljöcentralen statsbidragsmyndighet, i enlighet med vad som bestäms genom förordning av statsrådet. Enligt gällande lagstiftning är närings-, trafik- och miljöcentralerna statsbidragsmyndighet i anläggningsprojekt som har samband med gymnasielagen (629/1998), lagen om yrkesutbildning (630/1998), yrkeshögskolelagen (351/2003), lagen om yrkespedagogisk lärarutbildning (356/2003), lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) och bibliotekslagen (904/1998). Förutsatt att det i statsbudgeten reserveras anslag för anläggningsprojekt som gäller barndagvård kommer närings-, trafik- och miljöcentralerna i framtiden att vara statsbidragsmyndighet även för dessa projekt i stället för regionförvaltningsverken. Under de senaste åren har anslag för anläggningsprojekt inom barndagvården inte reserverats i statsbudgeten. I budgeten för 2012 har staten dock undantagsvis reserverat ett anslag för betalning av statsunderstöd enligt de bevillningsbeslut som fattats 2010 för bland annat mögelsaneringsprojekt vid daghem. Antalet anläggningsprojekt i framtiden kan förväntas bli litet. Således beräknas propositionen inte ha nämnvärda konsekvenser för närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet och arbetsbörda.

I samband med överföringen av förvaltningen överförs delegationen för småbarnsfostran, som enligt 1 § i statsrådets förordning om delegationen för småbarnsfostran finns i samband med social- och hälsovårdsministeriet, till undervisnings- och kulturministeriet. Delegationen för småbarnsfostran ska fortfarande ha till uppgift att främja, stärka och samordna samarbetet mellan olika förvaltningsområden, organisationer, forsknings- och utbildningsinstitutioner, kommuner och andra instanser, bevaka och utvärdera den nationella och internationella utvecklingen i småbarnsfostran och lägga fram förslag om ett långsiktigt utvecklande av småbarnsfostran och verka för att stärka småbarnsfostrans ställning i samhället. Statsrådets förordning ändras så att delegationen efter överföringen utöver de ovannämnda uppgifterna också ska sköta andra uppdrag som undervisnings- och kulturministeriet förelagt den i enlighet med målen för delegationen. Medlemmarna ska fortfarande representera instanser som är viktiga för utvecklandet av småbarnsfostran, vilket främjar samarbete över förvaltningsgränserna. Delegationen kommer att ledas av en representant för undervisnings- och kulturministeriet.

Beredskap inför olika slags hot och störningar hör till alla förvaltningsområdens verksamhet. Bestämmelser om skyldigheten att vidta förberedelser finns i beredskapslagen (1552/2011). Överföringen av dagvårdsförvaltningen påverkar inte denna skyldighet.

4.3 Samhälleliga konsekvenser och konsekvenser för klienterna

Överföringen av beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran och dagvårdstjänster samt förvaltningen och styrningen av dessa från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet genomförs så att dagvårdsservicens kunder inte utsätts för förändringar och utan att kvaliteten på det nuvarande dagvårdssystemet försämras. Överföringen av förvaltningen innebär således inga direkta förändringar för dagvårdsbarnen eller deras familjer. Inga ändringar föreslås heller i rätten till dagvård.

Överföringen påverkar inte dagvårdspersonalens ställning eller anställningsvillkor. Den påverkar inte heller jämställdheten mellan könen, varken bland dagvårdsbarnen eller bland personalen.

Barndagvården har såväl en familje- och socialpolitisk som arbetskrafts-, jämställdhets- och utbildningspolitisk uppgift. Alla dessa dimensioner har funnits med ända sedan dagvårdssystemet skapades på 1800-talet, men betoningen mellan dem har varierat under olika tider. Under den tid dagvården har administrerats av social- och hälsovårdsministeriet har den ur familjepolitiskt perspektiv utvecklats som en del av socialvården och som en viktig service för barnfamiljer. Efter överföringen är dagvården inte längre socialservice i enlighet med socialvårdslagen, utan den blir en del av systemet för fostran och utbildning. Överföringen kommer emellertid inte att påverka klienternas ställning. De lösningar för reglering och för utveckling av samarbetet som ingår i lagförslaget syftar till att säkerställa att dagvården fullgör sina olika samhällsuppgifter.

Överföringen av dagvården till undervisnings- och kulturministeriet skapar en enhetlig helhet när det gäller småbarnsfostran – ur såväl barnens och familjernas som förvaltningens perspektiv – där kvaliteten på och kontinuiteten i dagvårdsservicen, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever kan styras och utvecklas som en helhet. En pedagogisk kontinuitet underlättar små barns övergång från familjen till den offentliga småbarnsfostran och från ett utbildningsstadium till nästa.

I samband med överföringen av dagvårdsförvaltningen säkerställer man att barnens behov i fråga om omsorg, fostran och undervisning samt föräldrarnas behov av vårdplatser för sina barn beaktas i ett enhetligt system för småbarnsfostran. Tyngdpunkten i servicen ligger fortfarande i enlighet med Educare-modellen på ett helhetsperspektiv som inbegriper omsorg, fostran och utbildning.

Styrningen och utvecklingen av småbarnsfostran som en helhet inom statsförvaltningen gör det möjligt att skapa en högkvalitativ grund för ett övergripande välbefinnande, en

balanserad uppväxt och livslångt lärande bland barn och för deras integrering i samhället. Att göra dagvården till en del av systemet för fostran och utbildning främjar utvecklingen av en enhetlig och smidig studiegång för barnen.

Internationellt sett går trenden mot ett enhetligt system för fostran och utbildning där småbarnsfostran och skolundervisningen bildar en funktionellt, innehållsmässigt och administrativt sammanhängande helhet. Det europeiska målet är att skapa ett allt mer enhetligt system för småbarnsfostran som tjänar barn och familjer på flera olika sätt.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

I oktober 2009 tillsatte social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet två utredare för att utreda småbarnsfostrans ställning inom statsförvaltningen. De hade till uppgift att beskriva förvaltningen av småbarnsfostran i kommunerna, bedöma och komma med nödvändiga förslag om småbarnsfostrans ställning inom statsförvaltningen och vilka lagändringar förslaget föranleder, lägga fram förslag till åtgärder och en tidsplan för att genomföra dem samt bedöma förslagets konsekvenser. Utredarna lämnade sin rapport i februari 2010.

De ansåg att förvaltningen av dagvården och av stödet för hemvård och privat vård av barn bör överföras i sin helhet från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet.

Social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet tillsatte i oktober 2011 en arbetsgrupp med uppgift att förbereda överföringen av beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran och dagvårdstjänster samt förvaltningen och styrningen av dessa från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet. I beslutet om att tillsätta arbetsgruppen konstaterades att överföringen inte gäller de ekonomiska stöd som beviljas som alternativ till barndagvård och som regleras i

lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn.

Arbetsgruppen hade till uppgift att bereda de författningsändringar som krävs för att beredningen av lagstiftningen om dagvård samt förvaltningen och styrningen av denna ska kunna överföras från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet, på ett sätt som även säkerställer tillsynen över dagvården. Vidare skulle arbetsgruppen bedöma överföringens ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för myndigheterna. Som stöd för sitt arbete tillsatte arbetsgruppen en statistikgrupp för perioden 15 januari 2012—15 mars 2012. Statistikgruppens uppgift var att utreda vilka statistiska uppgifter som var centrala för överföringen och att komma med förslag om vad som ska göras med dessa i framtiden. Vidare skulle den bedöma överföringens konsekvenser för ekonomin och myndigheterna med avseende på statistiken. Statistikgruppen lämnade sin rapport till den arbetsgrupp som beredde överföringen den 19 mars 2012. Efter det att mandattiden för arbetsgruppen löpte ut den 15 maj 2012 har beredningen av propositionen fortsatt som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet.

Social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet förhandlade den 15 juni 2012 med sametinget på det sätt som anges i 9 § i sametingslagen (974/1995). Under förhandlingen diskuterades vilka konsekvenser överföringen av förvaltningen har för ordnande av dagvård inom samernas hembygdsområde samt överföringen av anslaget för tryggnad av dagvård på samiska från social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

5.2 Remissyttrandet och hur de har beaktats

Social- och hälsovårdsministeriet sände propositionsutkastet på remiss till sammanlagt 23 aktörer. Yttrandet lämnades av följande 22 aktörer: finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Institutet för hälsa och välfärd, Utbildningsstyrel-

sen, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland, Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland, Regionförvaltningsverket i Östra Finland, Regionförvaltningsverket i Norra Finland, Regionförvaltningsverket i Lappland, Finlands Kommunförbund, barnombudsmannen, Sametinget, kompetenscentret Pikassos, kompetenscentret SONetBOT-NIA, samt av kompetenscentrumen inom det sociala området ett gemensamt yttrande. Även Handikappforum rf lämnade ett yttrande.

Remissinstanserna understöder i huvuddrag regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om barn- och dagvård och av vissa lagar som har samband med den. Finansministeriet och arbets- och näringsministeriet hade inget att anmärka på propositionen.

Remissinstanserna förhöll sig positivt till överföringen av dagvårdsförvaltningen från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet. En del av dem fäste uppmärksamhet vid att överföringen borde ha genomförts samtidigt som den lag som ska gälla småbarnsfostran bereds. Så gott som alla remissinstanser uttryckte sin oro över att överföringen inte gäller de ekonomiska stöd som beviljas som alternativet till barndagvård och som regleras i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. De ansåg att lösningen inte stöder utvecklingen och styrningen av småbarnsfostran som en helhet. I yttrandena konstaterades att det lokala, regionala och landsomfattande samarbetet mellan olika förvaltningsområden och myndigheter inom området för småbarnsfostran bör tryggas.

I många yttranden konstaterades det att överföringen av förvaltningen kommer att kräva en tillräcklig resursallokering på olika nivåer och hos olika myndigheter. Både sametinget och Regionförvaltningsverket i Lappland framförde att anslaget för att trygga social- och hälsovårdstjänster på samiska bör hållas på nuvarande nivå och dessutom bör ett separat, tillräckligt stort anslag avsättas för att trygga dagvård på samiska. Det föreslogs att sametinget ska vara statsbidragsmyndighet för detta anslag.

Remissinstanserna önskade att man vid beredningen av överföringen skulle ägna uppmärksamhet åt den riksomfattande planeringen, styrningen och övervakningen av barn- och dagvården. Man önskade att det i lagen om barn- och dagvård skulle preciseras vilken myndighet under undervisnings- och kulturministeriet som är styrande centralmyndighet för dagvården. I sitt yttrande konstaterade Utbildningsstyrelsen att utvecklingen av dagvården och den övriga småbarnsfostran samt styr- och sakkunnigtjänster i anslutning till dessa bör överföras till Utbildningsstyrelsen från och med ingången av 2013. Remissinstanserna understödde det att regionförvaltningsmyndigheternas inspektionsrätt samt skyldigheter och befogenheter i fråga om tillsynen över dagvården hålls oförändrade.

Många var bekymrade över hur man ska säkerställa en tillräcklig kontinuitet i planeringen, utvärderingen och utvecklingen av dagvården och småbarnsfostran och fastställa en myndighet som tydligt har ansvaret. I yttrandena poängterades att kompetenscentrumen inom det sociala området i synnerhet på det regionala planet har haft en stor roll i utvecklingen av dagvården, samordningen av samarbetet och som anordnare av utbildning för personalen. Enligt regeringens proposition kommer kompetenscentrumen inom det sociala området inte längre att ha någon lagstadgad skyldighet att utveckla småbarnsfostran. I yttrandena konstaterades att det inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde inte finns någon verksamhet som motsvarar den som bedrivs av kompetenscentrumen inom det sociala området. Remissinstanserna var oroade över att det därmed i fortsättningen inte kommer att finnas en regional utvecklingsaktör för dagvården.

Lagen om klientavgifter (13 §) och lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (13 a §) tillämpas fortfarande enligt lagen om barn- och dagvård. Detta fick stöd av remissinstanserna med tanke på att överföringen inte ska orsaka förändringar i dagvårdsklienternas ställning och det ska kunna garanteras att barnfamiljernas rättsskydd tillgodoses.

I yttrandena efterfrågades preciseringar av bestämmelserna om rätten till dagvård på eget modersmål i 14 a § i den föreslagna lagen och 11 § i den nuvarande lagen om barn- och dagvård, eftersom paragraferna ansågs vara sinsemellan motstridiga.

Det betonades att uppmärksamhet bör ägnas åt skapandet av tillsynsmekanismer för den privata dagvården. Man efterlyste en tydligare myndighetsstruktur för tillsynen över privata serviceproducenter (17 §) och en enhetligare praxis så att tillsynen i första hand är kommunens uppgift och i andra hand regionförvaltningsmyndigheternas.

I många yttranden fästes uppmärksamhet vid ansvarsmyndigheten för registret över tillhandahållare av privat service (18 §). Huvudsakligen påpekades behovet av att fortsätta med registerföringen av privata serviceproducenter även efter att förvaltningen överförts.

Förslaget att de lagstadgade uppgifter i anslutning till dagvård som Institutet för hälsa och välfärd och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har ska hållas oförändrade ingick inte i det utkast till regeringsproposition som sändes på remiss.

5.3 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

Enligt uppgifter som fanns tillgängliga under beredningen av propositionen är avsikten att under hösten 2012 överlämna en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice. I denna ingår ändringar som föranleds av den föreslagna överföringen av dagvårdsförvaltningen. Kostnaderna för barn- och dagvård har ingått i de kalkylerade kostnaderna för socialvården i statsandelarna för den kommunala basservicen. Efter överföringen av dagvårdsförvaltningen är barn- och dagvård inte längre en del av socialvården. Det föreslås att rubriken för 4 kap. samt 12 och 13 § i lagen om statsandel för kommunal basservice ändras för att precisera begreppen i dessa bestämmelser så att de utöver den nuvarande social- och hälsovården även gäller

barndagvården. Överföringen ska genomföras så att den varken påverkar det totala eller det kommunspecifika beloppet av de kalkylerade kostnaderna för kommunernas statsandelar. Ändringen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

Riksdagen kommer dessutom att föreläggas en proposition om ändring av bestämmelserna om faderskapspenning i sjukförsäkringslagen (1224/2004) och av 11 a § i lagen om barndagvård. I propositionen föreslås det att kommunen ska se till att barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare kan få en dagvårdsplats för barnet efter utgången av den föräldrapenningsperiod som avses i sjukför-

säkringslagen. Det föreslås också att rätten till samma dagvårdsplats ska kvarstå även om barnet inte är i dagvård under de faderskapspenningsperioder som avses i sjukförsäkringslagen. Frånvaro som beror på faderskapspenningsperioder ska enligt propositionen anmälas till dagvårdsplatsen senast två veckor före den dag då frånvaron kommer att inledas. Ändringen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den. Den ovannämnda propositionen och den föreliggande propositionen står dock inte i sådant beroendeförhållande till varandra att det skulle påverka behandlingen av den föreliggande propositionen i riksdagen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om barndagvård

4 §. Kommunens skyldighet att ordna dagvård och dagvårdens innehåll och omfattning förblir oförändrade efter överföringen av förvaltningen. I socialvårdslagen finns bestämmelser om vem kommunen ska ordna socialvård för. Enligt 13 § 1 mom. 1 punkten ska kommunen såsom till socialvården hörande uppgifter sörja för att socialservice anordnas för kommunens invånare. I 17 § finns närmare bestämmelser om de former av socialservice som kommunen ansvarar för. Bestämmelser om socialservicens innehåll och omfattning utfärdas särskilt. I 14 § i socialvårdslagen definieras vad som avses med kommuninvånare. I 15 § 1 mom. föreskrivs dessutom om kommunens skyldighet att ordna socialservice i brådskande fall eller när omständigheterna annars kräver det. Ovannämnda omständigheter har, utom i brådskande fall, med stöd av 4 § i socialvårdsförordningen även ansetts föreligga bland annat när en person på grund av studier eller arbete eller av motsvarande skäl vistas i kommunen utan att personens hemkommun ändras till följd av det. Dagvårdens innehåll och om-

fattning regleras i 11 § i lagen om barndagvård.

Eftersom propositionen inte syftar till att ändra kommunernas skyldigheter när det gäller att ordna dagvård måste detta regleras särskilt i lagen om barndagvård. Det föreslås att lagen om barndagvård utökas med liknande bestämmelser om kommunens skyldighet att ordna dagvård som i socialvårdslagen, dock med beaktande av de ändringar i lagstiftningen som närmast gäller begreppen.

I situationer där ett barn på grund av delat boende behöver dagvård på två orter, har det av hävd ansetts att det är fråga om sådana andra omständigheter som kräver att socialservice ordnas och som avses i 15 § i socialvårdslagen och 4 § i socialvårdsförordningen. Utgående från detta har det ansetts att dagvård måste ordnas på båda orterna. Det är fråga om delat boende till exempel då barnet varannan vecka är hos umgängesföräldern och varannan vecka hos den förälder som är boendeförälder enligt vårdnadsbeslutet eller vårdnadsavtalet. Vid delat boende talar såväl barnets rätt till dagvårdsplats som barnets rätt att upprätthålla kontakt med båda föräldrarna, som tryggas i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt, för att dagvård ordnas på två orter.

4 a §. Det föreslås att bestämmelser om behörighetsvillkoren för dagvårdspersonalen fogas till paragrafen. Bestämmelser om den behörighet som krävs av yrkesutbildad personal inom socialvården finns i behörighetslagen. Enligt 10 § i socialvårdslagen ska kommunen ha yrkesutbildad personal för uppgifter i samband med verkställigheten av socialvården. Efter överföringen av förvaltningen är dagvård inte längre socialvård. Eftersom avsikten är att inte ändra behörighetsvillkoren eller kraven på mängden dagvårdspersonal föreslås det att ett nytt 1 mom. om personalen och dess behörighet fogas till 4 a §.

Paragrafens 2 mom. motsvarar till sitt innehåll den nuvarande 4 a § i lagen om barndagvård. Kommunen ska ha tillgång till tjänster av en specialbarträdgårdslärare. I 2 § i behörighetsförordningen hänvisas det i fråga om specialiseringsutbildning och påbyggnadsexamen som ger behörighet för uppgifter som specialbarträdgårdslärares till förordningar som utfärdats av undervisnings- och kulturministeriet.

7 a §. Efter överföringen av förvaltningen är dagvården inte längre en del av socialvården. Därför föreslås det att hänvisningen till den övriga socialvården stryks. Rehabiliteringsplanen ska även i fortsättningen vid behov utarbetas i samarbete med socialvården. Paragrafens innehåll ändras således inte.

2 kap. Förvaltning

8 §. I 3 § i socialvårdslagen föreskrivs om förvaltningen av socialvården. Enligt paragrafen hör den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av socialvården till social- och hälsovårdsministeriets uppgifter. Regionförvaltningsverket ansvarar för planeringen, styrningen och övervakningen av socialvården inom sitt verksamhetsområde. I paragrafen föreskrivs vidare om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens styrnings- och övervakningsuppgifter inom socialvården samt om arbetsfördelningen mellan verket och regionförvaltningsverken. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har till uppgift att styra regionförvaltningsverkens verksamhet i

syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringssätt och beslutspraxis vid styrningen och övervakningen av dagvården. Dessutom styr och övervakar verket socialvården i synnerhet när det är fråga om 1) principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden, 2) ärenden som gäller flera regionförvaltningsverks verksamhetsområden eller hela landet, 3) ärenden som har samband med övervakningsärenden som behandlas vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och som gäller hälso- och sjukvård eller yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och 4) ärenden som ett regionförvaltningsverk är jävigt att behandla.

Överföringen av förvaltningen av barndagvården från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet förutsätter att motsvarande bestämmelser fogas till lagen om barndagvård, eftersom dagvården efter överföringen inte längre är en del av socialvården. Det föreslås att en ny 8 § fogas till lagen om barndagvård. Enligt paragrafens 1 mom. ansvarar undervisnings- och kulturministeriet för den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av barndagvården. Alla uppgifter i anslutning till dagvård och småbarnsfostran som social- och hälsovårdsministeriet ansvarat för med stöd av bestämmelsen i socialvårdslagen överförs till undervisnings- och kulturministeriet.

Det föreslås att regionförvaltningsverkens uppgifter i anslutning till dagvård ska hållas oförändrade. Därför föreskrivs det i 2 mom. att regionförvaltningsverket ansvarar för planeringen, styrningen och övervakningen av dagvården inom sitt verksamhetsområde. Den faktiska tillsynen över dagvården har skötts av regionförvaltningsverken. Denna uppgift kvarstår oförändrad även efter överföringen av förvaltningen.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska ansvara för den riksfattande styrningen och tillsynen på samma sätt som i fråga om styrningen av och tillsynen över socialvården i dagens läge. I 2 § 1 mom. i lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården föreskrivs om verkets uppgifter. Enligt det ska verket sköta den tillståndsförvaltning, styrning och tillsyn som föreskrivs för det i särskilt angiv-

na lagar som gäller social- och hälsovården, vissa särskilt fastställda uppgifter inom hälso- och sjukvården och uppgifter som verket har enligt någon annan lag eller förordning. Den styrnings- och tillsynsuppgift som föreslås för verket i paragrafens 3 mom. är således sådana uppgifter enligt 2 § 1 mom. 3 punkten i ovannämnda lag som verket har enligt någon annan lag eller förordning.

Social- och hälsovårdsministeriet svarar för resultatstyrningen av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården i fråga om de dagvårdsrelaterade uppgifter som verket fortfarande kommer att ha, efter att ha avtalat om resultatmålen med undervisnings- och kulturministeriet. Således ska resultatmålen för undervisnings- och kulturministeriets dagvårdsrelaterade uppgifter inkluderas i det resultatavtal som social- och hälsovårdsministeriet ingår med verket, som hör till dess förvaltningsområde. Bestämmelser om detta föreslås i paragrafens 4 mom.

8 a §. I socialvårdslagen finns bestämmelser om vilka befogenheter och åtgärder regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har till sitt förfogande för styrningen och övervakningen av socialvården. För styrning och övervakning av verksamheten inom utbildningssektorn finns inga motsvarande åtgärder. För att regionförvaltningsverkens och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens befogenheter i fråga om styrning och tillsyn ska förbli oförändrade även efter överföringen av förvaltningen föreslås det att en ny 8 a § fogas till lagen. I paragrafen föreskrivs på motsvarande sätt som i socialvårdslagen om regionförvaltningsverkets och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens befogenhet att inspektera den verksamhet i enlighet med lagen om barndagvård som en kommun eller en samkommun tillhandahåller. Om befogenheten inte regleras särskilt i lagen om barndagvård, skulle det innebära en avsevärd försämring i fråga om styrningen av och tillsynen över dagvården. Detta skulle medföra en risk för kvalitetsförsämringar i dagvårdssystemet jämfört med läget i dag, vilket i sin tur skulle innebära negativa förändringar för dagvårds-klienterna.

I paragrafen föreskrivs om inspektörernas rätt att få tillträde till verksamhetsställets lokaler, få handlingar, fotografera och biträdas av experter vid inspektionen. Bestämmelsen avviker från 55 § i socialvårdslagen i fråga om rätten att inspektera lokaler som används för permanent boende. Med stöd av 2 mom. får lokaler som omfattas av hemfriden inspekteras endast om det är nödvändigt för att trygga klientens ställning och garantera behörig service. Den begränsade inspektionsrätten omfattar således till exempel en familjedagvårdares hem. Vid bedömningen av de grunder som gäller klientens ställning och behörigt ordnande av service ska också en bedömning av barnets bästa utgöra en utgångspunkt.

I paragrafen föreskrivs också om polisens skyldighet att ge handräckning för utförandet av en inspektion och om att protokoll ska föras över inspektionen. Genom förordning av statsrådet kan det vid behov utfärdas bestämmelser om omständigheter som särskilt ska beaktas vid inspektionerna, inspektionsförfarandets närmare innehåll samt om det protokoll som ska föras över inspektionen och om dess förvaring och förvaringstid. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 55 § i den gällande socialvårdslagen, med undantag för den begränsade inspektionsrätten i 2 mom. Den föreslagna begränsningen av inspektionsrätten motsvarar i fråga om lokaler som är avsedda för permanent boende de bestämmelser om tillsynen över privat socialservice som trädde i kraft 2011.

8 b §. För att regionförvaltningsverkens och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens befogenheter inte ska ändras efter överföringen av förvaltningen föreskrivs det i paragrafen om deras rätt att meddela förelägganden om att brister och missförhållanden ska avhjälpas samt om avbrytande och förbud av verksamheten om det upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten i ordnandet eller genomförandet av dagvården eller om verksamheten i övrigt strider mot lagen om barndagvård. Föreläggandet kan förenas med vite eller med hot om att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del av den förbjuds.

Om klientsäkerheten så kräver kan det bestämmas att verksamheten ska avbrytas eller användningen av en verksamhetsenhet eller del därav eller av en anordning förbjudas omedelbart. Besluten ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 56 § 1—3 mom. i den gällande socialvårdslagen.

8 c §. För att regionförvaltningsverkens och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens befogenheter inte ska ändras efter överföringen av förvaltningen föreskrivs det i paragrafen om deras rätt att ge en kommun eller samkommun eller den tjänsteman som ansvarar för verksamheten en anmärkning för framtiden, om det vid styrningen och övervakningen av barndagvården konstateras att de vid ordnandet eller genomförandet av dagvård har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet. Om det inte finns anledning till en anmärkning eller andra åtgärder kan tillsynsmyndigheterna uppmärksamgöra den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt. Ändring i en anmärkning eller ett uppmärksamgörande får enligt förslaget inte sökas genom besvär. I fråga om undersökning av klagomål föreskrivs det att undervisnings- och kulturministeriet, regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården inte undersöker klagomål som gäller ärenden äldre än fem år. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 57 och 59 § i den gällande socialvårdslagen.

9 §. Institutet för hälsa och välfärd har varit expertmyndighet för barndagvården. Dess uppgifter fastställs i lagen om Institutet för hälsa och välfärd. I 2 § 1 mom. i den lagen finns närmare bestämmelser om institutets uppgifter i anslutning till utveckling av social- och hälsovården, forskning och statistikförening. Enligt 2 § 2 mom. ska institutet dessutom sköta de uppgifter som det har enligt lag eller med stöd av lag.

Efter överföringen av förvaltningen är dagvård inte längre socialvård och frågor om småbarnsfostran och dagvård hör inte längre till de sakkunniguppgifter inom social- och hälsovården som institutet ska sköta enligt 2 § 1 mom.

För att säkerställa kontinuiteten i utförandet av sakkunniguppgifter inom dagvården föreslås en motsvarande bestämmelse som i 4 § i socialvårdslagen om att Institutet för hälsa och välfärd är sakkunnigt ämbetsverk för dagvården. Vid institutet kvarstår således sakkunniguppgifterna i anslutning till dagvården, statistikföreningen, utvecklandet och forskningen i sin nuvarande omfattning. Då är de sakkunniguppgifter inom dagvården som institutet sköter sådana uppgifter enligt 2 § 2 mom. i den lag som gäller institutet som det har enligt någon annan lag. Vid skötseln av sina uppgifter samarbetar Institutet för hälsa och välfärd med Utbildningsstyrelsen.

Social- och hälsovårdsministeriet svarar för resultatstyrningen av Institutet för hälsa och välfärd i fråga om de dagvårdsrelaterade uppgifter som fortfarande sköts av institutet och avtalar om resultatmålen med undervisnings- och kulturministeriet. Således ska resultatmålen för undervisnings- och kulturministeriets dagvårdsrelaterade uppgifter inkluderas i det resultatavtal som social- och hälsovårdsministeriet ingår med ämbetsverket, som hör till dess förvaltningsområde. Bestämmelser om detta föreslås i paragrafens 2 mom.

10 §. I 4 § i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) föreskrivs om hur en kommun kan ordna de uppgifter som hör till social- och hälsovården. En kommun kan ordna uppgifterna genom att sköta verksamheten själv eller genom avtal tillsammans med en annan kommun eller andra kommuner. Kommunen kan också ordna uppgifterna genom att vara medlem i en samkommun som sköter verksamheten eller genom att anskaffa service från staten, en annan kommun, en samkommun eller någon annan serviceproducent. Kommunen kan också ge serviceanvändaren en servicesedel.

Eftersom propositionen endast syftar till att genomföra överföringen av dagvårdsförvaltningen, utan att ändra på dagvårdssystemet eller dess innehåll, föreslås det att en bestämmelse som motsvarar 4 § i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården fogas till lagen om barndagvård.

Kommunen kan alltså även i fortsättningen ordna servicen på samma sätt som förut. Även servicesedeln kan fortfarande användas. På servicesedeln tillämpas fortfarande även lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009).

11 §. Enligt paragrafens 3 mom. sköts de uppgifter som kommunen har enligt denna lag av det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen. Eftersom dagvården framöver inte kommer att vara socialvård och genomförandet av den inte längre hör till detta organ, föreslås det att momentet upphävs. Det föreslås att bestämmelser om det behöriga organet ska ingå i 11 d §.

11 c §. Hänvisningen till socialvårdslagen ersätts med en hänvisning till 4 § i lagen om barndagvård där det på samma sätt som i socialvårdslagen föreskrivs om kommunens skyldighet att ordna dagvård. Ändringen är teknisk.

11 d §. I 11 § 3 mom. konstateras det att de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunen sköts av det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen. Enligt 6 § 1 mom. i socialvårdslagen ska uppgifter i samband med verkställigheten av socialvården skötas av ett eller flera kollegiala organ som utses av kommunen. Kommunen kan således själv avgöra vilket organ som ska sköta barndagvården. Organets uppgifter beskrivs i 6 § 2 mom. i socialvårdslagen. I 7 § i socialvårdslagen finns bestämmelser om fall där två eller flera kommuners socialvård i dess helhet sköts av en samkommun (ett kommunalförbund). I 8 § i socialvårdslagen föreskrivs om valbarheten för statstjänstemän som har till uppgift att leda och övervaka socialvården. I 12 § i socialvårdslagen föreskrivs om delegeringen av organets lagstadgade beslutanderätt och rätt att föra talan till tjänsteinnehavare som är underställda organet.

Det föreslås att det i lagen om barndagvård ska ingå en bestämmelse om att kommunens uppgifter i anslutning till barndagvård ska skötas av ett kollegialt organ som utses av kommunen samt om organets uppgifter. Likaså föreslås det att motsvarande bestämmelser om samkommuner och valbarhet samt delegering av beslutanderätt och rätt att föra ta-

lan som i socialvårdslagen fogas till lagen. Bestämmelsen ändrar inte nuvarande praxis.

12 §. I paragrafen föreskrivs om finansieringen av barndagvården. Barndagvårdsservicen finansieras redan nu enligt lagen om statsandel för kommunal basservice.

Det föreslås att en bestämmelse enligt vilken kommunen ska anvisa resurser för den barndagvård som ligger till grund för statsandelen fogas till 2 mom. En motsvarande bestämmelse finns i 3 § i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Dessutom har barndagvården hört till tillämpningsområdet för lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Med stöd av denna lag kan statsunderstöd för utvecklings- och anläggningsprojekt beviljas. Efter överföringen är lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården inte längre tillämplig på dagvården eftersom den gäller social- och hälsovården. För att statsunderstöd för utvecklings- och anläggningsprojekt inom dagvården ska kunna anvisas även i fortsättningen, föreslås det att paragrafens 3 mom. utökas med en bestämmelse enligt vilken statsunderstöd kan beviljas kommuner och samkommuner, inom ramen för det anslag som anvisats för ändamålet i statsbudgeten, för försök, inledande och utveckling av verksamhet samt för anläggningsprojekt så som bestäms i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009).

13 §. Det föreslås att lagen om barndagvård kompletteras med en bestämmelse enligt vilken lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården och bestämmelser som utfärdats med stöd av den ska tillämpas på avgifter som tas ut för barndagvård. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar nuvarande praxis. Regeringens proposition syftar till att genomföra överföringen av dagvårdsförvaltningen så att ändringen inte påverkar dagvårdsklienternas, dvs. barnens och familjernas ställning. Hänvisningen till det nuvarande klientavgiftssystemet tryggar kontinuiteten i systemet utan att barnens och familjernas ställning påverkas. Utöver överföringen av förvaltningen är målet i nästa fas att utarbeta en totalreform av lagstiftningen om dagvården, varvid den nuvarande lagen om barndagvård ersätts med

en ny lag som ska gälla småbarnsfostran. Det är ändamålsenligt att utvärdera eventuella behov av ändringar i systemet med klientavgifter inom dagvården i samband med beredningen av den lagen.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska klientavgiftslagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den tillämpas sådana de lyder när den föreslagna bestämmelsen träder i kraft den 1 januari 2013. Genom bestämmelsen säkerställs att klientens ställning och bestämmelserna om avgifterna för dagvården kvarstår oförändrade inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde till dess att den lag som ska gälla småbarnsfostran träder i kraft, oberoende av hurdana ändringar social- och hälsovårdsministeriet gör i den lagstiftning som hör till dess förvaltningsområde.

13 a §. På klienter inom barndagvården har tillämpats lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården. I lagen finns de viktigaste principerna om socialvårdsklienters rättigheter i fråga om medbestämmande, bemötande och rättsskydd inom socialvård som ordnas av såväl myndigheter som privata aktörer. Lagen behandlar även frågor om sekretess, tystnadsplikt och utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Syftet med lagen är att främja klientmedverkan och förtroendefulla klientrelationer samt klientens rätt till god service och gott bemötande inom socialvården.

Eftersom överföringen av dagvårdsförvaltningen från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet ska genomföras så att serviceanvändarnas ställning inte påverkas, är det motiverat att foga en bestämmelse till lagen om barndagvård som säger att lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården fortfarande ska tillämpas på verksamhet som ordnas med stöd av lagen om barndagvård. Bestämmelserna om klientens ställning och rättigheter är således tillämpliga på serviceanvändarna inom dagvården, dvs. dagvårdsbarnen och deras föräldrar eller andra vårdnadshavare, och bestämmelserna om personalen är tillämpliga på dagvårdspersonalen. Då kan även systemet med socialombudsmän fortfarande tillämpas på dagvården. För tydlighe-

tens skull konstateras det dock särskilt till vem en anmärkning som gäller dagvård ska framställas. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska klientlagen tillämpas sådan den lyder när den föreslagna bestämmelsen träder i kraft den 1 januari 2013. Genom bestämmelsen säkerställs att klientens ställning och de bestämmelser som gäller den kvarstår oförändrade inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde till dess att den lag som ska gälla småbarnsfostran träder i kraft, oberoende av hurdana ändringar social- och hälsovårdsministeriet gör i den lagstiftning som hör till dess förvaltningsområde.

14 §. Efter överföringen av förvaltningen är dagvården inte längre en del av socialvården och inte heller socialservice i enlighet med socialvårdslagen. I den övriga lagstiftningen finns åtskilliga hänvisningar till socialvård eller socialservice. Syftet med överföringen av förvaltningen är att överföra dagvårdsförvaltningen från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet. I samband med detta är det meningen att endast ändra på de system eller bestämmelser som särskilt nämns i lagen om barndagvård och som är relevanta för överföringen. Därför föreslås det att lagen om barndagvård utökas med en bestämmelse där det föreskrivs att bestämmelserna i den övriga lagstiftningen om socialvård och socialservice ska tillämpas i tillämpliga delar även på dagvården, om inte något annat bestäms i lagen. Arrangemanget är avsett att vara tillfälligt. När den lag som ska gälla småbarnsfostran stiftas kan dessa kopplingar slopas.

14 a §. Enligt 11 § 2 mom. ska kommunen sörja för att dagvård står till buds på barnets modersmål om detta är finska, svenska eller samiska. Bestämmelser om vilket språk som ska användas inom socialvården finns dessutom i 40 § i socialvårdslagen och i 4 § i klientlagen. För att serviceanvändarnas, dvs. barnens, föräldrarnas eller andra vårdnadshavares ställning inte ska försämrats till följd av överföringen av förvaltningen ska det enligt förslaget på motsvarande sätt som i 40 § i den gällande socialvårdslagen och i de bestämmelser i språklagen som nämns i den föreskrivas om vilka språk som ska användas i

barndagvården i en- och tvåspråkiga kommuner och samkommuner samt om serviceanvändarnas språkliga rättigheter. I paragrafen föreskrivs också på motsvarande sätt som i 40 § 3 mom. i socialvårdslagen om nordiska medborgares rätt att vid behov använda sitt eget språk samt om kommunens eller samkommunens skyldighet att i den utsträckning det är möjligt se till att nordiska medborgare får behövlig tolk- och översättningshjälp.

3 kap. Privat barndagvård

Lagen om privat socialservice tillämpas på produktion, genomförande och övervakning av privat socialservice, om inte något annat föreskrivs genom lag. Lagen har också tillämpats på privat barndagvård. Syftet med lagen är att säkerställa att rätten till socialservice av god kvalitet tillgodoses för de klienter som anlitar privat socialservice. Den privata dagvården utgör en del av dagvårdssystemet. För att trygga klientens ställning och kvaliteten på verksamheten föreslås det att lagen om barndagvård utökas med ett eget kapitel om privat barndagvård. Lagen om privat socialservice kommer även i fortsättningen att tillämpas på privat barndagvård. I 4 kap. i den gällande lagen om barndagvård finns dessutom några paragrafer om privat dagvård som fortfarande kommer att stå kvar där de är.

15 §. I paragrafen definieras vad som avses med privat dagvård. Definitionen motsvarar i huvudsak definitionen av privat socialservice i 3 § 1 mom. 1 punkten i lagen om privat socialservice. Definitionen omfattar alla former av verksamhet som nämns i lagen om barndagvård som en enskild person, en sammanslutning eller en stiftelse eller ett affärsföretag bildat av ett offentligt samfund producerar mot ersättning genom drivande av rörelse eller yrkesutövning. Till skillnad från vad som föreskrivs i lagen om privat socialservice täcker definitionen av privat barndagvård inte professionell handledning och rådgivning inom området i anslutning till anordnandet av servicen, eftersom dessa inte betraktas som dagvård enligt den gällande lagstiftningen.

16 §. I paragrafen föreskrivs att lagen om barndagvård samt lagen om privat socialservice tillämpas på privat dagvård, om inte något annat föreskrivs i lagen om barndagvård. Genom hänvisningsbestämmelser kommer bestämmelserna i lagen om privat socialservice om bland annat produktion av privat dagvård och anmälningar om serviceproduktion således fortfarande att gälla även den privata dagvården. Privat barndagvård är inte heller i dagsläget sådan tillståndspliktig service som avses i lagen.

I paragrafen föreskrivs att undervisnings- och kulturministeriet efter överföringen av förvaltningen har de uppgifter och befogenheter i anslutning till privat barndagvård som social- och hälsovårdsministeriet har enligt lagen om privat socialservice. Således hör den allmänna styrningen och övervakningen av verksamheten enligt 33 § i lagen om privat socialservice till undervisnings- och kulturministeriet, liksom även de övriga rättigheter och uppgifter som social- och hälsovårdsministeriet har enligt den lagen. Med avvikelse från 42 § 2 mom. i lagen om privatsocialservice får således också närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

Enligt det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås i 3 mom. och som motsvarar 42 § 2 mom. i lagen om privat socialservice får närmare bestämmelser om innehållet i tillståndsansökan och ansökan om tillstånd, om innehållet i de anmälningar som avses i 11 och 12 § i lagen och om hur anmälningarna ska göras samt om den andel av avgifterna som enligt 41 § ska betalas till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

17 §. Tillsynsmyndigheter i fråga om privat dagvård är, med avvikelse från vad som föreskrivs i 3 § 1 mom. i lagen om privat socialservice, det organ som avses i 11 d § 1 mom. i lagen om barndagvård eller den tjänsteinnehavare som organet utsett samt regionförvaltningsverket och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. I övrigt motsvarar paragrafen definitionen av tillsynsmyndighet i lagen om privat socialservice, men i fråga om det kommunala organet

hänvisas inte längre till det organ som avses i socialvårdslagen utan till en bestämmelse i lagen om barndagvård.

18 §. I paragrafen föreskrivs att Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, regionförvaltningsverket eller undervisnings- och kulturministeriet inte undersöker sådana klagomål över privat dagvård som gäller ärenden äldre än fem år, om det inte finns särskilda skäl att undersöka klagomålet. Vidare föreskrivs det att de tillsynsmyndigheter som avses i 17 § i lagen om barndagvård och undervisnings- och kulturministeriet trots sekretessbestämmelserna har rätt att av producenter av privat dagvård och av varandra avgiftsfritt få de upplysningar och utredningar som de behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter. Bestämmelserna motsvarar till sitt innehåll 38 och 39 § i den gällande lagen om privat socialservice, men social- och hälsovårdsministeriet har ersatts med undervisnings- och kulturministeriet.

27 §. Enligt 53 § i socialvårdslagen ska kommunen sörja för att socialvårdspersonalen beroende på befattningsbeskrivningen i tillräcklig utsträckning deltar i den kompletterande utbildning som ordnas för den. Social- och hälsovårdsministeriet kan genom förordning utfärda närmare bestämmelser om den kompletterande utbildningens innehåll och om hur den i övrigt ska ordnas. I paragrafen föreskrivs på motsvarande sätt som i socialvårdslagen om kompletterande utbildning för personalen. Undervisnings- och kulturministeriet kan genom förordning utfärda närmare bestämmelser om utbildningen.

28 §. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att hänvisningen till 6 § 1 mom. i socialvårdslagen ersätts med en hänvisning till 11 d § 1 mom. i lagen om barndagvård. Vidare föreslås det att anmälningsskyldigheten i lagen om barndagvård ska harmoniseras med det anmälningförfarande som avses i 11 § i lagen om privat socialservice så att anmälan om verksamheten ska göras redan innan den inleds, och inte inom två veckor efter inledandet. I dagsläget kan en producent av privat dagvård inleda sin verksamhet innan regionförvaltningsverket får den skriftliga anmälan om inledande av verksamhet av kommunen för registrering. Till följd av detta

tvungas regionförvaltningsverken handleda och råda kommunen att utreda och övervaka att verksamheten är tillbörlig innan registreringen har gjorts. Syftet med skyldigheten att göra anmälan på förhand är att effektivisera den kommunala övervakningen och harmonisera anmälningförfarandena för olika former av service.

29 §. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att hänvisningen till 6 § 1 mom. i socialvårdslagen ersätts med en hänvisning till 11 d § 1 mom. i lagen om barndagvård.

30 a §. I och med överföringen av förvaltningen måste de nödvändiga bestämmelserna om ändringssökande i socialvårdslagen fogas till lagen om barndagvård. Samtidigt föreslås det att dessa bestämmelser preciseras. Ändringssökande som gäller klientavgifter inom dagvården ska även i fortsättningen ske enligt bestämmelserna i klientavgiftslagen.

Enligt 31 § 1 mom. i lagen om barndagvård får ändring i ett beslut om antagande av ett barn till dagvård vilket fattats av det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen inte sökas genom besvär. Enligt paragrafens 2 mom. får ändring i ett beslut av det organ som avses i momentet trots det som föreskrivs i 1 mom. dock sökas genom besvär enligt 46 § i socialvårdslagen, om beslutet gäller antagande till dagvård av ett barn som avses i 11 a §.

Utgångspunkten är att beslut som gäller sättet på vilket dagvården genomförs inte får överklagas. Det finns dock även avvikande rättspraxis på detta område. I beslut som gäller den subjektiva rätten till dagvård får man däremot söka ändring.

När det gäller ordnande av dagvård har riksdagens biträdande justitieombudsman ansett att kommunen inte genom egna beslut, till exempel genom val av sättet på vilket dagvård tillhandahålls, kan inskränka eller begränsa den subjektiva rätten till dagvård (t.ex. biträdande justitieombudsmannens beslut av den 3 april 2000, dnr 1381/4/98). När kommunen anvisar en dagvårdsplats som är förenlig med barnets behov bör hänsyn tas till familjens och barnets individuella förhållanden, såsom föräldrarnas arbetssituation och barnets levnadssituation, liksom även var barnets föräldrar bor, hurdana transportför-

bindelserna är till dagvårdsplatsen, om det är fråga om en ensamförsörjarfamilj och om barnet eventuellt har sådan särskilda behov som talar för att en viss dagvårdsplats anvisas.

Det föreslås att bestämmelserna om sökande av ändring delas upp i två delar så att det i 30 a § föreskrivs om besvärstjänst och begäran om omprövning och i 31 § om ändringssökande som gäller den subjektiva rätten

Det föreslås att det i paragrafens 1 mom. tas in en motsvarande bestämmelse som i 31 § 1 mom., dock så att hänvisningen gäller det organ som avses i 11 d §. Därtill nämns utöver organet en tjänsteinnehavare som är underställd det. Omnämmandet av tjänsteinnehavaren fogas till bestämmelsen på grund av det rättelseförfarande som föreslås ingå i nästa moment.

Besvärstjänsten i lagen om barndagvård har inte ansetts gälla begäran om omprövning. Trots detta besvärstjänst kan en tjänsteinnehavares beslut föras till behandling i organet som en begäran om omprövning. Enligt paragrafens 2 mom. kan den som är missnöjd med en tjänsteinnehavares beslut som avses i 1 mom. söka ändring i det. I 3 mom. föreskrivs om förfarandet i samband med detta. Bestämmelserna motsvarar till sitt innehåll 45 § i socialvårdslagen och 16 § i socialvårdsförordningen och säkerställer att praxisen förblir oförändrad.

31 §. Det föreslås att paragrafen ändras så att den omfattar ändringssökande som gäller den subjektiva rätten till dagvård. Således inkluderar 1 mom. en motsvarande rätt att söka ändring som i nuvarande 2 mom., dock så att hänvisningen till 46 § i socialvårdslagen ersätts med en beskrivning av förfarandet. Ändringssökande hos förvaltningsdomstolen blir således möjligt i de fall där ett beslut av det organ som avses i 11 d § 1 mom. gäller antagande av ett barn till dagvård enligt 11 a §. Ändring i en tjänsteinnehavares beslut ska således fortfarande sökas hos organet.

Tack vare bestämmelserna förblir rätten att söka ändring oförändrad.

32 §. Det föreslås att en bestämmelse om att ändring i beslut av förvaltningsdomstolen inte får sökas genom besvär fogas till para-

grafen. I beslut som gäller barndagvård får ändring inte sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen enligt socialvårdslagen. Bestämmelsen motsvarar således nuvarande praxis.

32 a §. Samhällets system för småbarnsomsorg består av dagvård och av de stöd för hemvård och privat vård av barn som erbjuds som alternativ till dagvården. Bland dessa tre alternativ har familjerna rätt att välja den lösning som bäst lämpar sig för deras och barnens behov. Systemet för småbarnsomsorg är en integrerad helhet som ofrånkomligen påverkas av ändringar i någon av beståndsdelarna. En nedskärning av hemvårdstödet ökar till exempel efterfrågan på dagvård.

I paragrafen föreskrivs att undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet ska samarbeta när det görs betydande ändringar i lagstiftningen om dagvården eller i lagstiftningen om stödet för hemvård och privat vård av barn. Samarbetskyldigheten gäller endast betydande lagändringar.

33 §. Det föreslås att 2 mom., enligt vilket närmare föreskrifter och anvisningar om ordnande av barndagvård vid behov meddelas av social- och hälsovårdsministeriet, upphävs. Ett bemyndigande att utfärda förordning ska också i fortsättningen ingå i 1 mom. Däremot kan undervisnings- och kulturministeriet meddela anvisningar om ordnande av dagvård också utan ett bemyndigande.

1.2 Socialvårdslagen

17 §. Enligt 1 § i socialvårdslagen avses med socialvård bland annat socialservice. I 17 § finns en närmare specifikation av denna service. I paragrafen anges vilka former av socialservice inom socialvården som kommunen ska sörja för. I 1 mom. nämns de former av socialservice som definieras närmare i socialvårdslagen. I 2 mom. hänvisas till bestämmelser om socialservice i speciallagstiftningen om socialvård och vissa författningar som hör till justitieministeriets förvaltningsområde. Enligt 4 mom. kan kommunen utöver den socialservice som av-

ses i 1 och 2 mom. anordna även annan nödvändig socialservice. I 3 § i lagen om privat socialservice definieras vad som avses med privat socialservice. Enligt bestämmelsen avses med privat socialservice i den lagen de former av socialservice som nämns i 17 § i socialvårdslagen och den professionella handledning och rådgivning inom det sociala området i anslutning till anordnandet av dem som en enskild person, en sammanslutning eller en stiftelse eller ett affärsföretag bildat av ett offentligt samfund producerar mot ersättning genom drivande av rörelse eller yrkesutövning. Det har av hävd ansetts att 17 § i socialvårdslagen på ett uttömmande sätt fastställer alla former av socialservice, och det finns inte några sådana bestämmelser som skulle innehålla sådana former av socialservice som inte omfattas av denna definition.

Eftersom avsikten är att som ett led i den föreslagna överföringen av förvaltningsområde lösgöra barndagvården från den helhet som socialvården och socialservicen utgör och göra den till en del av den verksamhet som undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för, föreslås det att hänvisningen till barndagvård i paragrafens 2 mom. stryks. Samtidigt som dagvården lyfts ut ur den helhet med socialservice som definieras i socialvårdslagen, blir den sådan småbarnsfostran som undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för. Det föreslås att en bestämmelse om kommunens ansvar att ordna sådan införs i lagen om barndagvård.

1.3 Barnskyddslagen

8 §. Utvecklande av service och stöd vid fostran. Enligt 8 § i barnskyddslagen (417/2007) ska kommunen, då den ordnar och utvecklar social- och hälsovården och undervisningsväsendet samt annan för barn, unga personer och barnfamiljer avsedd service, se till att föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barns vård och fostran därigenom får stöd i fostran av barn och att barns, unga personers och barnfamiljers behov av särskilt stöd därigenom klarläggs. På grund av överföringen av för-

valtningen föreslås det att det fogas ett omnämmande av barndagvård till bestämmelsen.

25 §. Anmälningsskyldighet. I 25 § föreskrivs att de som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos de instanser som räknas upp i paragrafen eller de som utför motsvarande uppgifter i uppdragsförhållanden eller som självständiga yrkesutövare samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds. I bestämmelsen nämns bland annat de som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos social- och hälsovården och hos producenter av socialservice eller hälso- och sjukvårdstjänster. På grund av överföringen av förvaltningen föreslås det att ett omnämmande av barndagvård och producenter av barndagvård fogas till bestämmelsen.

36 §. Andra stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård. I 36 § föreskrivs om andra stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård. Enligt paragrafen ska det organ som ansvarar för socialvården utöver den socialservice som nämns i 17 § 1 och 2 mom. i socialvårdslagen, såsom bland annat barndagvård och hemservice, ordna andra särskilt föreskrivna stödåtgärder, med beaktande av den på barnets och familjens behov av stöd baserade klientplanen. Eftersom det föreslås att omnämmandet av barndagvård i 17 § 2 mom. i socialvårdslagen ska strykas och att en motsvarande bestämmelse ska fogas till lagen om barndagvård, föreslås det att ordalydelsen i paragrafen ändras så att den hänvisar till lagen om barndagvård.

1.4 Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

2 §. Tillämpning av lagen i vissa fall. Barndagvården finansieras i enlighet med lagen om statsandel för kommunal basservice

och lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Kostnaderna för att ordna dagvård finansieras med stöd av lagen om statsandel för kommunal basservice och denna situation förblir oförändrad också efter överföringen av förvaltningen. Dagvårdsverksamheten har kunnat få statsunderstöd för utvecklings- och anläggningsprojekt med stöd av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. När överföringen av dagvårdsförvaltningen från social- och hälsovårdsministeriet till undervisnings- och kulturministeriet genomförs måste bestämmelser om statsunderstöd för utvecklings- och anläggningsprojekt inom barndagvården införas i lagstiftningen om undervisnings- och kulturverksamhet. Trots att anslag för anläggningsprojekt under de senaste åren med några undantag inte har reserverats i statsbudgeten föreskrivs det dock fortfarande att det finns möjlighet att få finansiering för anläggningsprojekt även inom barndagvården och om förfarandena i samband med detta. På beviljande av statsunderstöd för anläggningsprojekt som gäller dagvård har man i tillämpliga delar tillämpat förfarandet enligt 20—30 § i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

I 2 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreskrivs om tillämpning av lagen i vissa fall. I 1 mom. föreskrivs om vilka utbildningsformer som huvudsakligen finansieras i enlighet med lagen om statsandel för kommunal basservice. I 4 mom. konstateras det att det i lagen dessutom föreskrivs om statsunderstöd för sådana anläggningsprojekt som hänför sig till bland annat grundläggande utbildning. I 44 § 1 mom. konstateras det att det för utveckling av verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 och 2 § kan beviljas statsunderstöd inom ramen för det anslag som anvisats för ändamålet i statsbudgeten.

Genom att barndagvård nämns i 2 § 1 och 4 mom. kan man säkerställa att det även i fortsättningen är möjligt att få statsunderstöd för utvecklings- och anläggningsprojekt för att utveckla barndagvården. I enlighet med den gällande lagstiftningen är det fortfarande endast kommuner eller samkommuner, inte privata serviceproducenter, som kan beviljas

understöd för utvecklings- och anläggningsprojekt inom dagvården. På dessa anläggningsprojekt tillämpas således bestämmelserna om anläggningsprojekt i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, och inte lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak varandra och ändringarna i fråga om anläggningsprojekt inom dagvården kommer att vara små. Förutsatt att det i statsbudgeten reserveras anslag för anläggningsprojekt som gäller barndagvård kommer närings-, trafik- och miljöcentralerna i framtiden att vara statsbidragsmyndighet i stället för regionförvaltningsverken. Efter överföringen av förvaltningen är det i fråga om utvecklings- och anläggningsprojekt i anslutning till barndagvård inte motiverat att bestämma något annat än det som gäller övrig verksamhet som finansierats med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

Enligt den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet är de totala kostnaderna för projekt som ska betraktas som anläggningsprojekt minst 400 000 euro, medan de enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården är minst 300 000 euro. Definitionen av ett anläggningsprojekt är av betydelse bl.a. för justeringen av kostnadsfördelningen enligt lagen om statsandel för kommunal basservice. Enligt 59 § i den lagen betraktas kostnader för sådana anläggningsprojekt där det för anläggningsprojekt fastställda minimibeloppet i 20 § i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården och 36 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet överskrider inte som driftskostnader när kostnadsfördelningen justeras. Eftersom överföringen av dagvårdsförvaltningen ska genomföras kostnadsneutralt bör det genom förordning av statsrådet föreskrivas att åtgärder vars totala kostnader uppgår till minst 300 000 euro betraktas som anläggningsprojekt som förutsätts av verksamhet enligt lagen om barndagvård, med avvikelse från vad som föreskrivs

om anläggningsprojekt inom undervisningsverksamhet.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2013. Enligt förslaget ska lagen inte tillämpas på statsunderstöd för anläggningsprojekt som hänför sig till barndagvård vilka beviljats före lagens ikraftträdande. På dessa tillämpas således fortfarande bestämmelserna i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Därför tillämpas bestämmelserna i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården också på ärenden som gäller statsbidragsmyndighetens uppgifter och återbetalning av statsandel i samband med anläggningsprojekt, även om en åtgärd enligt 53 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet har vidtagits eller en olycka enligt 53 § 2 mom. har inträffat efter att denna lag har trätt i kraft.

1.5 Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

14 b §. *Publicering av indexjusterade belopp.* I 14 b § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården föreskrivs om publicering av indexjusterade belopp. Enligt paragrafen publicerar social- och hälsovårdsministeriet de indexjusterade eurobeloppen i Finlands författningssamling inom november månad av justeringsåret. Det föreslås att lagen ändras så att meddelandet om de belopp inom barndagvården som fastställs i lagen ska lämnas av undervisnings- och kulturministeriet efter att dagvårdsförvaltningen har överförs till dess förvaltningsområde. Meddelandet ska fortfarande publiceras i Finlands författningssamling inom november månad av justeringsåret. Beloppen som ska meddelas är de med allmänt inkomstnivåindex justerade inkomstgränser som ska användas vid bestämmandet av avgifterna för barndagvård och som avses i 7 a § 3 mom., den med allmänt inkomstnivåindex justerade höjningen av den inkomstgräns som ska användas vid bestämmandet av avgiften för varje följande

minderårigt barn i familjer bestående av fler än sex personer och som avses i 7 a § 4 mom., den med social- och hälsovårdsväsendets prisindex justerade avgiften för barndagvård som tas ut för nästa barn efter det yngsta barnet i åldersordningen och som avses i 7 a § 5 mom. samt den med social- och hälsovårdsväsendets prisindex justerade lägsta och högsta avgiften för heldagsvård som avses i 7 a § 9 mom.

1.6 Hälso- och sjukvårdslagen

32 §. *Samarbete mellan socialvården och hälso- och sjukvården.* I paragrafen föreskrivs om kommunernas och sjukvårdsdistriktens skyldighet att samarbeta med socialvården när de ordnar hälso- och välbefinnande verksamhet och hälso- och sjukvårdstjänster. Tidigare var barndagvården en del av socialvården, men i och med att den överförs till undervisningsväsendet bör samarbetet med dagvården nämnas särskilt i paragrafen. Samarbetet mellan hälso- och sjukvården och dagvården har varit viktigt och det har genomförts i praktiken. Omnämmandet av dagvården i paragrafen framhäver vikten av att samarbetet fortsätter.

34 §. *Plan för ordnande av hälso- och sjukvård.* Enligt 2 mom. kan planen för ordnande av hälso- och sjukvård användas för att komma överens om samarbetet och arbetsfördelningen i fråga om t.ex. ordnandet av basservice och tjänster som gäller jour, bilddiagnostik och medicinsk rehabilitering. I planen ska det dessutom överenskommas om det samarbete mellan den specialiserade sjukvården och socialvården som behövs inom primärvården. För att säkerställa kontinuiteten i samarbetet ska bestämmelsen utökas med ett omnämmande av barndagvård då den överförs till undervisningsväsendet.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Enligt propositionen ska närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet och undervisnings- och kulturministeriet. Enligt lagförslag 1 får närmare bestämmelser

om omständigheter som särskilt ska beaktas vid tillsynsverkets inspektioner och om inspektionsförfarandets närmare innehåll samt om protokollet, dess förvaring och förvaringstid utfärdas genom förordning av statsrådet (8 a §). Likaså enligt lagförslag 1 får närmare bestämmelser om innehållet i de anmälningar som krävs av den som tillhandahåller privat dagvård och om anmälningsförfarandet och om den andel av avgifterna som ska betalas till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (16 §) och om den kompletterande utbildningens innehåll, art och omfattning samt om ordnande, uppföljning och utvärdering av utbildningen (27 §) utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

I och med överföringen av dagvårdsförvaltningen kommer dessutom social- och hälsovårdsministeriets förordning om barndagvård att ersättas med en förordning av statsrådet. Författningen, som tidigare har utfärdats som en ministerieförordning, ska i framtiden utfärdas som en statsrådsförordning med motsvarande innehåll som den gällande förordningen om barndagvård. De åtgärder som krävs för verkställigheten av lagen ska kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft för att de förordningsändringar som överföringen av förvaltningen kräver ska kunna beredas före lagens ikraftträdande. Nödvändiga ändringar ska också göras i 18 § i reglementet för statsrådet i fråga om undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, i 1 § i statsrådets förordning om undervisnings- och kulturministeriet i fråga om undervisnings- och kulturministeriets uppgifter, i förordningen om delegationen för småbarnsfostran i fråga om behörigt ministerium och i statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet i fråga om definitionen av anläggningsprojekt.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2013.

Den ändring som föreslås i 2 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ska inte tillämpas på statsunder-

stöd för anläggningsprojekt som hänför sig till barndagvård vilka beviljats innan lagen trädde i kraft. På dem tillämpas fortfarande bestämmelserna i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården. Därför tillämpas bestämmelserna i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården också på ärenden som gäller statsbidragsmyndighetens uppgifter och återbetalning av statsandel i samband med anläggningsprojekt, även om en åtgärd enligt 53 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet har vidtagits eller en olycka enligt 53 § 2 mom. har inträffat efter att denna lag har trätt i kraft.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De sociala rättigheterna skyddas genom 19 § i grundlagen, som gäller rätt till social trygghet. Sociala rättigheter kan enligt den juridiska litteraturen om de grundläggande fri- och rättigheterna definieras som rättigheter som binder det allmänna, dvs. staten, kommuner och samkommuner och som gäller sociala förmåner. Med sociala förmåner avses ekonomiska förmåner inom utkomstskyddet samt social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster. De sociala rättigheterna förutsätter att det allmänna agerar aktivt, t.ex. genom att erbjuda sociala förmåner. En rättsverkan av de grundläggande sociala rättigheterna kan anses vara förbudet för det allmänna att försvaga rättigheter som redan uppnått. Ändringar i lagstiftningen får således inte innebära väsentliga inskränkningar i de förmåner som skyddas av bestämmelsen om de grundläggande fri- och rättigheterna. Vid bedömningen av detta bör man även beakta de skyldigheter som följer av internationella människorättskonventioner.

Förpliktelser om att ordna barndagvård och småbarnsfostran följer förutom av grundlagen även av internationella avtal. Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (FördrS 59-60/1991, nedan *barnkonventionen*) förpliktar konventionsstaterna att tillförsäkra barnen en del av samhällets resurser, rätt att delta i beslutsfattande som gäller dem själva och i samhällslivet samt rätt till skydd

och omvårdnad. De rättigheter som är inskrivna i barnkonventionen bör tillgodoses i hela barnbefolkningens och i varje barns liv. Vid åtgärder som rör barn och som vidtas med stöd av barnkonventionen ska barnets bästa beaktas i första hand. Barnkonventionen har ett omfattande innehåll och tryggar såväl medborgerliga och politiska som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt särskilda rättigheter i samband med barnskydd.

De allmänna principerna i konventionen är förbudet mot diskriminering (artikel 2), principen om barnets bästa (artikel 3), barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6) samt beaktandet av barnets åsikter (artikel 12). Enligt artikel 18 punkt 3 i barnkonventionen ska konventionsstaterna vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barn till förvärvsarbetande föräldrar har rätt att åtnjuta den barnomsorg som de är berättigade till. Enligt artikel 28 erkänner konventionsstaterna barnets rätt till utbildning.

Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Det allmänna ska också stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt. Enligt en regeringsproposition om de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd) följer det av bestämmelsen i grundlagen att man genom lagstiftning ska trygga tillgången till tillräckliga tjänster. Också andra bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter, såsom jämlikhet och förbudet mot diskriminering, rätten till liv samt personlig integritet och säkerhet, skyddet för privatlivet samt religions- och samvetsfriheten inverkar indirekt på tillgången till och sättet att ordna tjänster.

Enligt det utlåtande som social- och hälsovårdsutskottet (ShUU 5/1994) lämnade i samband med riksdagsbehandlingen av reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna bör det allmännas skyldighet att stödja dem som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt tolkas som en

uppgift att främja barnfamiljers materiella välfärd och bidra till att förhållandena i samhället ger förutsättningar för harmoni och balans i livet och i deras emotionella och sociala relationer. Av bestämmelsen följer en skyldighet att förvalta servicesystem för barnfamiljer och genomföra familjepolitiska inkomstöverföringar. I den regeringsproposition som ledde till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd) nämns barndagvården som ett exempel på ett system med vars hjälp det allmänna uppfyller sin uppgift enligt 15 a § 3 mom. i regeringsformen om att stödja familjer och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt.

Bestämmelsen om social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster binder inte ordnandet av socialservicen till den nuvarande lagstiftningen. I sina utlåtanden (GrUU 11/1995 rd och 39/1996 rd) har grundlagsutskottet konstaterat att grundlagen förutsätter att det finns tillräckligt av denna service.

Att kommunerna ska sköta social- och hälsovården bestäms genom vanlig lag. Lagen om statsandel för kommunal basservice och lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården garanterar kommunerna rätten att få finansiering för dessa uppgifter av staten. När kommunerna har ålagts uppgifter som anknyter till tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna ska de se till att var och en har tillgång till service av den kvalitet och i den utsträckning som bestämmelsen förutsätter.

I 16 § i grundlagen tryggas även de kulturella rättigheterna. En av de viktigaste är rätten till avgiftsfri grundläggande utbildning som det finns närmare bestämmelser om i lagen om grundläggande utbildning. Av särskild betydelse för överföringen av dagvårdsförvaltningen är förskoleundervisningen samt morgon- och eftermiddagsverksamheten enligt 8 a kap. i lagen om grundläggande utbildning. Morgon- och eftermiddagsverksamheten är en del av systemet för småbarnsfostran. Enligt 48 a § i lagen om grundläggande utbildning är syftet med verksamheten att stödja hemmets och skolans fostrande arbete samt att stödja utvecklingen av barnens

känsloliv och barnens etiska utveckling. Morgon- och eftermiddagsverksamheten ska dessutom främja barnens välfärd och jämlikhet i samhället samt förebygga utslagning och öka delaktigheten. Enligt bestämmelsen ska morgon- och eftermiddagsverksamheten erbjuda barnen allsidiga möjligheter att delta i ledd och rekreerande verksamhet och möjliggöra vila i en lugn miljö, under tillsyn av en yrkeskunnig och för uppgiften lämplig person. Enligt 2 § i lagen om grundläggande utbildning är målet för förskoleundervisningen att som en del av småbarnsfostran förbättra barnens förutsättningar för inläring. I förskoleundervisningen och den tillhörande dagvården förenas den omsorg, fostran och undervisning som barnet behöver.

Särskilt i fråga om morgon- och eftermiddagsverksamheten och förskoleundervisningen innehåller lagstiftningen om undervisningsväsendet redan nu bestämmelser om undervisningsrelaterad verksamhet som även omfattar småbarnsfostran och socialvårdslänkande element som syftar till att stödja omsorgen och fostringsarbetet, även om verksamheten inte är socialvårdsservice.

Överföringen av dagvårdsförvaltningen genomförs så att dagvårdsklienternas ställning inte ändras. Eftersom en lagstiftning som tryggar klientens ställning lik den som gäller socialvårdssystemet saknas för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, kommer man på dagvården att tillämpa den del av socialvårdslagstiftningen som gäller dagvård. Detta arrangemang är ändamålsenligt tills särskilda bestämmelser om saken införs i den kommande lag som ska gälla småbarnsfostran.

I och med att det väsentliga innehållet i dagvården inte ändras kan det anses att den är skyddad enligt grundlagen även efter överföringen av förvaltningen. De grundlagstryggade rättigheterna i samband med tryggande av barnens välfärd och uppväxt och de kulturella rättigheterna styr dagvårdens innehåll även efter överföringen. Det faktiska innehållet i dagvården ändras inte även om verksamheten efter överföringen av förvaltningen inte längre är socialservice i enlighet med socialvårdslagen. Dagvårdssystemet är inte enbart socialservice, utan en kombination av

dagvård enligt lagen om barndagvård och stöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. Barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare kommer fortfarande att ha subjektiv rätt att välja mellan dessa. Barndagvården uppfyller även i fortsättningen kravet i 19 § 3 mom. i grundlagen om att det allmänna ska stödja dem som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt.

Enligt 10 § i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Utgångspunkten för skyddet av privatlivet är individens rätt att leva sitt eget liv utan att myndigheter och andra utomstående godtyckligt eller grundlöst ingriper i hans eller hennes privatliv. Genom lag kan bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas.

I propositionen föreslås att det i lagen om barndagvård tas in bestämmelser om tillsyn och inspektionsverksamhet i anslutning till den enligt socialvårdslagen. Den allmänna utgångspunkten för inspektionsverksamheten är att inspektören ska få tillträde till verksamhetsställets alla lokaler. När kommunen eller samkommunen tillhandahåller dagvård som familjedagvård omfattas lokalerna ofta av skyddet för hemfriden. Det är då fråga om skydd för såväl familjedagvårdarnas som deras familjemedlemmars hemfrid. Det föreslås en begränsning av bestämmelserna till denna del. När verksamhetsställets lokaler är sådana lokaler som används för permanent boende, dvs. privatbostäder, ska inspektören ha rätt att inspektera dem bara om det är nödvändigt för att trygga klientens ställning och garantera behörig service. Således kan man ingripa i skyddet för hemfriden för att trygga andra grundläggande fri- och rättigheter.

Familjedagvård är en form av dagvård. I den verksamheten är det fråga om det allmännas stöd, för närvarande ordnat som socialservice, till familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt.

Vid behandlingen av regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning samt 54 a och 54 e § i läkemedelslagen ansåg grundlagsutskottet (GrUU 21/2010 rd) att myndigheten när det gäller familjedaghem kan förrätta inspektioner som sträcker sig till lokaler som används för fast boende och som omfattas av skyddet för hemfriden (se GrUU 37/2002 rd). I det fall som utskottet behandlade var syftet med förbudet att skydda mycket små barn från att utsättas för tobaksrök. Enligt utskottets mening bör man vid bedömningen av förbudets och inspektionsrättens proportionalitet fästa uppmärksamhet vid barnets ålder och det faktum att exponeringen för tobaksrök på grund av att familjedagvårdaren röker inomhus är långvarig och sker upprepade gånger. Mot denna bakgrund utgör tryggandet av barnens välmående enligt 19 § 3 mom. i grundlagen en godtagbar grund för att begränsa hemfriden. Utskottet ansåg det också vara mycket konsekvent att rökförbudet utvidgas till familjedaghem som utgör en lagstadgad form av barndagvård på samma sätt som daghemmen. Enligt utskottet riskeras inte heller den egentliga kärnan för hemfriden då man inspekterar lokaler där det utövas yrkesverksamhet (GrUU 21/2010 rd). Utskottet ansåg också att det är naturligt att iakttagandet av rökförbudet övervakas i samband med att socialnämnden, efter att en anmälan om bedrivande av barndagvårdsverksamhet inkommit, verkställer granskningen på dagvårdsplatsen för att se till att dagvården och dagvårdsplatsen uppfyller de sanitära och andra fordringar som uppställts för dagvården.

Av grundlagsutskottets ovannämnda praxis framgår att myndighetens inspektionsrätt har utsträckts till att gälla områden som omfattas av hemfriden vid ordnande av familjedagvård. De förutsättningar som gäller inspektionsrätten och som tas in i lag ska bedömas i förhållande till tryggandet av andra grund-

läggande fri- och rättigheter. Med beaktande av att barnen i familjedagvård är mycket små, så som utskottet har konstaterat, bör uppmärksamhet fästas vid tryggandet av barnens uppväxt, utveckling och välfärd, dvs. 19 § 3 mom. i grundlagen. I fråga om små barn har behörig familjedagvård och klientens ställning kopplingar särskilt till den bestämmelsen. En inspektion som är nödvändig för att garantera behörig service och trygga klientens ställning kan också motiveras med jämlikhet och förbudet mot diskriminering, rätten till liv, personlig integritet och trygghet samt integritetsskyddet. Inom dagvården har förbudet mot diskriminering och rätten till personlig integritet koppling till exempel till tillvägagångssätten inom dagvården, och rätten till personlig trygghet koppling också till de lokaler som används. En verksamhet som ingriper i skyddet för hemfriden kan därför anses motiverad för att trygga klientens ställning och garantera behörig service. Inom dagvården är klienten alltid ett litet barn och därför måste uppmärksamhet också alltid fästas vid tryggandet av barnets bästa. Vid bedömningen av skyddet för hemfriden när det gäller de lokaler som används för familjedagvård bör man också beakta att dessa lokaler som används för privat permanent boende har öppnats för offentlig, kommunal verksamhet. Således kan bestämmelserna om inspektioner som omfattar familjedagvård, genom vilka avsikten inte är att ändra rådande förhållanden, anses överensstämma med de förutsättningar för att begränsa skyddet för hemfriden som grundlagsutskottet tidigare har godtagit.

På denna grund anser regeringen att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning och att det inte behöver föras till riksdagens grundlagsutskott för behandling.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag**om ändring av lagen om barndagvård**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om barndagvård (36/1973) 11 § 3 mom. och 33 § 2 mom., sådana de lyder, 11 § 3 mom. i lag 1330/2006 och 33 § 2 mom. i lag 95/1991,

ändras 4 a, 7 a, 11 c och 12 §, 28 § 1 mom., 29 och 31 §,

sådana de lyder, 4 a § i lag 1255/2006, 7 a § i lag 1119/1985, 11 c § i lag 323/2011, 12 § i lag 1711/2009, 28 § 1 mom. och 29 § i lag 1330/2006 och 31 § i lag 1497/1994, samt

fogas till lagen en ny 4 §, i stället för den 4 § som upphävts genom lag 738/1992, en ny 8 §, i stället för den 8 § som upphävts genom lag 698/1982, nya 8 a—8 c §, nya 9 och 10 §, i stället för de 9 och 10 § som upphävts genom lag 698/1982, en ny 11 d §, en ny 13 §, i stället för den 13 § som upphävts genom lag 698/1982, en ny 13 a §, en ny 14 §, i stället för den 14 § som upphävts genom lag 956/1980, en ny 14 a §, en ny rubrik för 3 kap. och nya 15—18 §, i stället för den rubrik för 3 kap. och de 15—18 § som upphävts genom lag 698/1982, en ny 27 §, i stället för den 27 § som upphävts genom lag 389/1979, en ny 30 a §, en ny 32 §, i stället för den 32 § som upphävts genom lag 698/1982, och en ny 32 a § som följer:

4 §

Kommunen ska se till att det ordnas barndagvård för kommuninvånarna med det innehåll och av den omfattning som föreskrivs i denna lag.

Med kommuninvånare avses i denna lag den vars hemkommun kommunen i fråga är enligt lagen om hemkommun (201/1994). Den som inte har hemkommun enligt lagen om hemkommun betraktas som invånare i den kommun där han eller hon vistas.

I brådskande fall eller när omständigheterna annars kräver det ska kommunen se till att barndagvård ordnas även för andra personer som vistas i kommunen än kommuninvånarna.

4 a §

På behörighetsvillkoren för personal inom barndagvården tillämpas lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005) samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, sådana de lyder den 1 januari 2013. Kommunen ska ha

sägda personal för uppgifterna inom barndagvården.

Kommunen ska i den utsträckning som motsvarar behovet inom barndagvården ha tillgång till tjänster av en specialbarntädgårdslärare.

7 a §

För sammanjämkning av rehabiliteringen av barn som är i behov av särskild vård och fostran utarbetas en rehabiliteringsplan för barnet i samarbete med barnets föräldrar och vid behov med socialvården, hälso- och sjukvården och skolväsendet inom kommunen.

2 kap.

Förvaltning

8 §

Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av barndagvården.

Regionförvaltningsverket ansvarar för planeringen, styrningen och övervakningen av barndagvården inom sitt verksamhetsområde.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården styr regionförvaltningsverkens verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringssätt och beslutspraxis vid styrningen och övervakningen av dagvården. Dessutom styr och övervakar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården dagvården i synnerhet när det är fråga om

- 1) principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden,
- 2) ärenden som gäller flera regionförvaltningsverks verksamhetsområden eller hela landet,
- 3) ärenden som ett regionförvaltningsverk är jävigt att behandla.

Social- och hälsovårdsministeriet utarbetar tillsammans med Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården en resultatmålshandling för att målen för dagvården ska uppnås, efter att ha avtalat om resultatmålen med undervisnings- och kulturministeriet.

8 a §

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket får inspektera en kommun och en samkommuns verksamhet enligt denna lag samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten, om det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården får dessutom av grundad anledning ålägga regionförvaltningsverket att förrätta en inspektion. En inspektion får förrättas utan förhandsanmälan.

En inspektör ska ges tillträde till verksamhetsställets alla lokaler. Lokaler som används för permanent boende får dock inspekteras bara om det är nödvändigt för att trygga klientens ställning och garantera behörig service. Vid inspektionen ska, trots sekretessbestämmelserna, alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. Därtill ska inspektören trots sekretessbestämmelserna och utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar

som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektören kan biträddas av sådana experter som behövs för inspektionen.

Polisen ska vid behov ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket handräckning för utförandet av en inspektion.

Över inspektionerna ska det föras protokoll.

Bestämmelser om omständigheter som särskilt ska beaktas vid inspektionerna och om inspektionsförfarandets närmare innehåll samt om det protokoll som ska föras över inspektionen och om dess förvaring och förvaringstid får utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 b §

Om det upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten i ordnandet eller genomförandet av barndagvården eller om verksamheten i övrigt strider mot denna lag, får Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket meddela ett föreläggande om att de ska avhjälpas. När föreläggandet meddelas ska det utsättas en tid inom vilken behövliga åtgärder ska vidtas. Om klientsäkerheten så kräver, får det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas, eller användningen av en verksamhetsenhet eller del av enheten eller av en anordning omedelbart förbjudas.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket får förplikta kommunen eller samkommunen att iaktta ett i 1 mom. avsett föreläggande vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del av enheten eller av en anordning förbjuds.

Beslut som fattats av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller av regionförvaltningsverket om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del av enheten eller av en anordning ska iakttagas trots att ändring har sökts, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

8 c §

Om det vid styrningen och övervakningen av barndagvården konstateras att en kommun eller samkommun vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, får Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket ge kommunen eller samkommunen eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning för framtiden.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket kan, om ärendet inte föranleder en anmärkning eller andra åtgärder, uppmärksamma den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iakttas.

I en anmärkning eller ett uppmärksamgörande från Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

Undervisnings- och kulturministeriet, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket undersöker inte sådana klagomål över barndagvård som gäller ärenden äldre än fem år, om det inte finns särskilda skäl att undersöka klagomålet.

9 §

Sakkunnigt ämbetsverk för dagvården är Institutet för hälsa och välfärd, om vilket det föreskrivs i lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008). Vid skötseln av sina uppgifter samarbetar Institutet för hälsa och välfärd med Utbildningsstyrelsen.

Social- och hälsovårdsministeriet utarbetar tillsammans med Institutet för hälsa och välfärd en resultatmålshandling för att målen för dagvården ska uppnås, efter att ha avtalat om resultatmålen med undervisnings- och kulturministeriet.

10 §

En kommun kan ordna de uppgifter som hör till barndagvården

- 1) genom att sköta verksamheten själv,

- 2) genom avtal tillsammans med en annan kommun eller andra kommuner,

- 3) genom att vara medlem i en samkommun som sköter verksamheten,

- 4) genom att anskaffa service från staten, en annan kommun, en samkommun eller någon annan offentlig eller privat serviceproducent,

- 5) genom att serviceanvändaren ges en servicesedel enligt lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009).

Vad som i 1 mom. 4 punkten föreskrivs om en kommun tillämpas även på en samkommun som sköter verksamhet som avses i denna lag.

Vid anskaffning av service från en privat serviceproducent ska kommunen eller samkommunen försäkra sig om att servicen motsvarar den nivå som krävs av motsvarande kommunala verksamhet.

Kommuner och samkommuner är skyldiga att betala en privat serviceproducent ersättning endast för barndagvårdstjänster till av kommunen eller samkommunen angivna personer och, när en servicesedel används, betala en serviceproducent som kommunen eller samkommunen godkänt högst en ersättning som motsvarar värdet på servicesedeln.

11 c §

Kommunen får ordna barndagvård för ett barn som bor i en annan kommun även i andra fall än de som avses i 4 §.

11 d §

De uppgifter som kommunen har enligt denna lag ska skötas av ett kollegialt organ som utses av kommunen.

Till organets uppgifter hör även att företräda kommunen, bevaka dess rätt och föra talan i ärenden som angår individuell verkställighet av barndagvården samt att i dessa ärenden ingå avtal och andra rättshandlingar på kommunens vägnar.

Organets lagstadgade beslutanderätt och rätt att föra talan får i en instruktion delegeras till tjänsteinnehavare som är underställda organet.

Om två eller flera kommuners barndagvård i dess helhet sköts av en samkommun, ska denna tillsätta ett organ enligt 1 mom. som är

gemensamt för medlemskommunerna. Detta organ ska även anvisas de uppgifter inom verkställigheten av barndagvård som enligt andra lagar ska skötas av det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen.

En statstjänsteman till vars uppgifter hör att leda och övervaka barndagvården är inte valbar till ett organ som avses i 1 mom. inom sitt eget tjänsteområde.

12 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009).

Kommunen ska anvisa resurser för den barndagvård som ligger till grund för statsandelen.

För verksamhet enligt denna lag kan kommuner och samkommuner, inom ramen för det anslag som anvisats i statsbudgeten, beviljas statsunderstöd för försök, för inledande och utvecklande av verksamhet samt för anläggningsprojekt. Bestämmelser om beviljande av understöd finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009).

13 §

På avgifter som tas ut för barndagvård tillämpas lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, sådana de lyder den 1 januari 2013.

13 a §

På verksamhet som ordnas med stöd av denna lag tillämpas lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), sådan den lyder den 1 januari 2013, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

En anmärkning enligt 23 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården ska när den gäller dagvård framställas till den som ansvarar för en verksamhetsenhet inom barndagvården eller till en ledande tjänsteinnehavare inom barndagvården.

14 §

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas bestämmelserna i den övriga lagstiftningen om socialvård och socialservice i tillämpliga delar även på barndagvården.

14 a §

Utöver vad som föreskrivs i 11 § 2 mom. finns det bestämmelser om finsk- och svenskspråkiga serviceanvändares rätt att använda och bli hörda på sitt eget språk i 10 § i språklagen (423/2003), och om deras rätt till tolkning i 18 § och rätt att få expeditioner på sitt eget språk i 20 § i den lagen.

I tvåspråkiga kommuner och i samkommuner som omfattar tvåspråkiga eller både finsk- och svenskspråkiga kommuner ska barndagvård ordnas på kommunernas och samkommunernas båda språk så att serviceanvändaren blir betjänad på det språk han eller hon väljer, antingen finska eller svenska.

Kommunen respektive samkommunen ska dessutom se till att nordiska medborgare vid behov har möjlighet att använda sitt eget språk, finska, danska, isländska, norska eller svenska, när de är i kontakt med barndagvården. Kommunen eller samkommunen ska då i den utsträckning det är möjligt se till att nordiska medborgare får behövlig tolk- och översättningshjälp.

3 kap.

Privat barndagvård

15 §

Med privat barndagvård avses sådan barndagvård som en enskild person, en sammanslutning eller en stiftelse eller ett affärsföretag bildat av ett offentligt samfund tillhandahåller mot ersättning genom drivande av rörelse eller yrkesutövning.

16 §

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas utöver denna lag även lagen om privat socialservice (922/2011) på privat barndagvård. Den lagen tillämpas sådan den lyder den 1 januari 2013.

Undervisnings- och kulturministeriet ska sköta de uppgifter och har de befogenheter i

anslutning till privat barndagvård som enligt lagen om privat socialservice ankommer på social- och hälsovårdsministeriet.

Trots vad som föreskrivs i 42 § 2 mom. i lagen om privat socialservice får närmare bestämmelser om innehållet i de anmälningar som avses i 11 och 12 § i den lagen och om hur anmälningarna ska göras samt om den andel av avgifterna som enligt 41 § ska betalas till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården när det gäller privat dagvård av barn utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

17 §

Tillsynsmyndigheter enligt 3 § 1 mom. i lagen om privat socialservice är när det gäller privat barndagvård det organ som avses i 11 d § 1 mom. eller den tjänsteinnehavare som organet utsett samt regionförvaltningsverket och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

18 §

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, regionförvaltningsverket och undervisnings- och kulturministeriet undersöker inte sådana klagomål över privat barndagvård som gäller ärenden äldre än fem år, om det inte finns särskilda skäl att undersöka klagomålet.

Trots sekretessbestämmelserna har de tillsynsmyndigheter som avses i 17 § och undervisnings- och kulturministeriet rätt att av producenter av privat barndagvård och av varandra avgiftsfritt få de upplysningar och utredningar som de behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter.

27 §

Kommunen ska se till att barndagvårdspersonalen beroende på grundutbildningens längd, hur krävande arbetet är och befattningsbeskrivningen i tillräcklig utsträckning deltar i den kompletterande utbildning som ordnas för den. Närmare bestämmelser om den kompletterande utbildningens innehåll, art och omfattning samt om ordnande, uppföljning och utvärdering av utbildningen får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

28 §

En producent av privat dagvård som bedriver barndagvårdsverksamhet mot ersättning ska lämna in en skriftlig anmälan om verksamheten innan den inleds eller ändras väsentligt till det i 11 d § 1 mom. avsedda kommunala organ som svarar för barndagvården.

29 §

Om en i 28 § avsedd dagvårdsplats eller den vård som ges där konstateras vara olämplig eller bristfällig, ska det organ som avses i 11 d § 1 mom. med lämpliga medel försöka få till stånd rättelse i saken. Har rättelse inte skett inom förelagd tid, får organet förbjuda vård av barn på dagvårdsplatsen.

30 a §

I ett beslut om antagning av ett barn till dagvård som fattats av det organ som avses i 11 d § 1 mom. eller av en tjänsteinnehavare som är underställd det får ändring inte sökas genom besvär.

Den som är missnöjd med en tjänsteinnehavares i 1 mom. avsedda beslut har rätt att få beslutet behandlat i det organ som avses i 11 d § 1 mom., om han eller hon yrkar detta inom 14 dagar efter delfäendet av beslutet. Till beslutet ska fogas anvisningar om hur det kan föras till behandling i organet. Ärendet ska behandlas skyndsamt.

En tjänsteinnehavares i 1 mom. avsedda beslut får delges den berörda parten i brev per post. Delfäendet anses då, om inte annat visas, ha ägt rum den sjunde dagen efter det att beslutet, försett med adress som uppgivits av den berörda parten, har postats. I övrigt ska iakttas vad som föreskrivs om omprövningsförfarande i förvaltningslagen (434/2003).

31 §

Trots det som föreskrivs i 30 a § får ändring i ett i 11 a § avsett beslut om antagning av ett barn till dagvård som fattats av det kollegiala organ som avses i 11 d § 1 mom. sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfäendet av beslutet.

Besvåren får inom denna tid även inlämnas till organet, som ska sända dem och sitt utlåtande till förvaltningsdomstolen.

Det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas inte, om något annat föreskrivs om ändringssökande eller ändringssökande är förbjudet. Det tillämpas inte heller när ett beslut enligt kommunallagen (365/1995) får föras till behandling i kommunstyrelsen.

32 §

I förvaltningsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

32 a §

Undervisnings- och kulturministeriet bereder i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet sådana ändringar av denna lag som kan ha konsekvenser för det som föreskrivs i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. Social- och hälsovårdsministeriet bereder i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet sådana ändringar i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn som kan ha konsekvenser för dagvårdssystemet.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 17 § i socialvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i socialvårdslagen (710/1982) 17 § 2 mom., sådant det lyder i lag 581/2008, som följer:

17 §

Kommunen ska även sörja för ordnande av barn- och ungdomsvård, specialomsorger om utvecklingsstörda, service och stöd på grund av handikapp och service i anslutning till missbrukarvård, för ordnande av de uppgifter som föreskrivits för barnatillsyningsmannen och andra åtgärder för utredande och fastställande av faderskap, för ordnande av åtgärder i samband med adoptionsrådgivning, medling i familjefrågor och medling vid verkstäl-

lighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt och för ordnande av stöd för närståendevård och annan socialservice samt för de uppgifter som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001), enligt vad som dessutom bestäms särskilt om dessa serviceformer.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av barnskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i barnskyddslagen (417/2007) 8 § 1 mom., 25 § 1 mom. och 36 §,
av dem 25 § 1 mom. sådant det lyder i lag 752/2011 och 36 § sådan den lyder i lag
1380/2010, som följer:

8 §

Utvecklande av service och stöd vid fostran

Kommunen ska, när den ordnar och utvecklar social- och hälsovården, barndagvården och undervisningsväsendet samt annan för barn, unga personer och barnfamiljer avsedd service, se till att föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barns vård och fostran därigenom får stöd i fostran av barn och att barns, unga personers och barnfamiljers behov av särskilt stöd därigenom klarläggs. Kommunen ska vid behov ordna verksamhet som stöder barn och unga personer i behov av särskilt stöd.

25 §

Anmälningsskyldighet

De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos

- 1) social- och hälsovården och barndagvården,
- 2) undervisningsväsendet,
- 3) ungdomsväsendet,
- 4) polisväsendet,
- 5) Brottpåföljdsmyndigheten,
- 6) brand- och räddningsväsendet,
- 7) en producent av socialservice, barndagvård eller hälso- och sjukvårdstjänster,
- 8) en undervisnings- eller utbildningsanordnare,
- 9) en församling eller något annat religiöst samfund,

10) en förläggning eller flyktingsluss som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011),

11) en enhet som bedriver nödcentralverksamhet, eller hos

12) en enhet som ordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever

eller de som utför motsvarande uppgifter i uppdragsförhållanden eller som självständiga yrkesutövare samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds.

36 §

Andra stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård

Det organ som ansvarar för socialvården ska utöver den socialservice som nämns i 17 § 1 och 2 mom. i socialvårdslagen, såsom hemservice samt utkomststöd och förebyggande utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) och barndagvård enligt lagen om barndagvård (36/1973) med beaktande av den på barnets och familjens behov av stöd baserade klientplanen såsom stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård vid behov ordna

1) stöd för utredning av barnets eller familjens problemsituation,

2) ekonomiskt eller annat stöd för barnet i skolgången, vid anskaffning av yrke och bostad, placering i arbete, fritidsintressen, upprätthållandet av nära mänskliga relationer och tillgodoseendet av andra personliga behov,

3) en stödperson eller stödfamilj,

4) vård- och terapierbete som stöder barnets rehabilitering,

5) familjearbete,

6) placering av hela familjen i familje- eller anstaltsvård enligt 37 §,

7) referensgruppsverksamhet,

8) semester- och rekreationsverksamhet, samt

9) andra tjänster och stödåtgärder som stöder barnet och familjen.

Sådana socialvårdstjänster och sådan barn-dagvård som är nödvändiga med tanke på barnets hälsa eller utveckling ska tillhandahållas i enlighet med den bedömning av behovet av dem som den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter har gjort i barnets eller förälderns klientplan.

Denna lag träder i kraft den _____

20 .

4.

Lag**om ändring av 2 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 2 § 1 och 4 mom. som följer:

2 §

Tillämpning av lagen i vissa fall

Bestämmelser om beviljande av statsandel för driftkostnaderna för sådan förskoleundervisning och grundläggande utbildning som avses i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), sådan barndagvård som avses i lagen om barndagvård (36/1973), sådan grundläggande konstundervisning som avses i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) och som finansieras enligt antalet invånare i kommunen, sådana allmänna bibliotek som avses i bibliotekslagen (904/1998) och sådan kulturverksamhet som avses i lagen om kommunernas kulturverksamhet (728/1992) finns i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009).

I denna lag föreskrivs dessutom om statsunderstöd för sådana anläggningsprojekt som hänför sig till grundläggande utbildning, allmänna bibliotek, kommunernas kulturverksamhet och grundläggande konstundervisning. I denna lag föreskrivs också om statsunderstöd som beviljas kommuner och samkommuner för sådana utvecklings- och anläggningsprojekt som hänför sig till barndagvård.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På statsunderstöd för anläggningsprojekt som hänför sig till barndagvård vilka beviljats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

5.**Lag****om ändring av 14 b § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) 14 b §, sådan den lyder i lag 387/2008, som följer:

14 b §

hänför sig till barndagvård och som avses i 7 a § 3—5 och 9 mom. publiceras dock av undervisnings- och kulturministeriet.

Publicering av indexjusterade belopp

Social- och hälsovårdsministeriet publicerar de indexjusterade eurobeloppen i Finlands författningssamling inom november månad av justeringsåret. De eurobelopp som

Denna lag träder i kraft den _____ 20 ____ .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

6.

Lag**om ändring av 32 och 34 § i hälso- och sjukvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 32 § och 34 § 2 mom. som följer:

32 §

Samarbete mellan socialvården och hälso- och sjukvården

När den kommunala primärvården eller en samkommun för ett sjukvårdsdistrikt ordnar verksamhet för främjande av hälsa och välbefinnande och i denna lag avsedda hälso- och sjukvårdstjänster ska den, utöver det som föreskrivs någon annanstans i denna lag, samarbeta med socialvården och med barndagvården så som förutsätts för att uppgifterna ska kunna fullgöras på behörigt sätt och så som patientens behov av vård och social- och hälsovårdstjänster kräver.

34 §

Plan för ordnande av hälso- och sjukvård

I planen ska det överenskommas om samarbetet mellan kommunerna, om målen för verksamheten för främjande av hälsa och välbefinnande och vem som svarar för verksamheten, om ordnandet av hälso- och sjukvårdstjänster, om tjänster som gäller jour, bilddiagnostik och medicinsk rehabilitering och om det samarbete som behövs mellan aktörerna inom primärvården, den specialiserade sjukvården, socialvården, barndagvården, läkemedelsförsörjningen och andra områden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 8 november 2012

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Omsorgsminister *Maria Guzenina-Richardson*

Bilaga
Parallelltexter

1.

Lag

om ändring av lagen om barndagvård

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om barndagvård (36/1973) 11 § 3 mom. och 33 § 2 mom., sådana de lyder, 11 § 3 mom. i lag 1330/2006 och 33 § 2 mom. i lag 95/1991,

ändras 4 a, 7 a, 11 c och 12 §, 28 § 1 mom., 29 och 31 §,

sådana de lyder, 4 a § i lag 1255/2006, 7 a § i lag 1119/1985, 11 c § i lag 323/2011, 12 § i lag 1711/2009, 28 § 1 mom. och 29 § i lag 1330/2006 och 31 § i lag 1497/1994, samt

fogas till lagen en ny 4 §, i stället för den 4 § som upphävts genom lag 738/1992, en ny 8 §, i stället för den 8 § som upphävts genom lag 698/1982, nya 8 a—8 c §, nya 9 och 10 §, i stället för de 9 och 10 § som upphävts genom lag 698/1982, en ny 11 d §, en ny 13 §, i stället för den 13 § som upphävts genom lag 698/1982, en ny 13 a §, en ny 14 §, i stället för den 14 § som upphävts genom lag 956/1980, en ny 14 a §, en ny rubrik för 3 kap. och nya 15—18 §, i stället för den rubrik för 3 kap. och de 15—18 § som upphävts genom lag 698/1982, en ny 27 §, i stället för den 27 § som upphävts genom lag 389/1979, en ny 30 a §, en ny 32 §, i stället för den 32 § som upphävts genom lag 698/1982, och en ny 32 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Kommunen ska se till att det ordnas barndagvård för kommuninvånarna med det innehåll och av den omfattning som föreskrivs i denna lag.

Med kommuninvånare avses i denna lag den vars hemkommun kommunen i fråga är enligt lagen om hemkommun (201/1994). Den som inte har hemkommun enligt lagen om hemkommun betraktas som invånare i den kommun där han eller hon vistas.

I brådskande fall eller när omständigheterna annars kräver det ska kommunen se till att barndagvård ordnas även för andra personer som vistas i kommunen än kommuninvånarna.

4 a §

Kommunen skall i den utsträckning som motsvarar behovet inom barndagvården ha tillgång till tjänster av en specialbarntäd-

4 a §

På behörighetsvillkoren för personal inom barndagvården tillämpas lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom

gårdslärare med sådan behörighet som avses i 9 § i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005).

7 a §

För sammanjämkning av rehabiliteringen av barn som är i behov av speciell vård och fostran utarbetas en rehabiliteringsplan för barnet i samarbete med barnets föräldrar och vid behov med annan socialvård samt hälsovården och skolväsendet inom kommunen.

socialvården (272/2005) samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, sådana de lyder den 1 januari 2013. Kommunen ska ha sagda personal för uppgifterna inom barndagvården.

Kommunen ska i den utsträckning som motsvarar behovet inom barndagvården ha tillgång till tjänster av en specialbarntädgårdslärare.

7 a §

För sammanjämkning av rehabiliteringen av barn som är i behov av *särskild* vård och fostran utarbetas en rehabiliteringsplan för barnet i samarbete med barnets föräldrar och vid behov med *socialvården, hälso- och sjukvården* och skolväsendet inom kommunen.

2 kap.

Förvaltning

8 §

Undervisnings- och kulturministeriet ansvarar för den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av barndagvården.

Regionförvaltningsverket ansvarar för planeringen, styrningen och övervakningen av barndagvården inom sitt verksamhetsområde.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården styr regionförvaltningsverkens verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringsätt och beslutspraxis vid styrningen och övervakningen av dagvården. Dessutom styr och övervakar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården dagvården i synnerhet när det är fråga om

1) principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden,

2) ärenden som gäller flera regionförvaltningsverks verksamhetsområden eller hela landet,

3) ärenden som ett regionförvaltningsverk är jävigt att behandla.

Social- och hälsovårdsministeriet utarbetar

tillsammans med Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården en resultatmålshandling för att målen för dagvården ska uppnås, efter att ha avtalat om resultatmålen med undervisnings- och kulturministeriet.

8 a §

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket får inspektera en kommuns och en samkommuns verksamhet enligt denna lag samt de verksamhetsenheter och lokaler som används vid ordnandet av verksamheten, om det finns grundad anledning att förrätta en inspektion. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården får dessutom av grundad anledning ålägga regionförvaltningsverket att förrätta en inspektion. En inspektion får förrättas utan förhandsanmälan.

En inspektör ska ges tillträde till verksamhetsställets alla lokaler. Lokaler som används för permanent boende får dock inspekteras bara om det är nödvändigt för att trygga klientens ställning och garantera behörig service. Vid inspektionen ska, trots sekretessbestämmelserna, alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. Därtill ska inspektören trots sekretessbestämmelserna och utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektören kan biträdas av sådana experter som behövs för inspektionen.

Polisen ska vid behov ge Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket handräckning för utförandet av en inspektion.

Över inspektionerna ska det föras protokoll.

Bestämmelser om omständigheter som särskilt ska beaktas vid inspektionerna och om inspektionsförfarandets närmare innehåll samt om det protokoll som ska föras över inspektionen och om dess förvaring och förvaringstid får utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 b §

Om det upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar klientsäkerheten i ordnandet eller genomförandet av barndagvården eller om verksamheten i övrigt strider mot denna lag, får Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket meddela ett föreläggande om att de ska avhjälpas. När föreläggandet meddelas ska det utsättas en tid inom vilken behövliga åtgärder ska vidtas. Om klientsäkerheten så kräver, får det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas, eller användningen av en verksamhetsenhet eller del av enheten eller av en anordning omedelbart förbjudas.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket får förplikta kommunen eller samkommunen att iaktta ett i 1 mom. avsett föreläggande vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del enheten eller av en anordning förbjuds.

Beslut som fattats av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller av regionförvaltningsverket om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del av enheten eller av en anordning ska iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

8 c §

Om det vid styrningen och övervakningen av barndagvården konstateras att en kommun eller samkommun vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, får Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket ge kommunen eller samkommunen eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning för framtiden.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket kan, om ärendet inte föranleder en anmärkning eller andra åtgärder, uppmärksamgöra den övervakade på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt och att god

förvaltningssektion ska iakttagas.

I en anmärkning eller ett uppmärksamgörande från Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården eller regionförvaltningsverket enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

Undervisnings- och kulturministeriet, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket undersöker inte sådana klagomål över barn- och ungdomsvård som gäller ärenden äldre än fem år, om det inte finns särskilda skäl att undersöka klagomålet.

9 §

Sakkunnigt ämbetsverk för dagvården är Institutet för hälsa och välfärd, om vilket det föreskrivs i lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008). Vid skötseln av sina uppgifter samarbetar Institutet för hälsa och välfärd med Utbildningsstyrelsen.

Social- och hälsovårdsministeriet utarbetar tillsammans med Institutet för hälsa och välfärd en resultatmålshandling för att målen för dagvården ska uppnås, efter att ha avtalat om resultatmålen med undervisnings- och kulturministeriet.

10 §

En kommun kan ordna de uppgifter som hör till barndagvården

- 1) genom att sköta verksamheten själv,
- 2) genom avtal tillsammans med en annan kommun eller andra kommuner,
- 3) genom att vara medlem i en samkommun som sköter verksamheten,
- 4) genom att anskaffa service från staten, en annan kommun, en samkommun eller någon annan offentlig eller privat serviceproducent,
- 5) genom att serviceanvändaren ges en servicesedel enligt lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009).

Vad som i 1 mom. 4 punkten föreskrivs om en kommun tillämpas även på en samkommun som sköter verksamhet som avses i denna lag.

Vid anskaffning av service från en privat serviceproducent ska kommunen eller samkommunen försäkra sig om att servicen mot-

svarar den nivå som krävs av motsvarande kommunala verksamhet.

Kommuner och samkommuner är skyldiga att betala en privat serviceproducent ersättning endast för barndagvårdstjänster till av kommunen eller samkommunen angivna personer och, när en servicesedel används, betala en serviceproducent som kommunen eller samkommunen godkänt högst en ersättning som motsvarar värdet på servicesedeln.

11 §

De uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunen sköts av det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen.

11 c §

Kommunen kan ordna barndagvård för ett barn som bor i en annan kommun även i andra fall än i de fall som avses i 15 § i socialvårdslagen (710/1982).

(upphävs)

11 c §

Kommunen får ordna barndagvård för ett barn som bor i en annan kommun även i andra fall än de som avses i 4 §.

11 d §

De uppgifter som kommunen har enligt denna lag ska skötas av ett kollegialt organ som utses av kommunen.

Till organets uppgifter hör även att företräda kommunen, bevaka dess rätt och föra talan i ärenden som angår individuell verkställighet av barndagvården samt att i dessa ärenden ingå avtal och andra rättshandlingar på kommunens vägnar.

Organets lagstadgade beslutanderätt och rätt att föra talan får i en instruktion delegeras till tjänsteinnehavare som är underställda organet.

Om två eller flera kommuners barndagvård i dess helhet sköts av en samkommun, ska denna tillsätta ett organ enligt 1 mom. som är gemensamt för medlemskommunerna. Detta organ ska även anvisas de uppgifter inom verkställigheten av barndagvård som enligt andra lagar ska skötas av det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen.

En stats tjänsteman till vars uppgifter hör att leda och övervaka barndagvården är inte

valbar till ett organ som avses i 1 mom. inom sitt eget tjänsteområde.

12 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården (733/1992) och lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009), om inte något annat bestäms genom lag.

12 §

På verksamhet som kommunen ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om statsandel för kommunal basservice(1704/2009).

Kommunen ska anvisa resurser för den barndagvård som ligger till grund för statsandelen.

För verksamhet enligt denna lag kan kommuner och samkommuner, inom ramen för det anslag som anvisats i statsbudgeten, beviljas statsunderstöd för försök, för inledande och utvecklande av verksamhet samt för anläggningsprojekt. Bestämmelser om beviljande av understöd finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009).

13 §

På avgifter som tas ut för barndagvård tillämpas lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, sådana de lyder den 1 januari 2013.

13 a §

På verksamhet som ordnas med stöd av denna lag tillämpas lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), sådan den lyder den 1 januari 2013, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

En anmärkning enligt 23 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården som gäller dagvård ska framställas till den som ansvarar för en verksamhetsenhet inom barndagvården eller till en ledande tjänsteinnehavare inom barndagvården.

14 §

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas bestämmelserna i den övriga lagstiftningen om socialvård och socialservice i tillämpliga delar även på barndagvården.

14 a §

Utöver vad som föreskrivs i 11 § 2 mom. finns det bestämmelser om finsk- och svenskspråkiga serviceanvändares rätt att använda

och bli hörda på sitt eget språk i 10 § i språklagen (423/2003), och om deras rätt till tolkning i 18 § och rätt att få expeditioner på sitt eget språk i 20 § i den lagen.

I tvåspråkiga kommuner och i samkommuner som omfattar tvåspråkiga eller både finsk- och svenskspråkiga kommuner ska barndagvård ordnas på kommunernas och samkommunernas båda språk så att serviceanvändaren blir betjänad på det språk han eller hon väljer, antingen finska eller svenska.

Kommunen respektive samkommunen ska dessutom se till att nordiska medborgare vid behov har möjlighet att använda sitt eget språk, finska, danska, isländska, norska eller svenska, när de är i kontakt med barndagvården. Kommunen eller samkommunen ska då i den utsträckning det är möjligt se till att nordiska medborgare får behövlig tolk- och översättningshjälp.

3 kap.

Privat barndagvård

15 §

Med privat barndagvård avses sådan barndagvård som en enskild person, en sammanslutning eller en stiftelse eller ett affärsföretag bildat av ett offentligt samfund tillhandahåller mot ersättning genom drivande av rörelse eller yrkesutövning.

16 §

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas utöver denna lag även lagen om privat socialservice (922/2011) på privat barndagvård. Den lagen tillämpas sådan den lyder den 1 januari 2013.

Undervisnings- och kulturministeriet ska sköta de uppgifter och har de befogenheter i anslutning till privat barndagvård som enligt lagen om privat socialservice ankommer på social- och hälsovårdsministeriet.

Trots vad som föreskrivs i 42 § 2 mom. i lagen om privat socialservice får närmare bestämmelser om innehållet i de anmälningar som avses i 11 och 12 § i den lagen och om hur anmälningarna ska göras samt om den andel av avgifterna som enligt 41 § ska

betalas till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården när det gäller privat dagvård av barn utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

17 §

Tillsynsmyndigheter enligt 3 § 1 mom. i lagen om privat socialservice är när det gäller privat barndagvård det organ som avses i 11 d § 1 mom. eller den tjänsteinnehavare som organet utsett samt regionförvaltningsverket och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

18 §

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, regionförvaltningsverket och undervisnings- och kulturministeriet undersöker inte sådana klagomål över privat barndagvård som gäller ärenden äldre än fem år, om det inte finns särskilda skäl att undersöka klagomålet.

Trots sekretessbestämmelserna har de tillsynsmyndigheter som avses i 17 § och undervisnings- och kulturministeriet rätt att av producenter av privat barndagvård och av varandra avgiftsfritt få de upplysningar och utredningar som de behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter.

27 §

Kommunen ska se till att barndagvårdspersonalen beroende på grundutbildningens längd, hur krävande arbetet är och befattningsbeskrivningen i tillräcklig utsträckning deltar i den kompletterande utbildning som ordnas för den. Närmare bestämmelser om den kompletterande utbildningens innehåll, art och omfattning samt om ordnande, uppföljning och utvärdering av utbildningen får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

28 §

En enskild person eller en sammanslutning som bedriver barndagvårdsverksamhet mot ersättning är skyldig att inom två veckor från det att verksamheten inleddes lämna in en anmälan till det organ som avses i 6 § 1 mom.

28 §

En producent av privat dagvård som bedriver barndagvårdsverksamhet mot ersättning ska lämna in en skriftlig anmälan om verksamheten innan den inleds eller ändras väsentligt till det i 11 d § 1 mom. avsedda

i socialvårdslagen och som svarar för barn-
dagvården.

kommunala organ som svarar för barndag-
vården.

29 §

Om en i 28 § avsedd dagvårdsplats eller den vård som ges där konstateras vara olämplig eller bristfällig, skall det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen med lämpliga medel försöka rätta till saken. Har rättelse inte skett inom förelagd tid, kan organet förbjuda dagvård av barn på dagvårdsplatsen.

29 §

Om en i 28 § avsedd dagvårdsplats eller den vård som ges där konstateras vara olämplig eller bristfällig, ska det organ som avses i 11 d § 1 mom. med lämpliga medel försöka få till stånd rättelse i saken. Har rättelse inte skett inom förelagd tid, *får* organet förbjuda *vård* av barn på dagvårdsplatsen.

30 a §

I ett beslut om antagning av ett barn till dagvård som fattats av det organ som avses i 11 d § 1 mom. eller av en tjänsteinnehavare som är underställd det får ändring inte sökas genom besvär.

Den som är missnöjd med en tjänsteinnehavares i 1 mom. avsedda beslut har rätt att få beslutet behandlat i det organ som avses i 11 d § 1 mom., om han eller hon yrkar detta inom 14 dagar efter delfäendet av beslutet. Till beslutet ska fogas anvisningar om hur det kan föras till behandling i organet. Ärendet ska behandlas skyndsamt.

En tjänsteinnehavares i 1 mom. avsedda beslut får delges den berörda parten i brev per post. Delfäendet anses då, om inte annat visas, ha ägt rum den sjunde dagen efter det att beslutet, försett med adress som uppgivits av den berörda parten, har postats. I övrigt ska iakttas vad som föreskrivs om omprövningsförfarande i förvaltningslagen (434/2003).

31 §

I ett beslut om antagande av ett barn till dagvård vilket fattats av det organ som avses i 6 § 1 mom. socialvårdslagen får ändring inte sökas genom besvär.

Utan hinder av 1 mom. får ändring i ett beslut av det organ som avses i momentet dock sökas genom besvär enligt 46 § socialvårdslagen, om beslutet gäller antagande till dagvård av ett barn som avses i 11 a §.

31 §

Trots det som föreskrivs i 30 a § får ändring i ett i 11 a § avsett beslut om antagning av ett barn till dagvård som fattats av det kollegiala organ som avses i 11 d § 1 mom. sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. Besvären får inom denna tid även inlämnas till organet, som ska sända dem och sitt utlåtande till förvaltningsdomstolen.

Det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas inte,

om något annat föreskrivs om ändringssökande eller ändringssökande är förbjudet. Det tillämpas inte heller när ett beslut enligt kommunallagen (365/1995) får föras till behandling i kommunstyrelsen.

32 §

I förvaltningsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

32 a §

Undervisnings- och kulturministeriet bereder i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet sådana ändringar av denna lag som kan ha konsekvenser för det som föreskrivs i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. Social- och hälsovårdsministeriet bereder i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet sådana ändringar i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn som kan ha konsekvenser för dagvårdssystemet.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.*

2.

Lag**om ändring av 17 § i socialvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i socialvårdslagen (710/1982) 17 § 2 mom., sådant det lyder i lag 581/2008, som följer:

Gällande lydelse

17 §

Kommunen ska även sörja för ordnande av barn- och ungdomsvård, *barndagvård*, specialomsorger om utvecklingsstörda, service och stöd på grund av handikapp och service i anslutning till missbrukarvård, de uppgifter som föreskrivits för barnatillsyningsmannen och andra åtgärder för utredande och fastställande av faderskap, liksom även åtgärder i samband med adoptionsrådgivning *och* medling i familjefrågor och medling vid verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt samt för ordnande av stöd för närståendevård och annan socialservice samt för de uppgifter som nämns i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001), enligt vad som dessutom bestäms särskilt om dessa serviceformer.

Föreslagen lydelse

17 §

Kommunen ska även sörja för ordnande av barn- och ungdomsvård, specialomsorger om utvecklingsstörda, service och stöd på grund av handikapp och service i anslutning till missbrukarvård, *för ordnande av* de uppgifter som föreskrivits för barnatillsyningsmannen och andra åtgärder för utredande och fastställande av faderskap, *för ordnande av* åtgärder i samband med adoptionsrådgivning, medling i familjefrågor och medling vid verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt *och* för ordnande av stöd för närståendevård och annan socialservice samt för de uppgifter som *avses* i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001), enligt vad som dessutom bestäms särskilt om dessa serviceformer.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av barnskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i barnskyddslagen (417/2007) 8 § 1 mom., 25 § 1 mom. och 36 §,
av dem 25 § 1 mom. sådant det lyder i lag 752/2011 och 36 § sådan den lyder i lag
1380/2010, som följer:

Gällande lydelse

8 §

Utvecklande av service och stöd vid fostran

Kommunen skall, då den ordnar och utvecklar social- och hälsovården och undervisningsväsendet samt annan för barn, unga personer och barnfamiljer avsedd service, se till att föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barns vård och fostran därigenom får stöd i fostran av barn och att barns, unga personers och barnfamiljers behov av särskilt stöd därigenom klarläggs. Kommunen skall vid behov ordna verksamhet som stöder barn och unga personer i behov av särskilt stöd.

25 §

Anmälningsskyldighet

De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos

- 1) social- och hälsovården,
- 2) undervisningsväsendet,
- 3) ungdomsväsendet,
- 4) polisväsendet,
- 5) Brottsåtgärdsmyndigheten,
- 6) brand- och räddningsväsendet,
- 7) en producent av socialservice eller hälso- och sjukvårdstjänster,
- 8) en undervisnings- eller utbildningsan-

Föreslagna lydelse

8 §

Utvecklande av service och stöd vid fostran

Kommunen *ska, när* den ordnar och utvecklar social- och hälsovården, *barndagvården* och undervisningsväsendet samt annan för barn, unga personer och barnfamiljer avsedd service, se till att föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barns vård och fostran därigenom får stöd i fostran av barn och att barns, unga personers och barnfamiljers behov av särskilt stöd därigenom klarläggs. Kommunen *ska* vid behov ordna verksamhet som stöder barn och unga personer i behov av särskilt stöd.

25 §

Anmälningsskyldighet

De som är anställda eller innehar ett förtroendeuppdrag hos

- 1) social- och hälsovården *och barndagvården*,
- 2) undervisningsväsendet,
- 3) ungdomsväsendet,
- 4) polisväsendet,
- 5) Brottsåtgärdsmyndigheten,
- 6) brand- och räddningsväsendet,
- 7) en producent av socialservice, *barndagvård* eller hälso- och sjukvårdstjänster,
- 8) en undervisnings- eller utbildningsan-

ordnare,

9) en församling eller något annat religiöst samfund,

10) en förläggning eller flyktingsluss som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011),

11) en enhet som bedriver nödcentralsverksamhet, eller hos

12) en enhet som ordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever

eller de som utför motsvarande uppgifter i uppdragsförhållanden eller som självständiga yrkesutövare samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds.

ordnare,

9) en församling eller något annat religiöst samfund,

10) en förläggning eller flyktingsluss som avses i 3 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011),

11) en enhet som bedriver nödcentralsverksamhet, eller hos

12) en enhet som ordnar morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever

eller de som utför motsvarande uppgifter i uppdragsförhållanden eller som självständiga yrkesutövare samt alla yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är skyldiga att utan dröjsmål och trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift fått kännedom om ett barn för vars del behovet av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att behovet av barnskydd utreds.

36 §

Andra stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård

Det organ som ansvarar för socialvården ska utöver den socialservice som nämns i 17 § 1 och 2 mom. i socialvårdslagen, såsom *barndagvård* och hemservice samt utkomststöd och förebyggande utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) med beaktande av den på barnets och familjens behov av stöd baserade klientplanen såsom stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård vid behov ordna

1) stöd för utredning av barnets eller familjens problemsituation,

2) ekonomiskt eller annat stöd för barnet i skolgången, vid anskaffning av yrke och bostad, placering i arbete, fritidsintressen, upprätthållandet av nära mänskliga relationer och tillgodoseendet av andra personliga behov,

3) en stödperson eller stödfamilj,

4) vård- och terapier service som stöder bar-

36 §

Andra stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård

Det organ som ansvarar för socialvården ska utöver den socialservice som nämns i 17 § 1 och 2 mom. i socialvårdslagen, såsom hemservice samt utkomststöd och förebyggande utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) och *barndagvård enligt lagen om barndagvård (36/1973)* med beaktande av den på barnets och familjens behov av stöd baserade klientplanen såsom stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård vid behov ordna

1) stöd för utredning av barnets eller familjens problemsituation,

2) ekonomiskt eller annat stöd för barnet i skolgången, vid anskaffning av yrke och bostad, placering i arbete, fritidsintressen, upprätthållandet av nära mänskliga relationer och tillgodoseendet av andra personliga behov,

3) en stödperson eller stödfamilj,

4) vård- och terapier service som stöder bar-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

nets rehabilitering,

5) familjearbete,

6) placering av hela familjen i familje- eller
anstaltsvård enligt 37 §,

7) referensgruppsverksamhet,

8) semester- och rekreationsverksamhet,
samt

9) andra tjänster och stödåtgärder som stöder
barnet och familjen.

Sådana socialvårdstjänster som är nödvändiga
med tanke på barnets hälsa eller utveckling ska
tillhandahållas i enlighet med den bedömning
av behovet av dem som den socialarbetare som
ansvarar för barnets angelägenheter har gjort
i barnets eller förälderns klientplan.

nets rehabilitering,

5) familjearbete,

6) placering av hela familjen i familje- eller
anstaltsvård enligt 37 §,

7) referensgruppsverksamhet,

8) semester- och rekreationsverksamhet,
samt

9) andra tjänster och stödåtgärder som stöder
barnet och familjen.

Sådana socialvårdstjänster *och sådan
barndagvård* som är nödvändiga med tanke
på barnets hälsa eller utveckling ska tillhandahållas
i enlighet med den bedömning av behovet av dem
som den socialarbetare som ansvarar för barnets
angelägenheter har gjort i barnets eller förälderns
klientplan.

Denna lag träder i kraft den

20 .

4.

Lag**om ändring av 2 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 2 § 1 och 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §

Tillämpning av lagen i vissa fall

På statsandelen för driftskostnaderna för sådan förskoleundervisning och grundläggande utbildning som avses i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), sådan grundläggande konstundervisning som avses i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) och som finansieras enligt antalet *undervisningstimmar*, sådana allmänna bibliotek som avses i bibliotekslagen (904/1998) och sådan kulturverksamhet som avses i lagen om kommunernas kulturverksamhet (728/1992) *tillämpas det som bestäms* i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009).

I denna lag föreskrivs dessutom om statsunderstöd för sådana anläggningsprojekt som hänför sig till grundläggande utbildning, allmänna bibliotek, kommunernas kulturverksamhet och grundläggande konstundervisning.

Föreslagen lydelse

2 §

Tillämpning av lagen i vissa fall

Bestämmelser om beviljande av statsandel för driftskostnaderna för sådan förskoleundervisning och grundläggande utbildning som avses i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), *sådan barndagvård som avses i lagen om barndagvård* (36/1973), sådan grundläggande konstundervisning som avses i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) och som finansieras enligt antalet *invånare i kommunen*, sådana allmänna bibliotek som avses i bibliotekslagen (904/1998) och sådan kulturverksamhet som avses i lagen om kommunernas kulturverksamhet (728/1992) *finns* i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009).

I denna lag föreskrivs dessutom om statsunderstöd för sådana anläggningsprojekt som hänför sig till grundläggande utbildning, allmänna bibliotek, kommunernas kulturverksamhet och grundläggande konstundervisning. *I denna lag föreskrivs också om statsunderstöd som beviljas kommuner och samkommuner för sådana utvecklings- och anläggningsprojekt som hänför sig till barndagvård.*

Denna lag träder i kraft den 20 .
På statsunderstöd för anläggningsprojekt som hänför sig till barndagvård vilka bevil-

Gällande lydelse

RP 159/2012 rd

79

Föreslagen lydelse

jats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

5.

Lag**om ändring av 14 b § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) 14 b §, sådan den lyder i lag 387/2008, som följer:

Gällande lydelse

14 b §

Publicering av indexjusterade belopp

Social- och hälsovårdsministeriet publicerar de indexjusterade eurobeloppen i Finlands författningssamling inom november månad av justeringsåret.

Föreslagen lydelse

14 b §

Publicering av indexjusterade belopp

Social- och hälsovårdsministeriet publicerar de indexjusterade eurobeloppen i Finlands författningssamling inom november månad av justeringsåret. *De eurobelopp som hänför sig till barndagvård och som avses i 7 a § 3—5 och 9 mom. publiceras dock av undervisnings- och kulturministeriet.*

—————
*Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.*
—————

6.

Lag**om ändring av 32 och 34 § i hälso- och sjukvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 32 § och 34 § 2 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

32 §

32 §

*Samarbete mellan socialvården och hälso- och sjukvården**Samarbete mellan socialvården och hälso- och sjukvården*

När den kommunala primärvården eller en samkommun för ett sjukvårdsdistrikt ordnar hälso- och välfärdsfrämjande verksamhet och i denna lag avsedda hälso- och sjukvårdstjänster ska den, utöver det som föreskrivs någon annanstans i denna lag, samarbeta med socialvården så som förutsätts för att uppgifterna ska kunna fullgöras på behörigt sätt och så som patientens behov av vård och social- och hälsovårdstjänster kräver.

När den kommunala primärvården eller en samkommun för ett sjukvårdsdistrikt ordnar verksamhet för främjande av hälsa och välbefinnande och i denna lag avsedda hälso- och sjukvårdstjänster ska den, utöver det som föreskrivs någon annanstans i denna lag, samarbeta med socialvården och med barn- och ungdomsvården så som förutsätts för att uppgifterna ska kunna fullgöras på behörigt sätt och så som patientens behov av vård och social- och hälsovårdstjänster kräver.

34 §

34 §

*Plan för ordnande av hälso- och sjukvård**Plan för ordnande av hälso- och sjukvård*

I planen ska det överenskommas om samarbetet mellan kommunerna, om målen för verksamheten för främjande av hälsa och välbefinnande och vem som svarar för verksamheten, om ordnandet av hälso- och sjukvårdstjänster, om tjänster som gäller jour, bilddiagnostik och medicinsk rehabilitering och om det samarbete som behövs mellan aktörerna inom primärvården, den specialiserade vården, socialvården, läkemedelsförsörjningen och andra områden

I planen ska det överenskommas om samarbetet mellan kommunerna, om målen för verksamheten för främjande av hälsa och välbefinnande och vem som svarar för verksamheten, om ordnandet av hälso- och sjukvårdstjänster, om tjänster som gäller jour, bilddiagnostik och medicinsk rehabilitering och om det samarbete som behövs mellan aktörerna inom primärvården, den specialiserade sjukvården, socialvården, barn- och ungdomsvården, läkemedelsförsörjningen och andra områden.

Denna lag träder i kraft den 20 .